

ДЖАК ЕНГЕЛХАРД

НЕПРИЛИЧНО ПРЕДЛОЖЕНИЕ

Милиардер предлага на съпруг
един милион долара
за една нощ с жена му...

ДЖАК ЕНГЕЛХАРД НЕПРИЛИЧНО ПРЕДЛОЖЕНИЕ

Перевод: Юлия Чернева

chitanka.info

Джошуа и Джоан — съпрузи, водещи мизерен живот, си опитват късмета в казино в Атлантик Сити. Изключително красивата Джоан привлича вниманието на петролен милиардер, способен да купи всичко, което пожелае. Но може ли да „купи“ Джоан?

Джошуа се разкъсва между изкушението, безпаричието и моралните си принципи.

„Неприлично предложение“ е сред най-четените и обсъждани романи в света, благодарение на майсторския стил и моралната дилема, поставена в него. Вечната тема за изкушението не престава да вълнува света.

Романът е преведен на 22 езика. По него е заснет прочутият филм с участието на Робърт Редфорд и Деми Мур.

1.

Мъжът играеше на двадесет и едно, като залагаше по сто хиляди долара на раздаване. До него седеше само една жена. Масата беше оградена с шнур. Наоколо се беше насъбрала цяла тълпа любопитни. Охраната се опитваше да разпръсне хората.

— Той губи — каза турист, дошъл за един ден. — Изгуби едно след друго десет раздавания.

Един милион долара.

А аз поглеждах към мястото на масата за три долара.

Тълпата ме привличаше, мъжът — също. Той изглеждаше внушително. Чернокос, черни мустаци, черен костюм. Висок, изправен, красив, създаден да властва.

По външния му вид несъмнено личеше, че е арабин — принц или член на кралско семейство в далечна пустинна държава с богатство от стотици милиони, а може би няколко милиарда.

„Кралска особа със сигурност“, помислих си. Мъжът беше студен, недостижим и величествен.

— Мърдай, мърдай — викаха хората от охраната.

Но аз бях твърде омаян и заплепен, за да помръдна. Времето за мен като че ли бе спряло. Това беше дан към излишъка, победа на изобилието. *Значи, имало такива хора в края на краищата.* Хора, които наистина залагат толкова пари.

Той започна да си възвръща милиона, който беше загубил — и спечели още. Дори направи двадесет и едно два пъти последователно.

— Добър удар — възхити се крупнето. Единствено в хазарта късметът се смяташе за умение.

Мъжът кимна, но някак неохотно. Предположих, че не говори английски. Или беше прекалено въодушевен, за да приеме, че го хвалят. Нищо не можеше да развълнува такъв човек. Очевидно имаше достатъчно пари, за да притежава всичко, което би го изкушило — вещи със сигурност, но и хора може би. Той нямаше нищо общо с нас,

останалите, с изключение на това, че беше смъртен, но дори и това стоеше под въпрос.

Продължаваше да печели. Но независимо дали печелеше, или губеше, беше непроницаем. Имаше лице на принц — мъжествено, но същевременно изящно, с остри черти, като че ли изваяно от арабските пясъци. Ръцете му бяха красиви, сякаш създадени да заповядват с леко помръдване на китката.

За мен, писача на речи, с облагаем доход тридесет и една хиляди годишно, това представление беше удивително. От всички онези жетони, които се прехвърляха така чевръсто и небрежно между мъжа и банката, един-единствен би ми позволил да напусна работата си и да се включа в издирването на Давид, да платя нечие колежанско образование или дори нечий бял дроб, бъбрек, сърце... живот!

Въпреки всичко не изпитвах завист, нито отвращение. Бях твърде зашеметен, за да изпитвам каквото и да е, освен уважение. В края на краищата не съм присъствал, когато Господ е раздавал парите. А този човек е присъствал!

Чудех се обаче що за човек е този, който умееше така да омаловажава голямото, който можеше да прахоса за миг толкова, колкото другите не можеха да съберат за цял живот? Да си богат е едно, но това — това беше божествено!

Сто хиляди долара на раздаване излизаше от рамките на хазарта. Това по-скоро наподобяваше съзидание, разместване на земните пластове, мятаци се планини и морета в надпревара за изключителното право на господство.

Кой беше този човек?

— Печели — каза туристът.

Повечето хора от тълпата наблюдаваха смирено и мълчаливо, в страхопочитание, като хипнотизирани от могъщия арабин.

Що се отнася до мен, това място и игрите на риска ми бяха добре известни. Бях виждал и преди да залагат огромни суми, но не и по такъв възвишен начин, а това заслужаваше вниманието ми.

Нима не бих се спрял при вида на Бетовен? Онова, което Бетовен представляваше за музиката, този човек очевидно представляваше за парите. Така както музиката, литературата и изкуството говорят за миналото, така и парите говорят за настоящето. Ние залагаме милиарди по борси, лотарии и казина, като по този начин

характеризираме културата си. Нашата култура са парите. Нашите положителни герои са милионерите и милиардерите.

Критичен? Не и аз. От този свят съм, нали?

Идвах често тук, за да ударя голямата печалба и макар че това все още не се беше случило, надявах се, че ще стане, ако не този, то следващия път, а ето ти сега този арабин.

Въпреки че бях зад стената от хора, далече от него, почувствах нещо странно — някакво родство с този човек. Може би това беше само естествен копнеж да бъда там с него, в центъра на живота.

Или пък действително имаше някакъв контакт, защото всеки път, когато отстъпвах назад, за да се опитам да поиграя, забелязвах, че главата му бавно се завърта към мен, като че ли ме призоваваше да отида при него.

„Фантазираш — казах си. — Какво е той за теб и какво си ти за него? Двамата сте от различни планети. О, може би наистина те забелязва, така както и останалите скакалци наоколо.“

Но ето го отново — движение, което не би могло съвсем да се нарече кимване, но почти. Почти какво? Мислех си: „Какво искаш от него? Искаш да те миропомаже? Ти произхождаш от друг кралски род. Вече си миропомазан. Този човек е различен“.

Най-после се измъкнах от тълпата и взех да обикалям насам-натам, като губех на монетни автомати, рулетки и зарове, напълно обезумял от мисълта за онзи човек. Около него витаеше *вероятността*. Възможността за нещо голямо.

Самата близост до този арабин премахваше проклятието на скуката. Лошото на живота според мен е, че нищо *не се случва*. Всеки ден е само още един ден.

Но около този арабин нещо щеше да се случи. Не знаех какво точно, но величията винаги хвърлят искри, а те могат да възпламенят и други хора. Както и да ги изгорят, естествено.

Затова устоях на подтика да се върна, макар че се изкушавах и дори открих, че съм направил едно кръгче и сега ни делят само шест маси за двадесет и едно.

Седнах на маса с жетони за по три долара и дамата крупие ми даде жетони на стойност четиридесет долара. Играех без вдъхновение. Разсъждавах прекалено много. Например: към какво започва да се

стреми човек, след като натрупа първия си милиард? Мечтае ли и за какво, щом вече притежава всичко?

Спомних си за работата си във вестника, за героите от войната — един от тях награден с Почетен медал — и за мъката им, когато настъпи мирът. Не бяха войнолюбци, но съзнавах, че никога няма да надминат, дори да повторят себе си. Чудя се дали същото се отнася до героите от света на богатите. Такова особено отчаяние.

— Виждате ли какво става? — обърна се към крупиеето жената до мен.

— Той е шейх — отвърна крупиеето.

— Мислех, че с Омар Шариф^[1].

— Наистина е красив — каза крупиеето.

— Какво ти красив. Направо е прекрасен. Бог!

— Остави, че е прекрасен — отговори крупиеето. — Става дума за много пари.

Не можеше да избягаш от този човек. Наоколо жужеше. Поиграх още малко, изравних горе-долу загубите и печалбите и после позволих на неспокойните си крака да ме отведат отново при шейха. Докато си пробивах път през тълпата, си спомних следното от Мидраша^[2]: „Краката на човека го отвеждат при съдбата му“.

Отново се смесих с тълпата.

— Виждал ли си някога златни жетони? — попита някакъв човек приятеля си.

— Златни жетони?

— Жетони за десет хиляди долара.

— Не знаех, че има жетони с толкова висока стойност.

— Сега знаеш.

Провирах се през хората и преди да разбера, че съм най-отпред, коленете ми докоснаха въжето. Шейхът беше натрупал златните жетони на високи купчини и те растяха и намаляваха толкова бързо, че нямах представа какво става. Печелеше ли, губеше ли? „Какво те засяга — казах си. — Той е, не си ти!“

Освен това си припомних, че е арабин. Значи, „приятел“?

През 1967 година, когато бях в Петдесет и пети парашутен отряд, те стреляха по мен от покривите на къщите в Йерусалим, а пък и в днешно време няма много целувки и помирение.

Разликата се състоеше в това, че той беше кралска особа. Кралската особа е вече друго нещо; и трябва да призная, че се вълнувах. Тук ставаше някаква магия и аз се хванах на въдицата. Искан да кажа, че взе да ме засяга. Искан той да спечели. Искан също да бъда с него, само за миг да разбере как е там, в горния свят.

Ето, това е славата. Сигурно съм стоял като закован на едно и също място в продължение на час. Тогава ми се стори, че ме оглежда, и се обърнах, притеснен и заради себе си, и заради него. Особено заради себе си. Чувствах се нищожен тук, сред множеството зяпачи и боклучари.

Чувствах нещо извратено като участник в това голямо американско развлечение — зяпането.

„Достатъчно“, помислих си. Обърнах се, за да си пробия път през тълпата, и точно тогава той вдигна лявата си ръка и махна. Предположих, че английската кралица е зад гърба ми, защото беше изключено да маха на мен.

— Вие! — каза той.

— Аз?

— Вие.

Той кимна и се усмихна; продължи да кима, да се усмихва и да ми маха като на подплашено кученце.

— Да — повтори той. — Вие. Моля, направете ми честта да бъдете мой гост. Заповядайте при мен.

„Лесна игра — мислех си, докато прекрочвах въжетата. — Понякога животът е такава лесна игра.“

Същевременно изпитвах лек смут. Не знам защо. Понякога нещата вървят прекалено на хубаво.

Ами сега? Намирах се в ограденото, застлано с червен килим пространство, където всичко беше плюш и блясък, заедно с този мъж и тази жена, и сега беше негов ред, само че той си траеше. Не ми обръщаше внимание. Някаква грешка ли стана?

За миг се почувствах калпав и измамен, и дори зашеметен в това заградено пространство. Погледнах джинсите, сандалите, червеното си поло — по дяволите, аз съм един обикновен *турист*!

Петимата шефове на арената, както и крупнето, бяха в смокинги; всичко у тези хора беше стегнато и елегантно и нямаше нищо общо с действителния живот. Говореше се съвсем малко, само с намигане и

кимане — език, който не владеех. Храна и питиета се сервираха само при повдигането на някой розовичък пръст. Дори чиниите не дрънчаха. Сервитьорите влизаха и излизаха незабелязано. Накрая арабинът каза нещо и то породи шепот на арената, който си беше направо врява за тази почитаема публика. Какво каза? Дочух само: „Един“.

— Удоволствието е наше, сър — каза крупнето. — Момент, сър. Събра жетоните, преброи ги и зачака. Всички чакахме.

Не знам какво чакахме.

Тогава шейхът се представи:

— Казвам се Ибрахим Хасан.

Отговорих, че името ми е Джошуа Кейн.

— Заемете най-сигурната позиция — последен, Джошуа Кейн — каза той.

Направих го. Седнах, без да го зяпам, само го погледнах критично. Беше доста едър и излъчваше голяма сила. Този човек знаеше кой е. Той надхвърляше самоувереността. Олицетворяваше властта. Имаше *присъствие*.

Жената беше друга. Тя ме притесняваше. У нея имаше нещо странно. Беше увита в широка разноцветна дреха и излъчваше мрачно великолепие. Но за разлика от него, тя не се забелязваше.

Виждал ги бях в Близкия изток — те бяха „жените“. Нищо повече. Що се отнася до Ибрахим Хасан — не, никога не бях виждал подобен човек. Само знаех, че такива като него живеят там някъде в пустинята, препускат с камили и летят със самолети.

— Би трябвало да ви обясня — каза той.

— Не е необходимо — отвърнах.

— Разбирате ли, донесохте ми късмет.

— Вярвате ли в късмета? — попитах.

— Късметът е всичко. Не знаете ли това? — засмя се той.

„Какво пък — помислих си, — наистина късметът е всичко.“ Цял живот съм го знаел, но никога така очевидно.

— Останете за малко — каза той. — Може да си заслужава. Добре ли сте?

— Да.

— Желаете ли питие?

— Едно пепси, моля.

Отговорът ми му хареса. Той беше мохамеданин и не пиеше алкохол. Макар че когато беше сам — кой знае?

Неизвестно защо, се страхувах. Бях неспокоен и нервен. Какво се очакваше да направя?

Насилих се да си спомня, че едно време не ме беше толкова страх от тях.

Каквото и да чакахме, все още не идваше.

— Това отнема време — отбеляза той.

Кое „това“?

— Бъдете търпелив. Моля.

„Това“ най-после пристигна — купчина листчета, всяко едно с формата и размера на обикновена касова бележка. Връчиха ги на Ибрахим Хасан, а той постави по едно върху неговия и моя квадрат и тогава на листчето пред мен видях изписани думите: „Един милион долара“.

Не изгубих самообладание; не показах и следа от изненадата, която ме срази.

Крупиецо бързо раздаде картите и Ибрахим отговори с възприетите за играта знаци — пръста надолу, означаващ, че си направил бройката, и дланта надолу в знак, че продължаваш. Не бях впечатлен от избора му, особено когато прекъсна на две десетки. Това не беше дори елементарна игра.

Но нямах нито думата, нито картите, защото той играеше и с моите. Седях си там да му нося късмет. Късмет ли? Той губеше поголовно.

Милиони отиваха там, където не трябваше. Той беше адски смел.

Започнах да нервнича. Възмущавах се, ако сгрешеше. Веднъж например обърнатата карта на крупиецо беше шестица, а той спря на тринадесет от моя страна и се провали.

— Ще играете ли? — засмя се шейхът.

Вдигнах рамене.

— Хайде, включете се — настоя той. — Играйте последен.

Почти го очаквах и все пак мигът беше опияняващ.

Като за начало знаех, че трябва да извърша нещо драматично, за да променя хода на играта. Първите ми карти се случиха асо и седмица, което означаваше „подвижно“ осемнадесет, тъй като асото се брои и за едно, и за единадесет. Обърнатата карта на крупиецо беше

също осмица и като предположих, че отдолу лежи десетка, щяхме да се изравним — критичен момент. Вълнуващо.

Но противно на онова, което си бях наумил, реших да рискувам и да взема още една карта. Изтеглих тройка.

Получи се точно двадесет и едно.

— А! — възкликна Ибрахим.

И това обърна играта. Получавах картите, които ми бяха нужни, и крупнето търпеше провал след провал.

Той самият трябваше да тегли още карти — според правилата докато стигне най-малко седемнадесет — и все заобикаляше двадесет и едно. Красота. Имах страхотен късмет — стигнех ли до четиринадесет, получавах седмица, до шестнадесет — получавах петица. Върховният белег на късмета ми се състоеше в това, че го биех с една бройка: аз — деветнадесет, той — осемнадесет, аз — двадесет, той — деветнадесет.

Препусках като мотор. Спечелих голяма сума, когато изтеглих две осмици. Първо ми се падна тройка, втория път — двойка, и аз удвоих мизата, така че станаха четири милиона. Изтеглих две карти с картинки срещу осемнадесетте на крупнето и спечелих четирите милиона.

По-скоро спечелих ги за Ибрахим. Е, губех някоя и друга ръка от време на време, но ми вървеше.

Да си последен по ред беше най-основната и съдбоносна позиция, тъй като по този начин определях какво да изтегли крупнето за себе си — играех хитро. Спрях на деветка при негова тройка, като предусещах за него десетка, за да надвиши бройката — така и стана.

Продължавах да спасявам Ибрахим чрез тези тактически ходове, много от тях противоречащи на указанията. Но указанията ги нямаше тук, а аз се разгорещявах. Ето това беше съблимен момент, когато не можеше да се греши. Възсядаш самоувереността и се извисяваш чрез инстинкта си.

Навялякох си мърморене от страна на тълпата и забележка от крупнето, когато поисках още една карта на осемнадесет — срещу неговата обърната деветка. Това абсолютно никога не се прави, освен вероятно от професионалисти.

— Карта? — попита крупнето.

Кимнах.

Ибрахим се усмихна. Обичаше такива като мен.

Крупиеето обяви решението ми на арената, за да няма никакво съмнение, че това е мой избор, а не негова грешка:

— Играчът иска карта при осемнадесет.

Даде ми асо, в резултат на което се изравнихме, но успях все пак да спася ръката.

Ибрахим се забавляваше. Отново бащинската усмивка. Той беше на моите години, може би дори по-млад. Такива съвършени зъби. Блестяха като лакиран восък. Ноктите му бяха лакирани. Черната му коса беше подстригана стъпаловидно. Умееше да отваря широко очи и да ги присвива. Мен поглеждаше по един начин, крупиеето — по друг, а хората от арената гледаше безцеремонно, почти грубо.

— Сигурно живеете добре — каза той.

Учудих се. Не беше толкова глупав да прекъсва потока на играта.

Изглежда, се бе отегчил.

„Възможно е — помислих си — да се отегчава от всичко, дори и от хубавите неща“.

Казват, че е невъзможно да си прекалено богат или прекалено слаб. Е, за слаб не знам, но богат? Може би е възможно да си прекалено богат. Може дори да си прекалено красив и животът ти да е прекалено хубав, толкова хубав, че да се отегчиш.

Естествено, настъпи отлив.

Разбрах, че е време да прекъсна играта, когато направих двадесет и едно, крупиеето също. Това послужи като сигнал, че нещата щяха да се развиват по друг начин.

Ибрахим, макар да беше посредствен играч, също го разбра.

Надигна се от стола, подобно на крал, който става от трона, и това движение показва на всички, че играта е приключила.

— Благодаря — обърна се той към хората и те кимнаха. Някои се поклониха. Големият шеф каза:

— Удоволствието е наше, господин Хасан.

Чудех се дали не може да останем още малко тук.

Не беше необходимо да играем. Само да постоим в магията, в облаците на славата.

Но играта свърши.

Както ме беше пренебрегнал в началото, така ме пренебрегваше и сега, накрая.

„Какво — запитах се. — Нищо ли няма да получа?“

Чувствах се като лисицата, която ламтяла по плодовете в градината. Гладувала, за да отслабне и да може да се промуши под оградата, провряла се, натъпкала се, а после отново трябвало да гладува, за да се измъкне.

Влизаш празен, натъпкваш се, излизаш празен.

Учили са ме, че това е житейска притча и — дявол го взел — наистина беше така.

Но не се тормозех. Парите не бяха мои — както и плодовете в градината. Забавлявах се, дори изживях една своя мечта и това ми стигаше. Макар че може би... може би бях спечелил правото на компенсация.

Ибрахим Хасан не мислеше така. Той вече ме беше забравил. Но после се откъсна от хората, които го бяха наобиколили, и каза:

— Благодаря, Джошуа Кейн. — Ръкува се с мен и добави: — Ще вършим работа заедно.

Сигурно...

[1] Популярен актьор от египетски произход (1932–2015), секс символ. — Б.ред. ↑

[2] Еврейски сборници с тълкувания на Библията. — Б.пр. ↑

2.

Когато се върнах в стаята ни в хотел казино „Галакси“ — на пет минути път по „Бордуок“ от „Версай“, където бях с Ибрахим, — минаваше полунощ, а телевизорът беше включен и говореше на спящата Джоан. Златна беше дори в съня си. Тя беше моята блондинка от Мейн Лайн^[1], моята мила аристократка от Брин Мор^[2], завършила няколко богаташки учебни заведения тук и в чужбина.

„Добре де — мислех си — нямаш късмет с парите. Но погледни нея. Погледни *нея*...“

Ако тя не беше най-красивата жена на планетата, коя тогава?

Нещо повече — беше умна и притежаваше онази специфична за американците черта — безочливост.

И най-хубавото — беше моя!

Чудя се как се получи това между нас. В най-добрия вариант предполагам, че се влюбихме, защото *не* се разбирахме. И си останахме влюбени по същата причина — тръпката от подновяването, онази магия на вечното откривателство. Когато изпаднеше в поетично настроение, тя казваше, че чрез кавгите „попълваме с нови запаси“ живота си. Доста се карахме.

Първия път се скарахме по време на месечното й неразположение през медения ни месец. Тя изпадна в истерия, когато отказах да се любим.

— Какво ми е — мръсна ли съм? Джош, казвам ти, това е такава отживелица.

Може да е така. Тя олицетворяваше бъдещето, аз — миналото. Тя представляваше Америка, аз — Европа. Да оставим настрана Европа — аз бях Авраам, тръгнат от Ур към Халдея. И все пак именно това — „еврейското“ у мен, онзи дух да се върви напред я привличаше.

— Виждам те как излизаш от пустошта, търсец нещо. Възприемам те като ексцентричен човек, вкоренен в принципите си. Светът на една страна, ти на друга.

Намираше, че съм *романтичен*. Френски чар и тъй нататък, и как, за разлика от другите мъже, съм гледал жените в очите.

Мислеше, че съм водил живот, изпълнен с приключения, и това беше така. Онова пътуване из Пиренеите, за да избягам от Хитлер. Но тогава съм бил невръстно дете. Не съм съзнавал, че е приключение.

После заминах да се сражавам за Израел през 1967 година и това вече беше *мой* избор. Имаше и други — например като напуснах онова преуспяващо списание, когато се опитаха да сложат мое заглавие над статията на друг. Тя смяташе, че с това съм показал *сила* и *характер*. Но в бюрото за безработни не мислеха така.

Всичко, което смятах за свой провал, тя броеше за успех.

Казваше, че съм „свършен“. Защо да споря?

Казваше, че ѝ напомням за кинозвездата от миналото Джон Гарфийлд. Харесваше ме такъв недодялан и уязвим.

— Все се надявах, че приличам на Кари Грант^[3]. — отговарях ѝ.

— Не, не, не. Ти си аутсайдер. Онеправдан. Борец. Самотник. Скитник. Ти си всичко, което съм търсила. — Добавяше, че другите мъже били толкова *повърхностни*. — Мъж като теб се среща само веднъж. Не можех да те изпусна. Ти си Авраам. Исаак. Яков. И Давид^[4], разбира се. Никога не забравяй Давид.

Но ако аз бях Авраам, Исаак и Яков, тя беше Грейс Кели, Мерилин Монро и Лорън Бакол^[5]. Джоан беше нещо повече от американската мечта. За имигрантче като мен тя представляваше Америка.

И така, заряха жена и две деца заради нея. Тя пък остави съпруга си — заможен човек с високо обществено положение. Сега, когато я притежавах, въпросът беше как да я задържа.

Така или иначе, можехме да минем за влюбени, но в никакъв случай за солидна двойка. Не, ние се бояхме един от друг. В замяна на онова, от което се бяхме отказали, ние държахме на вечната вярност — тя лесно се обещава, но беше невъзможно да се гарантира. Особено щом бракът ни беше роден в грях. Тя изостави онова, което ѝ принадлежеше, и аз изоставих онова, което ми принадлежеше, и кой можеше да каже каква участ ни е отредила съдбата?

Дори бяхме обсъждали възможността всеки от нас да намери друг. Тя го бе обърнала на шега:

— Мислиш ли, че боговете на отмъщението кръжат наоколо?

— Да — отвърнах.

— Абсурд!

Джоан вярваше в милостивия Бог. Нейният Бог не познаваше отмъщение. Ако Бог е добър — а тя вярваше, че е, — тогава и тя е добра. В края на краищата създадена е по негово подобие. Докато бяхме женени за други, ние прелюбодействахме, но тя не го приемаше така. Любовта не можеше да е греховна.

За Джоан светът беше чист и светъл като детска градина. Всичко беше здравословно. Всичко беше правилно. Нищо не можеше да е погрешно.

Сега седях на ръба на леглото и зяпах разсеяно в телевизора, като размишлявах за приключението с арабина — епизод, смътен като сън. По нищо не личеше — никакви отличителни белези, никакво доказателство — и Джоан с право щеше да се съмнява, че ми се е случило. Беше ли се случило? Да. Какво означаваше това? Не знаех.

Вероятно означаваше, че съм бил подложен на изпитание и съм го преминал успешно. Но почтеността ми беше поизтъняла и ме безпокоеше мисълта, че така лесно се поддадох. Чувствах се уязвим.

Несъмнено парите бяха слабото ми място, особено след женитбата ми с Джоан. Жена като нея означава разноски и глезене. Тя заслужаваше разкош. Не би я задоволил живот с мизерен доход.

Освен това, със или без Джоан, ми беше омръзнало да съм беден. Голямата печалба — наведнъж! — ето това гонех. Тя ме примамваше към състезателната писта, към казината. Голямата печалба.

Станах комарджия. Губех повече, отколкото печелех. Но предпочитях загубата пред бездействието, шанса на големия удар пред сигурната оскъдица. Естествено, получавах заплата, с която живеехме. Не бяхме бедни според стандартите. Но не бяхме и богати, а това значеше, че сме бедни. За мен това бе бедност.

Писнало ми беше; дотегнало ми бе проклятието на обикновената надница, така както родителите ми бяха осъдени на бедност за цял живот... като се започне от перипетиите им в Новия свят.

Защото в Стария свят, във Франция, те са били богати. После се появил Хитлер. Наложило се да продадат всичко, за да платят на контрабандистите, които ги превели през Пиренеите. Докато стигнат до Монреал, останали без грош, особено след като татко платил за бягството на още двадесет и две семейства.

И така, те мизерстваха в Монреал, а после и във Филадельфия.

— Баща ти, Бог да го поживи, умее да се проваля — каза веднъж мама.

След като той не можа да успее в бизнеса, продължихме да взимаме пари назаем — от приятели, познати, непознати и дори от онези семейства, които родителите ми бяха спасили от арест в Париж. Скоро и техните врати се затвориха за нас. Спомням си онези окаяни времена, когато ме взимаха със себе си и ги чувах да молят за заем, който да ни помогне „да си стъпим на краката“.

Унижението се отрази на мама по странен начин — един ден тя престана да говори и да се смее и така си остана — няма и безучастна, докато умря. Тогава си обещах — няма да живея така. Не, не, не. Никога. И въпреки всичко, такъв беше и моят живот — не съвсем, но почти същият, а пък страхът Джоан да не стане като мама непрекъснато ме преследваше и ме караше да не бездействам.

И така, помъкнах я по казината и въпреки че идваше с желание, тя рядко играеше или стоеше до мен в игралните зали. А когато го правеше, изглеждаше така не на място!

Красотата ѝ беше величествена. Явяваше се като поразителен антипод на ордите мършави жени с оранжеви коси, пристрастени към монетните автомати.

Тя не беше като тях.

Можеше да бъде доста надменна и да прибегне до мейнлайнските си гени, за да се наложи. Например, когато я спряха за превишена скорост в Колингзуд, Ню Джърси, Джоан вирна царствено глава и се обърна към полицая:

— Ако искате да знаете, баща ми може да купи този град.

Наистина можеше.

Гордостта ѝ избиваше от време на време. Обикновено обаче се държеше спокойно, сдържано, умерено и скромно. За бога, та тя е била сред първите в обществото, имаше научни степени по английски език и психология, пишеше поезия, четеше по една книга седмично и плачеше, когато слушаше „Концерта за Аранхуес“^[6]. Въпросът се състоеше в следното: какво правеше такова момиче на такова място? Тя беше тук, защото съпругът ѝ беше тук, а той беше тук, защото имаше задача — да *забогате*!

По време на периодите, когато се стремях към съвършената маса за двадесет и едно, както други се стремят към съвършената вълна или съвършения залез, тя излизаше „да си търси дрехи“ — но дори като ѝ предоставях почти всичките си пари, пак само гледаше, не можеше да купува. И все повтаряше:

— Но аз нямам нищо против, стига да сме заедно и да сме щастливи.

И наистина бяхме заедно, но щастието, щастието... Какво ти щастие, като бях без пукната пара и Джоан трябваше да прибегва до изтърканото клише:

— Парите не са всичко.

Само че те бяха всичко и това стана ясно само преди няколко дни във Филаделфия, точно когато се качвахме в колата, за да тръгнем на почивка, и тя реши да провери пощата въпреки протеста ми. И там, разбира се, имаше бележка от Данъчното за 1989 долара — забележителна сума, която беше почти до стотинка равна на всичките ни спестявания. Все пак имахме останали пари в чековата сметка, така че можехме да заминем, независимо че бяхме закъснели един месец с наема и хазяинът отказваше да боядиса външната ни врата, чиято боя се белеше като кожата на прокажен. Толкова грозна гледка беше, че макар да живеехме в относително хубав квартал, Джоан не канеше приятелките си от Мейн Лайн у дома.

Срамуваше се. Никога не го призна, но се *срамуваше*. Казваше, че е прекалено заета да кани гости, тъй като и тя работеше — помагаше на бедните и недъгавите да си намерят работа, за което не получаваше заплата. Казваше, че трябва да го прави, защото тези хора *се нуждаели* от нея.

Страшно си падаше по угнетените и пренебрегнатите, страдаше за арестуваните кубинци в американските затвори, за апартейда, за гладуващите деца в Етиопия, за глухите, слепите, немощните, възрастните и дори за Боб Бренан, милионера от Ню Джърси, когото разнищиха в предаването „Шестдесет минути“ заради съмнителни сделки с ценни книжа.

Когато няколко месеца по-късно отново го разпънаха на кръст, Джоан избухна:

— Такава несправедливост! — заяви тя и изпрати писмо до телевизионната компания Си Би Ес, в което пишеше: „Скандалните

историйки са оправдани, но не и като *развлечение*“.

Що се отнася до нашето положение, тя не намираше, че сме онеправдани. Пренебрегнати може би, но няма да плачем, я. Беше пестелива и вярваше, че ще успеем.

— Джош — казваше, — знам, че един ден ще успееш. Един ден другите ще видят у теб онова, което виждам аз, и тогава ще празнуваме.

Сега седях на ръба на леглото между Джоан и Дейвид Летърман. Повтаряха епизода, тя спеше, а аз носех големи новини, но нямаше кой да ги чуе. Още летях в небесата заради тези пари — *бях залагал милиони*.

Това трябваше да бъде възвестено. *Пристигна Джошуа Кейн*.

Често й казвах, че шансът ще се обърне в моя полза. Полагаше ми се. А сега, когато се случи, целият свят спеше. Побутнах я, за да я събудя.

— Какво става? Пожар ли има?

Джоан спеше дълбоко и трудно се будеше.

— Не — отвърнах.

— Тогава ме остави да спя. Лека нощ.

— Трябва да ти кажа нещо. Струва се нещо изключително.

Но тя вече спеше с лице, заровено във възглавницата, която беше обвила с ръце като удавница, вкопчена в сал. Помислих си: „Защо пък да бързам?“.

Бях залагал милиони, да. Но не мои.

Това ми дойде като удар.

Но бях толкова близо — толкова близо, че моят живот, нашият живот вече се беше променил. Сушата щеше да свърши. Предвкусвах големи неща. *Големи неща* щяха да се случат!

Съблякох се, мушнах се под завивките и погалих златистата й коса. Не можах да заспя часове наред и мислех. „*Нищо лошо не трябва да се случи на тази жена. Тя е моя. И аз ще направя големия удар. Да. Ще и покажа. На всички ще им покажа. Само най-доброто за нея. Само най-доброто.*“

[1] Поредица от престижни предградия северозападно от Филадельфия, щата Пенсилвания. — Б.ред. ↑

[2] Едно от най-елитните селища на Мейн Лайн. — Б.ред. ↑

[3] Холивудски актьор от 40-те и 50-те години на XX в., секссимвол. — Б.ред. ↑

[4] Персонажи от Стария завет. — Б.ред. ↑

[5] Холивудски актриси от 50-те и 60-те години на XX в., станали еталон за красота. — Б.ред. ↑

[6] Concierto de Aranjuez — най-известното произведение на испанския композитор Хоакин Родригес. — Б.ред. ↑

3.

На следващата сутрин бяхме заедно под душа и аз вече бях изпуснал сапуна, за да я подмамя да се наведе, когато чух телефона да звъни. Джоан каза да не вдигам, но аз се втурнах, гол и мокър, и се подхлъзнах на плочките. Когато стигнах до него, той беше престанал да звъни и никога нямаше да узная кой е бил. А можеше пък и да узная.

Набрах операторката и тя каза, че Ибрахим Хасан ме е търсил и че ще се обади по-късно. Почувствах се едновременно уплашен и въодушевен.

— Разбира се, че ти вярвам — каза Джоан и беше очевидно, че е така, но с известна сдържаност. Това означаваше, че не го възприема сериозно, великото събитие от снощи. Беше в настроение да се държи предизвикателно.

Закусвахме в „Галакси“, в превъзходно сепаре с изглед към океана и „Бордуок“.

Утрото преваляше и докато зяпахме през огромните прозорци, слънцето започна да прежуря през облаците. Над водата все още имаше мъгла, а снощният вятър беше утихнал и повяваше горещ бриз. Тичащи за здраве и велосипедисти се появяваха и изчезваха като на екран, а ние бяхме зрителите, наслаждаващи се на представлението. Бяхме щастливи. Щастливи, че е лято и че сме тук, на брега в Атлантик Сити, при слънцето и морето, и хазарта; че всичко би могло да се случи — и снощи почти се случи. Само да можем да го изразя с думи пред Джоан! Момчета бутаха бели рикши на колела и търсеха пътници, после полупразен трамвай премина бавно.

Джоан беше с широка розова рокля, която подчертаваше руменината на лицето ѝ — така свежо, гладко и чисто. Очите ѝ светеха. Беше невероятно красива. Помъчих се да си я представя като старица, но не успях. Невъзможно. Прогоних образа, който подло нахлу в съзнанието ми: Джоан мъртва.

Никога! Някои хора не би трябвало да умират. Няма да е справедливо.

Казах ѝ, че Ибрахим Хасан се е обаждал и че ще се обади отново.

— Същият ли Абрахам, за когото ми говореше? — попита тя.

— Колко Абрахамовци познаваме? — отговорих. — И се казва Ибрахим, не Абрахам.

— О, прощавай.

— Много си умна тази сутрин.

— Просто не разбирам за какво е целият този шум, скъпи мой Джош.

— Трябваше да дойдеш.

— Какво иска?

— Да иска? Какво да иска?

— Ами нали каза, че ще се обади отново. Е, и какво иска?

— Ти ме уби!

— Все пак иска нещо.

— Хайде сега, Джоан.

— Къде ти е цинизмът?

— Не съм си го взел в Атлантик Сити.

— Той иска нещо — настоя тя.

— Нямам какво да давам.

— Ние всички имаме какво да даваме.

Неприсъщо беше за нея да е предпазлива. Повече ѝ подхождаше първа от другите момичета да тръгне с негър (и да запази целомъдрието си, докато се омъжи), да се състезава с породисти коне във Вирджиния, да кара сърф по вълните в Калифорния и дори да се вози на мотоциклет на „Хелс Ейнджълс“^[1]. Ето такава беше Джоан.

— Донесох късмет на Ибрахим снощи. Може би това имам да давам — предположих.

— Казваш, че бил милиардер, този Абрахам...

— Ибрахим, Джоан.

— Този Ибрахим. Казваш, че е милиардер, а се нуждае от късмета ти?

— Може би аз се нуждая от неговия.

— Аха! Дойдохме си на думата. Ти искаш нещо от него. Признай си, Джош, хайде.

— Нищо не искам.

— Искаш. — Тя поклати глава и ми хвърли влюбен поглед. — Понякога, Джош, си толкова прозрачен. Такова си момченце. Мъжете никога не порастват. Но пък в последна сметка нали именно това ощастливява дните на нас, бедните беззащитни жени.

— Джоан, моят живот се промени снощи. Това е всичко.

— Така ли? — засия тя с бляскава усмивка. — Но ти си изглеждаш същият.

Ето я отново в едно от мейнлайнските си настроения да дразни — дяволски непочтителна и игрива; правеше се на лошо момиче заради удоволствието от това, като предвкушваше с наслада как ще ме предизвика и вбеси.

Ето отново и нещо друго — страхът да не загуби индивидуалността си заради мъжа, когото обича. И за да брани неповторимостта си, тя се бунтуваше не само срещу мен, но и срещу всичко останало, което предполагаше власт. Говореше се, и тя не го отричаше, че когато професорът ѝ по английска литература заявил, че талантът на Кафка е прехвален, тя — богаташката и олицетворението на протестантска етика — му показала среден пръст.

— Значи да забравим плажа този следобед? — запита тя.

— Защо?

— Мислех, че ще седим в стаята и ще чакаме да се обади Абрахам.

— Не е смешно, Джоан. Аз наистина чакам това телефонно обаждане.

— Но не знаеш защо.

— Не, не знам защо.

— Но очакваш нещо вълнуващо. Като например да те короняса за принц.

— В известен смисъл той вече го направи. Като човека, който се ръкувал с Дж. П. Морган^[2] в Нюйоркската борса и казал: „Господин Морган, бих желал да ми направите една услуга“. Морган отвърнал: „Вече я направих, сър“. Ясно ли ти е? Ето това направи и Ибрахим. Чуй ме добре! Аз залагах *милиони*.

— Но негови — отбеляза тя. — Не твои.

— Позна.

— Наистина ли парите те впечатляват толкова? Не би трябвало. Неприлично е.

Забележката ѝ ме притесни и аз поисках сметката. Ресторант „Галакси“ и без това се изпълваше с хора, макар че те бяха такива като мен. Комарджии, дошли тук за лекарството, което търсех и аз. Тук се бяхме събрали финансово сакатите. Всъщност трябва да уточня — не сме такива по рождение, а не сме успели да получим богатство с труд и затова сме тук да го изтръгнем от ръцете на Негово величество Шанса. Бог е забравил да ни благослови. Може някой монетен автомат или маса за двадесет и едно да чуят молитвите ни.

Дали богатшите не бяха тук по същата причина? Не е ли всеки един от тях достатъчно богат?

Излязохме да се поразходим по „Бордуок“, както обикновено правехме след закуска. Изнервах се при всяка крачка, която ме отдалечаваше от „Галакси“ и от телефонното обаждане на Ибрахим. Какво искаше? Нещо хубаво или лошо? Или пък нищо?

— Може изобщо да не се обади — каза Джоан — и ти ще трябва да продължиш живота си като обикновен човек.

Нямах нищо против да ми се подиграва, но не ми се понрави особено онова, което каза преди това — че не е прилично да се впечатлявам толкова от парите. Защото именно заради парите майка ѝ — мейнлайнският матриарх — се беше опитала да ни раздели. По време на коледната ваканция при родителите ѝ майка ѝ ме беше привикала настрана, за да ме попита:

— Дъщеря ми играе тенис и голф. Вие какво играете?

Да играя ли? Трябва ли всички да *играят*?

— Тя язди коне — продължи майка ѝ.

— И аз някога яздех един кон — отговорих. — Казваше се Малкълм.

— Член ли сте на нещо?

— На нещо? — Направих се, че не разбирам.

— Имам предвид клубове, общности, търговски камари и други такива. Джоан членува навсякъде.

— Навсякъде? — попитах.

— Навсякъде — повтори тя.

— Възможно е. Но може би не е желателно.

— Имате ли някаква страст?

Да се осмеля ли да спомена Израел? Учтиво ли беше?

Направих го и тя каза:

— Това е държава.

— Знам.

Тя реши да спре разпита и отсече:

— Няма да трае дълго. Бракът. Джоан има многообразни вкусове.

— И това знам.

— Знаете ли го?

— Мислим да опитаме година-две.

— Никак не е смешно!

Баща ѝ беше забавен. Разказа вица за Исус и четирите начина, по които се разбирало, че е евреин: „Не е напускал дома си до тридесетгодишна възраст. Заловил се със занаята на баща си. Майка му го смятала за Бог. Мислел, че майка му е девствена“.

— Баща ми! — викна Джоан. — Това е обидно.

— Пиленце, няма нищо обидно — отвърна баща ѝ.

По-късно я попитах:

— „Баща ми“ ли? Наричаш баща си „баща ми“? Не „татко“ или „тате“?

— Обичам го — отвърна тя, — но сме различни. Честно казано, не мога да повярвам, че са ми родители. Не го и вярвам.

По това време вече я бяха лишили от наследство заради мен. Питам се каква ли беше цената ѝ?

— Ни повече, ни по-малко от тази на всяка друга плът.

— Знаеш какво искам да кажа.

— О, какво значение има, Джош?

— Искам да знам. Възбуждащо е.

— Десет милиона. Така чух.

— Долара?

— Точно така.

— И ти ги заряза заради мен? Ти си луда.

— Нямам представа каква част щеше да е моя. А и не ме интересува. Може би няколкостотин хиляди, така че не се оценявай много високо. Освен това той първо трябва да умре, само че няма да го направи.

Джоан не защитаваше баща си, а за майка си го беше направила само веднъж. Един високопоставен училищен шеф се оплакал, че

Джоан е чувствителна, а майка ѝ отвърнала: „Точно така, сър. Джоан е отгледана да бъде чувствителна“.

Джоан одобряваше този отговор, аз — също.

Не споменах пред Джоан разговора с майка ѝ. Не споменах и пред майка ѝ, че играя хокей и бейзбол, защото хокеят не е като тениса, а бейзболът не е като голфа. Не ѝ споменах също, че ако оставим настрана конете, съм яздил камили на Синайския полуостров и съм карал танкове по Голанските възвишения.

Когато стигнахме до „Оушън Уан“, Джоан долови безпокойството ми и се върнахме.

— Все още ли мислиш за велики неща? — попита тя.

— Слушай, до края на годината ще ти купя палто от норка. Ще купя къща. Ще ти купя кола. Да, кола. Ще се развихря. Казах ти, полага ми се.

Единствената ни кола беше малибу, навършило тринадесет години. Автомобилът имаше един ужасен проблем. Казано по човешки — задържаше газове. Ауспухът гърмеше като картечница. Най-силното „бум!“ се чуваше, след като спре. Прозорците се тресяха. Хората залягаха, за да се скрият.

Щом наближихме „Галакси“, Джоан беше тази, която повдигна въпроса за Ибрахим.

— Казваш, че е красив — отбеляза.

— О, да, и знаеш ли, снощи си доказах нещо...

— Така ли?

— Че не робувам на такива хора.

— Така ли?

— Престани, Джоан.

— Добре. Как така не робуваш на такива хора?

— Спечелих за него всичките онези пари и той обеща да се отплати.

— Може да ти бутне няколко милиона.

— Стига, Джоан.

— И не удържа на думата си, така ли? Типично за арабин.

— Джоан!

— Добре де, не става ли дума за това?

— Не!

— Ти не мразиш арабите. *Дори* и арабите.

— Това е друг въпрос и сега не говорим за това.

— Точно така. Сега говорим за Ибрахим.

— Толкова е богат, че дори вече не е арабин — казах.

— Значи, този арабин, който дори не е арабин, е толкова богат — разсмя се тя.

— Той притежава хората, Джоан.

— Никой не *притежава* хората, Джош.

— Той — да. Но снощи не ме притежаваше.

— Как така?

— Не поисках парите. Те ми се полагаха, но аз не се изправих на задни крачета да прося.

— Ясно — каза тя. — Също като родителите ти. Още си чувствителен на тази тема и няма да вземеш и пени, което не е твое. Но това не е взимане назаем, Джош. Съжалявам. Трябвало е да ти плати.

— Ами самоуважението?

— Ако го имаше, Джош, щеше да настояваш за своя дял.

— Не!

— Да. Той те е използвал и това не ми харесва. Не те ли използват достатъчно в работата?

— Но ми плащат.

— Използват те, Джош. Както и Ибрахим. Но знаеш ли какво мисля аз? Мисля, че точно за това те търси. Мисля, че ти се обажда, за да се отплати за това, което си направил снощи. Така и трябва да бъде.

Съгласих се. Той ми беше длъжник и бе време да се разплатим.

Когато се върнахме в хотелската стая, бяхме доволни от себе си, че сме стигнали до приемливо заключение. Естествено, червената лампичка на телефона мигаше.

— Не се обаждай — каза Джоан.

Докато сваляше дрехите си, аз се съгласих, че е глупаво от моя страна да се безпокоя прекалено много за Ибрахим. Любихме се, дори опитахме нещо ново и в един миг тя извика силно — както обикновено правеше — а после започна да въздиша дълбоко и да стене, и тези звуци според мен бяха най-важното нещо.

За разлика от много двойки, женени от почти три години, ние все още се любехме с голяма жар.

После се свързах с телефонистката.

— Ибрахим е оставил номера си. Иска да му се обадя — обърнах се към Джоан, след като приключих разговора.

— Е, и?

— Не знам.

— Но ти беше толкова нетърпелив. Като че ли целият ти живот зависеше от това.

— Сега размислям.

Изпитвах съмнения. Безпокоях се. Не му бях казвал адреса на хотела ни, а той знаеше къде да ме намери. Човек като него, разбира се, си имаше начини. Но не това ме притесняваше.

Обикновеното приятелство бе немислимо. Аз не бях от неговата класа. Нито дори от по-низщата. Очевидно искаше нещо от мен. Дори и на масата за двадесет и едно, увлечен в играта, чувствах настойчивото му внимание. Той *ме познаваше*.

А и преди това, като лице в тълпата, усещах притегателната му сила. Когато ми даде знак да отида при него, самият жест — повдигането на царствената ръка, извърщането на царственото лице — не беше импулсивен. Беше планиран. Колкото повече мислех за това, толкова повече нарастваше убеждението ми, че всичко е било нагласено предварително.

С каква цел?

Това, че му нося късмет, разбира се, беше несериозно. Той искаше нещо друго.

— Готова съм да изляза с най-богатия човек в света за една нощ — каза Джоан. — А ти?

Джоан винаги беше готова за авантюри. Тя живееше с философията, че от всичко трябва да се опита поне *веднъж*. Не вярваше в бъдещето. Настоящият живот беше начало и край.

Набрах номера на Ибрахим в апартамента му във „Версай“, но никой не вдигна. Оставих телефона да звънне седем пъти и затворих. Джоан беше разочарована.

И точно тогава телефонът ни иззвъня.

— Джошуа ли е?

— Да.

— Благодаря, че ми позвънихте — каза Ибрахим.

Попитах го как е разбрал, че съм се обаждал. А той знаеше не само това, защото отговори:

— Изчакахте седем сигнала.

Което му говореше, че съм заинтригуван. Човек не оставя телефона да звъни седем пъти, ако не е заинтригуван. Ибрахим е бил там, в апартамента, и е броял, измервал е степента на моята уязвимост.

— Твърде бързо приключихме снощи — продължи той. — Нямах възможността да се отплатя за вашата любезност. Твърде неучтиво от моя страна. Вие бяхте изключителен, господин Кейн. Трябва да ви се реванширам. Бихте ли дошли със съпругата си на вечеря днес?

Откъде знаеше, че съм женен? Сигурно е видял венчалния ми пръстен.

— Винаги планираме предварително вечерите си. — Възвърнах си преимуществото да бъда безразличен.

— Колко жалко — отвърна той.

— Благодаря, че се обадохте — добавих аз.

— Тогава утре вечер в девет. Утре ще вечеряме заедно. Настоявам.

Уговорихме се и след като затворих, казах:

— Принцът настоява.

Джоан изпадна в екстаз. Направи пирует. После ме прегърна — или може би прегръщаше някой друг?

[1] Hell's Angels (англ.) — „Ангелите на Ада“ — рокерско общество и клуб на любителите на мощни мотори и високи скорости. — Б.ред. ↑

[2] Американски предприемач и банкир, една от най-влиятелните личности в САЩ в края на XIX и началото на XX в. — Б.ред. ↑

4.

На следващия ден отидохме на плажа рано, тъй като Джоан искаше бързо да почернее — била „твърде бяла“ на някои места. Един ревнивец би се притеснил от решението ѝ: вечерта имахме среща с Ибрахим. За щастие, не бях ревнив и не се питах защо тази дама, обикновено толкова лишена от суета, изведнъж изпита необходимост от разкрасяване.

Тя се бе излегнала като труп, по гръб, със здраво стиснати очи, мълчалива. Проявяваше признаци на живот само когато слънцето се преместеше. Тогава тя също се преместваше, сякаш се боеше да не изпусне някой слънчев лъч.

Край нас лежаха други тела, някои под разпръснатите плажни чадъри. Всичко наоколо бе в ленивото плажно темпо, а шумът от разговорите, смеха и радиото беше мек, приглушен от вълните, които се задаваха искрящи от хоризонта.

Чух познато монотонно бръмчене и вдигнах очи. Над главите ни преминаваше самолет с реклама на ресторант за морска храна. Покрай водата се разхождаха двойки, хванати за ръце, децата хвърляха фризби или строяха пясъчни замъци. За мен плажът беше удоволствие — стига да приключваше по-бързо.

Джоан беше донесла уокмена. Слушахме „Моето отечество“^[1] — съпругата ми умееше да намира подходящата станция измежду жуженето на хардрока — и аз се чудех за какво си мисли.

В колежа в Ню Йорк написах разказ за мъж, който неочаквано се връща къщи. Бракът му е щастлив, жена му го обича много и му е вярна, и не, не я залавя в леглото с друг. Чува я да говори по телефона и да казва: „О, той е такъв тъпанар“.

Мъжът излиза и никога вече не се завръща у дома, сломен до края на живота си.

Разказът беше въз основа на действителен случай и макар че не бе публикуван, тази мисъл не преставаше да ме вълнува — че не знаем какво мислят другите. Че не познаваме човешкото сърце. Дори своето.

И така, слушахме „Моето отечество“ по радиото и кожата ми вече беше настръхнала от студ, когато пуснаха „Вълтава“, която Сметана бе посветил на една чешка река и която Израел беше взел за свой национален химн, „Хатиква“. Когато рефренът се извиси, Джоан се обърна за секунда, за да ми се усмихне и да ме погали по бузата.

— Това си ти — прошепна тя. — Моят герой.

Със сигурност не мислеше така, когато ми бе казала, че се чуди дали си струва да се сдобиеш със собствена държава, ако това означава да се избиват невинни хора. Предполагам, че имаше предвид двестата хиляди араби — все невинни, срещу половината милион евреи — всичките виновни, както обикновено.

Но в повечето случаи тя бе миролюбива и нямаше предвид нищо лошо, макар че аз имах лошия навик да се вълнувам за тези неща. Отчасти баща ми беше виновен за това.

Всичко започна през май 1948 година в Монреал. Още бяхме нови и неориентирани, току-що избягали от Хитлер и загубили останалата част от семейството си. Баща ми беше ходил нагоре по Феърмаунт Стрийт да си купи еврейски вестник и се върна облян в сълзи — не заради заглавието, че Израел е признат за самостоятелна държава, а заради великолепната снимка на първа страница. Той каза: „Погледни. Еврейски войник!“.

Ето такъв станах през 1967 година. Не герой, но еврейски войник. Качих се на самолета и се запознах с един човек на име Давид бен Идида, който ми каза:

— Търсим хвъргач.

— За софтбол или за хардбол? — попитах.

— За гранати — отвърна той.

Станах хвъргач за „Цахал“ — Израелските отбранителни сили — никой там не знаеше как да хвърля, не и като американец. Запознах се с Шмуел и Шломо, Моше и Дуду, Тави и Хези, Ави и Аври, Йона и Яни. Те бяха там, на Синайския полуостров, и аз хвърлях срещу Египет. Щом завзехме Синайския полуостров, обърнахме посоката и аз започнах да хвърлям срещу Йордания; и ние спечелихме. Знаех, че сме спечелили, когато застанахме на Западната стена и чухме еврейския рог, и всички заплакаха.

Ето това никой не може да разбере.

А сега се отегчавах на плажа и се притеснявах за предстоящата вечер с Ибрахим. И тогава усетих подтика — подтика да рискувам. Може би сега щеше да се случи — ударът за един милион долара, и никога вече няма да се подмазвам никому.

— Ще отида да поиграя — казах на Джоан. — Идваш ли?

Тя се изненада.

— Неспокоен ли си?

— Май да.

— Лошо момче.

— Знам.

— Аз оставам. Ще се срещнем пак тук.

Жените — жените като Джоан — не разбират какво е това *подтик*. Отвъд този плаж имаше истинско действие: казиното. Маси за двадесет и едно, редица подир редица, в очакване.

Какво разхищение, какво престъпление, какъв грях е да си сред тези покрити със зелено сукно високопоставени места на съдбата. *Парите чакаха, за да бъдат спечелени*. Тук подтикът стигаше до трескави размери — да допуснем, че ти е предопределено да извадиш невероятен късмет, а ти не си там! Ти си на плажа.

Отидох и поиграх петнадесетина минути. Това беше всичко, от което имах нужда, за да спечеля шестдесет и пет долара.

После играх още пет минути.

[1] *Ma Vlast* (чешки) — цикъл от шест симфонични поеми на чешкия композитор Бедржих Сметана (1824–1884), най-известната от които е „Вълтава“. — Б.ред. ↑

5.

Джоан лежеше там, където я бях оставил.

— Много бързо се върна.

— Не исках да печеля прекалено много. Помагам им.

— Ха! — засмя се тя.

— Спомняш ли си, когато спечелих триста долара? Къде останаха тези времена?

— Може би е време за ново хоби — подметна тя.

— Като например колекциониране на марки.

— Минавало ли ти е през ума, че може никога да не забогатееш по казината?

— Не, никога.

— Те не са създадени, за да те направят богат, Джош. Целта им е самите те да забогатяват.

— Е, и как мислиш, че ще успеем, Джоан, ако не играем комар? Няма да е чрез труда ми, де.

— Ти ще успееш, Джош. Знам го. Ще забогатееш чрез таланта си.

— Моят талант е хазартът.

— Така ли?

Седнах до нея и замълчахме. После казах:

— Не се ли насити на слънцето?

— Чувствам се толкова добре. Искане ми се да останем тук цялото лято.

Късметлии бяхме, че разполагахме дори с една седмица. Завеждащият обществените отношения в „Галакси“ Сай Родриго ми беше приятел от вестникарските години и ни беше намерил стая в хотела на половин цена. След по-малко от три дни обаче почивката щеше да свърши и отново щяхме да възобновим всекидневния си живот във Филадельфия.

— Имаш вече достатъчно тен.

— Още мъничко.

— Не обичам жените си препечени.

— Предпочиташ ги сурови, а?

— Крехки.

Тя се заслуша във вълните или каквото там слушат жените, когато се затворят в себе си. После без никаква връзка промълви:

— Не искам да умирам.

— Защо мислиш за това? — учудих се.

Очите ѝ изведнъж се подуха и зачервиха.

— Трудно ми е да си го представя — каза тя. — Искам да кажа, всички тези хора на плажа един ден ще умрат. Дори децата.

— Ау, толкова ли си нещастна?

— Не, щастлива съм. Затова съм така тъжна.

— Щастлива си...

— Много щастлива. Наистина.

Чудех се защо ли е толкова щастлива.

— Красавец е — смених темата. — Ибрахим.

— Сигурна съм.

— Право да си кажа, може да почна да ревнувам.

— Аз пък винаги ревнувам — заяви Джоан.

— Мен?

— Виждам как те гледат.

— А аз — не.

— Виждаш!

— Трябваше да видиш как гледат него. Дамата, която седеше до мен, непрекъснато говореше колко е красив и величествен. Стигна многократно до оргазъм, там, наред казиното.

— Ха! — изсмя се тя, а гласът ѝ се извиси и достигна онази нотка на наслада, която беше неин патент.

— Не се шегувам.

— Мисля, че ревността е хубаво нещо. — Лежеше по гръб с примижали срещу слънцето очи.

— Ти мислиш, че всичко е хубаво.

— А ти си щастлив само когато си тъжен.

— Защото знам откъде изхождат нещата.

Тя се обърна.

— Поразтърчай ми гърба.

Направих го и банските ми започнаха да ми отесняват.

- Престани — каза тя.
- Кое?
- Знаеш кое. Лош си. Такова лошо момче си. Как беше там?
- Къде?
- Когато си бил в пустинята. За това ли си мечтаеше? За това ли си мечтаят всички мъже?
- Да.
- А убивал ли си някого? Никога не си ми казвал.
- Някои неща не се казват на една жена.
- А някои неща не се казват на един мъж.
- Какви например?
- Първо кажи ти.
- Ако аз кажа, и ти ли ще кажеш?
- Може би. Истина ли е, че мъжете получават ерекция по време на сраженията?
- Що за мейнлайнска глупост е това? — троснах се.
- Така казват.
- Дрън-дрън.
- Добре де, няма да ти кажа нищо.
- Да ми кажеш какво?
- Тайните си. Ще си ги занеса в гроба.
- Жените от Мейн Лайн не отиват в гроба. Те ходят на купони.
- Нищо не знаеш за жените от Мейн Лайн — отсече тя.
- Никога няма и да знам.
- Млъкни и продължавай да разтриваш.
- Твой ред е.
- По-късно.
- Аха!
- Мръсно подсъзнание — констатира тя.
- Защо е хубаво? — попитах.
- Кое?
- Ревността.
- Защото така.
- Загадъчна жена — отбелязах. — Такава си ти.
- Радвам се, че си герой от войната.
- Мислех, че мразиш войната.

— Мразя я. Но обичам героите. Чувствам, че можеш да ме защитиш от всичко.

— Не знам нищо за това „всичко“. Джоан.

— Ще отрека, че съм го казала, но жените обичат да се чувстват защитавани от мъжете.

— Това може да ти коства членството в някой клуб.

— Каж ми какво иска един мъж.

— Не знам.

— Не знаеш?

— Да. Не е толкова просто.

— Добре, например ти какво искаш от мен?

— Всичко, предполагам.

— Всичко? Това ли искат мъжете от жените?

— Не знам.

— Много ми помагаш — каза недоволно Джоан.

— Никога не ме е бивало в проучванията.

— Нека никога да не се ревнуваме.

— Дадено.

Тя се изправи.

— Нека винаги да сме щастливи — заяви тя.

— Да те сграбча ли?

— Да.

— Не съм сигурен.

— Просто реши, и това е всичко.

— Действително.

— Хората правят своя избор още в самото начало на живота си — каза тя и повтори: — Още в самото начало на живота. Те правят своя избор.

— Понякога изборът прави тях. Стават разни неща.

— Не и ако не искаш.

— Джоан!

— И това е избор.

— Добре.

— Когато станеш сутрин, ти решаваеш дали да бъдеш весел, или тъжен. Всеки прави това, съзнателно или не.

— Да предположим, че решаваеш да си щастлив, но те те чакат? — запитах.

- Кои?
- Не знаеш кои.
- Но *ти* би бил наясно.
- Дори не говоря за себе си.
- Звучи толкова зловещо. *Чакат те.*
- Точно това искам да кажа.
- Е, не разбирам за какво говориш.
- Разбираш.
- Добре де, нека просто кажем, че не искам да знам. Не и днес.

Реших да съм щастлива.

Тя се претърколи и показа хубавия си мейнлайнски задник. Жените изглеждат толкова опростени с бикини: едно от това, едно от онова, две от тези, и понякога се чудя за какво е цялото вълнение. Плеснах я по дупето.

— Никога не сме го опитвали — каза тя. — Имам предвид садо-мазо.

— Откъде си научила за садо-мазо?

— Ами чета.

— И къде пише за садизма и мазохизма?

— В Библията. Защо религиозните хора не са по-добри от другите?

— Обикновено са по-лоши.

— Знам — каза тя. — Странно. Би трябвало да са по-добри.

— Хората са си хора.

— Човек би си помислил, че са по-добри, предвид Божиите заповеди. Спомняш ли си онзи равин?

— Дали си спомням онзи свещеник?

— Той не беше свещеник — каза тя.

— Добре де.

— Не беше католик.

— Чудесно.

— Ти си мислиш, че е все едно, но не е.

— Той имаше свещенически сан, човек на Библията.

— Не мисля, че Библията ни е нужна — каза тя.

— Без нея щеше да съществува хаос — изтъкнах.

— Хората щяха да научат правилата.

— Дори и с правила, хората не ги знаят. Погледни какво става.

- Какво става? — попита тя.
- Джоан!
- Добре де, знам какво става. Но не искам да знам.
- Браво.
- И друг път сме говорили за това — добави тя.
- Това не е разговор за плажа. Лека ноц.

Проснах се на хавлията и затворих очи, като се опитах да правя онова, което правеха другите.

- Не мога да спя на плажа — оплаках се след малко.
 - Отпусни се.
 - Именно в това е проблемът. Не мога да се отпусна.
 - М-м-м — загука тя. — Божествено е!
 - Как можеш да спиш при това слънце?
 - Не мога. Не и докато ми дърдориш.
 - Време е да се прибираме — казах.
 - Знам какво си мислиш. Не!
- Не започна ли всичко точно по този начин?

Когато се срещнахме за пръв път, Джоан беше единствената жена сред двадесет мъже, събрали се на петдесет и шестия етаж на Емпайър Стейт Билдинг на съвещание по въпросите на етиката в бизнеса, спонсорирано от моята компания.

Беше красива и много компетентна. Носеше делови син костюм, който скриваше всичко, освен стройните ѝ американски крака, а когато се загледах в тях, докато седяхме около масата и говорехме за етика, тя придърпа края на полата си над коленете. И така установихме контакт, но не точно по въпросите на етиката.

- Знам за какво мислите — каза ми тя по време на почивката.
- За какво?
- Приемате всичко на шега.
- А вие? Наистина ли говорите за етика?
- Мисля, че хората тук са откровени — отвърна тя.
- Не съм сигурен дори дали са хора. Те са общинари.
- Общинари — повтори тя. — Ваша ли е думата?
- Да.
- И общинските хора не са хора?

— Те са общински хора. Общинари.

— А вие какъв сте? — попита тя.

— И аз съм общинар.

— А аз общинарка ли съм?

— Погледнете се. Делови костюм. Вратовръзка дори. Дипломатическо куфарче вместо чантичка. Тази изопнатата усмивка.

Всъщност усмивката ѝ изобщо не беше изопнатата. Беше цъфтяща.

— Продължавайте — настоя тя. — Кажете ми повече.

„Чакай малко — помислих си. — Това е флирт.“

— Вие сте общинарка. Поне на външен вид.

— О! — прошепна тя. — И знаете ли какво крия вътре?

— Прониквам право през вас.

— Хм!

Тя се отдалечи надутото, с изправени рамене. Харесах тези широки рамене — така характерни за богатите и разглезените. Прецених, че е волева, съобразителна, щастливо омъжена. Обаче ѝ липсваше нещо — нещо в живота. Смехът ѝ я издаваше. В него се долавяше ридание.

Когато съвещанието приключи, всички се ръкувахме и си казахме: „Добре мина“. Срецнах я при асансьора — случи се така, че останахме последни, след като всички си бяха отишли — и тя каза:

— Добре мина.

— Никога не казвай „добре мина“ — отвърнах.

— Защо не?

— Звучи като от осемдесетте години.

— Толкова общинарско, така ли?

— Мъжете и жените си задаваха едно време разни такива въпроси.

— Какви например?

— Например: „Свърши ли?“.

— Имаш предвид сексуално?

— Сега му казват „Добре ли мина“.

— Разбирам. Не звучи сексуално. Значи, това ти е проблемът.

— Проблемът ли?

— За теб жените означават секс, а това си е проблем. На кой свят живеем?

— Все там, където не трябва.

— Много си старомоден — каза тя. — Не казвам, че е лошо. Но не казвам, че е и хубаво. Такъв си и толкова.

— И ти виждаш вътре в мен?

— Да.

— И какво виждаш — хубаво или лошо?

— Току-що ти казах. Не знам. Но е интригуващо.

— Добре ли мина?

— Да — засмя се тя. — А за теб?

— Искаш ли да се качим горе? Чувал съм, че при ясно време може да се види Камдън, Ню Джърси.

Видяхме поне Ню Йорк. Ветровито беше горе, на покрива на Емпайър Стейт Билдинг. Тя отмяташе косата ми от челото с три пръста, а накрая ме попита за бастуна, който носех.

— Лявото коляно — отвърнах. — Войната, нали знаеш.

— Не може ли да се оперира?

— Не искам. Заболява ме само веднъж годишно за няколко седмици.

— Аз ще го оправя.

Трябваше да обяснявам, че на човек винаги му има нещо и ако оправят едно, със сигурност се появява друго, още по-лошо.

— Суеверен си! — възкликна тя. — О, Боже!

— Не съм суеверен. Просто лош късмет.

— Признавам, че има нещо около този бастун — каза тя. — Нещо романтично. Заради него те забелязах.

— Нямам нужда от състрадание.

Взехме такси до Гринуич Вилидж, показах ѝ Блийкър Стрийт и я описах каквато е била през шестдесетте години. Показах ѝ „Битър Енд“, където някога работех като портиер и където нощем кипеше живот; споменах имената на Лени Брус, Боб Дилън, Леели Пол и Мери Форд.^[1]

Отидохме до предната част на сградата и тя отбеляза:

— Сега е бар.

— Да.

— Хайде да се върнем в центъра — предложи тя. — Да хапнем нещо в „Алгонкин“. Винаги ми се е искало да се правя на Дороти Паркър^[2]. Хората тогава са били толкова умни и остроумни.

Установихме, че някои хора, ако не и повечето, жадуват да се прехвърлят в друго поколение — например чрез прераждане.

— Ти със сигурност не си от осемдесетте — каза Джоан. — Да видим. Според мен си от...

— Аз водя началото си от епохата на цар Давид.

— Така си и мислех. Той е твоят герой.

— Любовник, поет, воин, грешник, цар — да, това съм аз.

— А ти кое от всички тези си? — запитва тя.

— Едно, но не знам кое.

— Избирам поета!

— Онова, което го прави герой за мен, преди всичко е изумителната му вяра. На моменти и аз я имам, но не мога да се усъвършенствам. Освен това той е бил толкова уязвим. Бил отчаян, че Господ не иска да говори с него, както е говорил с пророци като Авраам. Вместо това Давид е говорил на Бога. Ето оттам произхождат псалмите.

— Наистина ли четеш псалмите? — учуди се Джоан.

— Какво друго да чета?

— „Спасителят в ръжта“.

— Любимата ти книга?

— Да, аз съм я писала.

— А Селинджър знае ли това?

— Това е тайната. Всеки, който я чете, мисли, че... тя я е написала.

— И аз понякога имам чувството, че съм написал музиката, когато слушам Бетовен... „Тя“ ли каза?

— Не бъди такъв...

— Но Холдън Колфийлд е момче.

— Той е онова, което искаш да бъде. За мен е момиче.

Обсъдихме други велики книги и какъв боклук щяха да са, ако се обърнат заглавията им. Предложих „Мир и война“, но Джоан ме надцака с „Карамазовите братя“.

— Май че не си такава общинарка в крайна сметка — отбелязах аз.

Тя стисна ръката ми и каза:

— Джошуа, аз съм щастливо омъжена жена. Имала съм само една любовна забегка и това беше преди години. Отмъщавах на

съпруга си, който призна, че е прекарал една нощ извън града с курва. Тогава не се разбирахме. Сега се разбираме чудесно и не ми трябва нищо друго. Добре ми е така. Аз съм много зает човек и нямам време за увлечения. Теб те харесвам. Ти си добър. Ти си различен. Провокиращ. Забавен. Но...

Вместо да отговоря, наблюдавах Манхатън. Джоан продължи:

— Ти ме привличаш. Мисля, че го разбра. И двамата знаем, че нещо се случи. Не сме деца. Но това е просто химия, нищо друго, освен химия и тя ще изчезне след час, когато всеки поеме по своя път. Била съм изкушавана и преди, сега отново се изкушавам. Такъв е животът. Но нищо няма да се получи. Вече съм решила.

Не бях сигурен, но като че ли хлипаше. Очите ѝ се зачервиха.

— Лесно се разплаквам — обясни тя. После добави: — Не е вярно. Не съм плакала от години.

— Съжалявам, че те накарах да се чувстваш нещастна.

— Не бъди толкова нахален — шляпна ме леко по бузата тя.

— Нахален?

— Да, нахален. Знаеш, че е точно обратното. Има някакво чувство, а аз... обичам чувството.

— Но всичко това е химия — отвърнах аз.

— Молекули и разни други неща.

— Нищо няма да се получи.

— Нищо — повтори тя. — Гарантирам.

— Пито — платено.

— Точно така.

— Ами моите чувства?

— Ти нямаш чувства. Ти си мъж.

— Хубаво откровение.

— Добре де. Искаш да кажеш, че те привличам ли? По някакъв особен начин?

— Имам чувството, че се нуждая от теб.

— О, никога, никога не изпитвай нужда от мен. Това е лоша дума.

— Ти никога ли не се нуждаеш от някого? — запитах.

— Никога.

Тя се наведе към мен и ме целуна по бузата.

— Това мейнлайнска целувка ли беше? — попитах.

— Как разбра, че съм от Мейн Лайн?
— Току-що ти казах. По целувката.
— Тя ли ти говори за Мейн Лайн?
— Разбира се. Толкова е консервативна.
— А как се целуват там, откъдето си ти?
— Аз съм от Франция — отвърнах и ѝ го показах с целувка.
— Как се представих? — попита тя след това.
— Все още по мейнлайнски. Необходима е практика — въздъхнах аз. — Но естествено, ти вече си решила.
— Точно така, решила съм. Защо да мисля другояче? Не ме гледай така.
Всъщност се зазяпах по зъбите ѝ. С тях можеше да прави реклама на паста за зъби. С косата си можеше да рекламира шампоани. А с кожата си можеше да е първокласен модел. Горната ѝ устна обаче беше леко подпухнала отляво и затова фъфлеше.
— Доброкачествен тумор — обясни тя.
— Къде?
— Устната. Откриха тумор, но доброкачествен. Оперираха ме.
— А аз мислех, че си съвършената...
— *Shiksa*^[3]?
— Как можа да кажеш такова нещо?
— Защото това е една от причините да изпитваме взаимно привличане. Толкова сме различни, а непознатото е така вълнуващо. Ти си цар Давид, а аз съм Дороти Паркър.
— А може би Вирсавия^[4].
— *Shiksa* лоша дума ли е?
— Зависи как се използва.
— Ако се бяхме срещнали по-рано, вероятно щях да съм твоята *shiksa*.
— Харесваш тази дума.
— *Shiksa*? Да. Харесвам еврейски думи. Като *shmatteh*^[5], *schmuck*^[6]. Ти си един *shmatteh*.
— Това значи парцал.
— Така ли? А какво значи *schmuck*?
— Аз ли съм *schmuck*!
— Да, ти си *schmuck*. Аз съм *shiksa*, а ти си *schmuck*.
— Голям *schmuck* ли съм?

— Да, ти си голям *Schmuck*.

— *Schmuck* означава пенис.

— Не.

— Да.

— Ужасен си. Само как ме подведе! Отвратително. И аз знам една дума за теб.

— Каква?

— *Schmuck*.

Трапезарията в „Алгонкин“ беше празна, тъй като бе късен следобед, но всички маси бяха покрити с бели ленени покривки. Настани ни един надут сервитьор. Поръчахме ябълков пай и кафе.

— Къде са останалите? — попита тя.

— Нито Дороти Паркър. Нито Джордж С. Кауфман^[7]. Какво разочарование.

Джоан се оплака, че паят е студен. Доброто ѝ настроение като че ли се изпари.

— Мисля, че трябва да хвана следващия влак за Филадельфия — каза тя. — Готова съм да се прибирам.

— Готова си за този час?

— Какъв час?

— Каза, че един час след като всеки поеме по пътя си, ти ще забравиш за мен.

— Така ли казах?

— Да.

— Не си спомням да съм казвала такова нещо. Добре де, може да са два часа.

Тогава пристигна сметката. Огромна сума.

— Трябваше да я прегледаме предварително — казах.

— Само за пай и кафе? — учуди се тя. — Не вярвам на тази сметка.

— За толкова пари трябваше да ни дадат и стая — добавих.

— Ами да — каза тя. — Хайде да си вземем една.

Останахме изненадани един от друг в много отношения в онази стая в „Алгонкин“, но връхната точка, може би най-великият миг в историята на човечеството, беше началото: тя стоеше гордо изправена, така твърда и така мека, толкова руса и толкова бяла, и ме гледаше втренчено в очите, смъквайки розовите си гащички.

— Мислех, че не можеш да спиш тук — каза ми тя, както се бяхме излегли на плажа в Атлантик Сити.

— Не спях.

— За какво мислеше тогава?

— За нищо.

[1] „Битър Енд“ — известен нюйоркски клуб, на сцената на който през 60-те години са се изявявали споменатите легендарни артисти и музиканти. — Б.ред. ↑

[2] Американска поетеса и писателка (1893–1967), известна с остроумието си. Част е от т.нар. Кръгла маса в „Алгонкин“ — група творци, които се срещат редовно на обяд в едноименния хотел. — Б.ред. ↑

[3] Женски полов орган (ивр.) (вулг.). — Б.пр. ↑

[4] В Библията — майка на Соломон и съпруга на Давид. — Б.пр.

↑

[5] Парцал (ивр.). — Б.пр. ↑

[6] Мъжки полов орган (ивр.) (вулг.). — Б.пр. ↑

[7] Американски сценарист и театрален критик (1889–1961). — Б.ред. ↑

6.

Джоан се издокарваше в хубавата си бяла вечерна рокля. Вечерята беше в шест и закъснявахме. Тя рядко се суетеше, имаше си всичко, но днешният ден бе специален. Беше открила бръчица под дясното си око, нищо съществено, но тя непрекъснато я гледаше, докато не ѝ казах, че огледалото има дефект, а не лицето ѝ.

— Сигурно — захили се тя. — Някои огледала са толкова неблагоприятни. — И добави, докато си слагаше червило: — Някои огледала те правят да изглеждаш толкова добре. Като нашето у дома. Това тук е придиричиво и жестоко. Остарявам, Джош.

— За щастие, ти не си единствената.

По някаква причина тя пристъпи напред и ме целуна. Ухаеше на свежест и младост. Беше в настроение.

— Ще си сложиш това? — запита тя точно когато си връзвах връзката.

— Защо жените винаги чакат да се облечеш изцяло, за да кажат какво *не трябва* да си слагаш?

— Защото сме лоши. До една. Правим всичко възможно да съсипем живота на мъжете. Не го ли знаеш?

— Знам го, естествено.

— А сега махни тази връзка и тази риза. Ето.

Смених ги, защото в този отдел шефът беше тя.

— Така е много по-добре. Сега си красив. Предполагам, че не съм ти казвала, че се омъжих за теб само заради външния ти вид. Погледнах те веднъж и си казах: „Това е *той*“.

— Аха.

— Така беше. Не е ли смешно? Имам предвид привличането. Всъщност ние не знаем какво представлява то. Онова, което кара хората да се влюбват, е толкова странно — няма нищо общо с логиката или с разума.

— Едно време каза, че всичко е химия.

— Да, вярно. — Тя закопча огърлицата с диамант и премери разстоянието от нея до цепката между гърдите си. Нямаше пищен бюст, но гърдите ѝ бяха с идеален размер за любене и нямаше поигриви зърна от нейните — така твърди, удължени и щръкнали, когато беше възбудена.

— Но е нещо повече от химия — добави тя. — Ще ти кажа една тайна. Около две седмици преди да се срещнем в Ню Йорк, сънувах един сън. Не си спомням за какво ставаше дума. Помня само, че те видях насън. Лицето ти — появи ми се толкова ясно. Видях лицето ти, Джош, а дори не те познавах. Като магия, нали?

— А какво ще кажеш за онзи, предишния, как му беше името?

— Той беше за проба. Ти си истинският.

— Все така сантиментални ли ще си останем?

— О, да. Винаги ще изпитвам сантименталност към теб. Понякога ми се иска да те глътна. Не сексуално, макар че може би така се казва, нали знаеш, като ти го правя. О, ти няма да разбереш.

Бях се облегал на вратата, готов да тръгна, докато тя довършваше тоалета сив нашата уютна стая в „Галакси“. Имах лошо предчувствие, бях отпуснат и ми се искаше всички, освен Джоан да изчезнат. Понякога и тя го казваше: „Да можехме да сме само двамата. Особено да няма други жени. Ненавиждам други жени“.

— Става късно — напомни ѝ.

— Готова съм — отвърна тя. Това означаваше поне още десет минути.

— Да ти вържа ли косата на опашка? — иронизирах я аз.

— Защото е прекалено дълга? Какво ѝ е?

— Не, изглеждаш страхотно. Така е чудесно.

— Трябва да се подстрижа, когато се върнем във Филадельфия.

— Трябваше ли да споменавах за връщането?

— Сигурен ли си, че така е добре?

— Жените вечно се притесняват за косата си. Като че ли е най-важното на света.

— Ето, тръгваме.

— Вярно е. В метрото жените говорят само за косите си. Никога за политика или дори за спорт. И в офиса ходят и току възкликват: „Косата ти е прекрасна, Сю“. Защо всички момичета в офисите се наричат Сю?

— Ти си такъв полов расист!
— Знам. Не е ли чудесно?
Тя запокити гребена си по мен.
— Не улучи — присмях се. — Типично по женски.

Ибрахим ни чакаше във фойето, облечен в бяло, като Джоан. Много малко мъже имаха успех, облечени изцяло в бяло, но не и той — изглеждаше великолепно. Усмиваше се толкова широко, че сякаш имаше хиляда зъба.

— Това е Джоан — представих я аз. — Съпругата ми.

Той пое ръката ѝ, поклони се, а тя направи реверанс и хората започнаха да се заглеждат.

— Това е Рива — представи той жената, която бе седяла до него в игралната зала.

— Здравсти, Рива — кимнах, но тя не отговори и аз си помислих, че вероятно съм я обидил.

— Имаме запазени места в „Тропикана“ — каза Ибрахим. — Надявам се, че е подходящо.

— О, звучи прекрасно — каза Джоан.

Веднъж бях спечелил триста долара и бяхме отишли да вечеряме там.

— Е, какво чакаме? — запитах.

— Да, хайде да тръгваме — каза Ибрахим.

Ресторантът беше само на няколко преки нагоре по „Бордуок“ Вървахме бързо, като че ли „Тропикана“ беше влак и трябваше да го хванем, преди да замине. Вътре беше полутъмно — светлината идваше само от свещите по масите. Жените изглеждаха омайващо, но нито една не беше като Джоан; и никой от мъжете не беше като Ибрахим.

Настаниха ни в най-хубавото сепаре и Ибрахим поръча виното.

Попита ме дали имам изба.

Отговорих, че имам.

Той заговори за винарската изба, която притежавал във Франция, но аз не можех да поддържам на ниво разговор за виното.

Ибрахим споменаваше имена и реколти. Знаеше всички добри и лоши години, както и аз, макар че не ги измервах във вино. Не се

срамуваше от богатството си. Дори се хвалеше, но това му подходдаше.

— Виното е едно от малкото неща, които се подобряват с възрастта — заключи той. — Виното и красивите жени.

Помислих, че ще вдигне тост в чест на Джоан, но той не го направи.

Както и да е, всички бяхме чували тази сентенция и тя беше някак неуместна. Всичко беше някак изкуствено, забавено. В разговора имаше паузи. Имах чувството, че Ибрахим се държи като застрахователен агент, който трябва да склучи сделка. Това, което изричаше, дори маловажните неща, и онова, което премълчаваше, си имаше своето предназначение.

Опитваше се да направи впечатление и аз си помислих, че това ще е за моя сметка.

Когато не говореше, той изглеждаше доволен само да седи и да господства, като извисяваше внушителното си тяло и властна глава над нас. Големите му черни очи, така неестествени, говореха вместо него. От време на време те се спираха върху Джоан. Тя отклоняваше очи. Но понякога отвърщаше на погледа.

Щом заговори отново, той потвърди най-лошите ми опасения за тази среща. Освен винарските изби Ибрахим притежаваше къщи и имения, конюшни и арабски коне, коли и самолети. Говореше за всичко това, дори за някакъв остров, който беше почти *негов*. Чудех се дали да не спомена моето тринадесетгодишно малибу — беше *изцяло* мое.

— Животът е хубав — каза той. — Трябва да си припомниме това, когато сме тъжни.

Джоан не беше тъжна. Беше лъчезарна както винаги и ме стрелкаше с щастлив поглед. И двамата съзнавахме, че това е още едно преживяване, което нашата обща памет ще съхрани. Тези преживявания си бяха само наши и представляваха по-голямо богатство от винарските изби и самолетите.

— Вярно ли е, че сте принц? — попита тя.

Опита се да го каже небрежно, но не успя, защото нямаше начин да зададе този въпрос и да не се изложи като невинна ученичка, заслепена от звезда.

Но той я спаси, като каза:

— Там, откъдето съм, всички са принцове. А там, откъдето сте вие, сигурно всички са принцеси.

— Къде е това място, откъдето сте вие и всички тези принцове?
— запита тя, като се изчерви.

— Някъде в Близкия изток.

— О, не съм ли твърде нахална? Много съм любопитна. Извинете.

— Няма защо. — После Ибрахим се обърна към мен: — Но всъщност има ли значение откъде е човек?

— Произходът му често говори за него — отвърнах.

— Да, разбирам, че и вие имате какво да кажете за себе си, Джошуа Кейн. Били сте на Синайския полуостров, нали?

— Да, и започвам да мисля, че знаете повече за мен, отколкото...

— Не се притеснявайте за това, което знам, Джошуа Кейн. Кажете ми — истина ли е това за Даян^[1]? Казаха ми, че той избрал мястото, където египтяните бомбардирани най-силно, легнал и заспал. Вярно ли е?

— Да.

Ибрахим поклати глава.

— Какъв човек. Какъв народ. Но аз също произлизам от народа. Произхождам от амаличаните, сирийско бедуинско племе, безстрашен древен род.

— Както и брутален. Заслужават да им имаш зъб.

Амаличаните не ми бяха по вкуса. Наистина древен народ, но са заплашвали евреите при всяка промяна. Бяха синове на Исав Червения^[2] и си оставаха такива дори и сега. Саул, първият цар на Изриел, изгубил царството си, когато не изпълнил заповедта да убият вражеския владетел заради падането на Изриел.

При думите ми Джоан трепна.

Тя знаеше, че съм търпелив, но не за дълго. Боеше се от тъмната ми страна, защото помнеше оня случай, когато някакви бели боклуци се заяждаха с нас по пътя и аз ги принудих да карат наравно с мен, а после им показах един-два номера. Беше слисана и нещастна. Каза ми: „Онова изражение на лицето ти! Никога не съм и помисляла, че можеш да придобиеш такова изражение и да правиш такива неща“. Отвърнах ѝ, че не съм имал избор. Въпросът беше: или те, или ние. Тя уж разбра, но не съвсем.

Изтъквах ѝ, че целият свят не се заключава в Брин Мор. Тя отговаряше, че не е и Аушвиц^[3].

Ибрахим погледна Джоан меко и нежно, а за мен избра следните добре премислени думи:

— На никого нямам зъб, господин Кейн. Само давам обещания.

Усетих, че преглъщам смутено.

— И какво е обещанието ви?

— Нека да почака, господин Кейн. Това може да почака.

Изведнъж видях Сай Родриго, завеждащ връзките с обществеността в „Галакси“ и мой приятел от дните ми във вестника, когато водех рубрика, а той беше служител на пресата в един филарделфийски клуб. Появи се тъкмо навреме, за да ни извади от неудобната ситуация.

— Здравсти! — викна той с глас на шоумен и се престори на учуден, че ни вижда.

— Здравей! — отвърнах аз и го представих на Ибрахим и на Рива, която си седеше безучастно.

Сай беше с дама. Той беше в средата на тридесетте, с ужасно лице, цялото на дупки от прекарано акне. Въпреки това жените не представляваха проблем за него. Развеждал се бе два пъти. Изкарваше си хляба предимно от съмнителни хора от развлекателния бранш — стриптийзьорки, боксьори, борци, че и по-големи хулигани — които му плащаха, за да не публикува имената им в пресата.

— Какво правите тук? — попита той. — Мислех, че сме от един отбор.

— И аз бих ти задал същия въпрос, Сай.

— Аз ли? Само проверявам как вървят нещата. Това мие работата.

— Трудна работа.

— Да, но си изкарвам прехраната с нея. Как е положението, Джош?

— Не се оплаквам. А при теб?

— Супер.

— Тук сме като гости на господин Хасан.

— Забелязах.

Той забелязваше всичко и аз не знаех какво да мисля за него.

Не беше добър, не беше и лош. Сай си беше Сай, гешефтар и опортюнист. У него имаше нещо искрено, само дете човек никога не можеше да бъде сигурен кога го проявява.

Всички го познаваха и той познаваше всички. Работата му беше връзки с обществеността, а продуктът — хората. Той познаваше Филадельфия отвътре и отвън, а Атлантик Сити — от горе до долу. Беше известен дори в Ню Йорк.

Обичаше да се хвали, че може да вдигне телефона и да се обади на когото си иска, дори на президента.

Нямаше приятели. Имаше компания.

Не парите, а услугите бяха средството за обмяна в неговия бизнес. *Ти на мен — аз на теб*. Спомени ме в твоята рубрика и аз ще ти уредя интервю с Франк Синатра^[4].

— Можем да ви предложим гостоприемството си в „Галакси“, мистър Хасан — каза той. — Имаме чудесни условия.

— О, благодаря — отвърна Ибрахим.

— Дайте ни възможност да опитаме.

Естествено, Сай имаше предвид хазарта.

Притекох се на помощ на Ибрахим.

— Не спиращ да работиш, нали, Сай?

— За това става дума.

Любимият му израз — „за това става дума“.

— Отбийте се да поиграете — каза той. — Масата ни е готова.

— И това може да стане.

— Превъзходно.

Имах чувството — и то се появи, когато Сай отмина, — че нямаше нужда да го запознавам с Ибрахим. Те се познаваха. Да познаваш хората, залагащи големи суми — ето за това става дума, както би казал Сай.

Сега пиехме кафе — тази част от вечерята с непознати, когато се чудиш дали ще ги видиш отново и колко точно си се направил на глупак.

След навременната намеса на Сай Ибрахим отново се държеше приятно и разговаряше с Джоан, която също беше възвърнала

настроението си.

— Играете ли хазарт? — попита я той.

— Не.

Кичур коса беше паднал върху едното ѝ око и тя го гледаше изпод него и се усмихваше.

— Разбира се, че играете — настоя той. — Когато шофирате, залагате, че водачът насреща е трезвен. Когато ходите по улицата, залагате, че няма да ви пребият и ограбят или да ви нападне бясно куче. Когато се храните, залагате на това, че храната не е развалена. Когато дишате, залагате на това, че въздухът не е пълен с отрови. Когато изпращате съпруга си на работа, залагате на това, че той няма да кръшне с друга. Залагате хиляди пъти на ден. Всичко, което вършите, е хазарт. Така че какво значи да заложиш на кон или на рулетка? То е като всичко останало.

Джоан остана очарована.

— Убедителен сте — каза тя. — Току-що ме превърнахте в комарджия по принуда. Ей така!

Ибрахим отметна глава и се засмя. Не че Джоан беше казала нещо толкова смешно, той просто изразяваше задоволството на човек, напълно удовлетворен от себе си. В смеха му се долавяше превъзходство.

Всъщност като го гледах колко свободно се отдава на веселието, така могъщ със смеха си... не можех да не си помисля, че светът се състои от губеци, всички ние сме губеци, а ето ти сега един победител. Ето ти победител.

— И аз може би съм комарджия по принуда — каза той. — Залагам на всичко. Дори на любов.

— Ами! — отвърна Джоан, като с неудобство се размърда на стола си в опит да избегне настойчивия му поглед.

— С пари, знаете ли, всичко е възможно — добави той.

— Не, това не е вярно — противопостави се тя.

— Всичко може да се купи. Всичко и всеки.

— О! — възкликна Джоан, привидно безгрижна и безразлична. — Предполагам, че и хората могат да бъдат купени?

— Разбира се.

— Вие купували ли сте хора?

— Заради бизнеса — да.

— А заради любов? — запита тя.

Той се замисли.

— Все още не — отговори.

— Значи, не можете да купите любов.

— О, на подходяща цена...

— Няма цена... любовта е...

— Моля! Знам *какво* е любовта. Знам също какво са парите — прекъсна я той, вдигнал царствено ръка.

Той допълни откровено, че бил слушал всички песни за любовта, но ако хората са по-честни, щели да напишат повече песни за парите.

— Колко жалко — отбеляза Джоан.

— За какво? — запита той.

— Че трябва да купувате всичко в живота си.

Той пусна широката си усмивка.

— Туш! Но вие грешите. Това се нарича изпробване на възможностите. На жените им е доста трудно да го разберат.

Провокирана, но любезна, тя го сряза:

— Ще останете изненадан колко много разбират жените.

— Сигурно. Но на тях им липсва... дързост.

— О, Боже!

— Да, да. Жените са... предсказуеми...

— Това лошо ли е?

— Вие ми кажете.

— Мисля... мисля, че предсказуемостта е лошо нещо, да. Но може и да е добро. Зависи — от обстоятелствата, от момента. Понякога онова, което обикновено е лошо, може да се окаже добро. Зависи какво говорят чувствата ви.

Той тропна по масата.

— Е, тогава вие може би сте дръзка жена!

— Може и да съм — каза тя свенливо, — а може и да не съм.

Доста необичайно, но през цялото време Ибрахим не обръщаше никакво внимание на жена си. Тази Рива, жива ли беше наистина? Тя отказваше да говори. Така да бъде. А пък Джоан беше успяла да изключи и мен от разговора.

Тя усети това и спомена, че съставям речи. Кое то подтикна Ибрахим да каже:

— Както не можеш да се изкъпеш вместо друг човек, така не можеш да пишеш и речи от чуждо име. Но аз пиша книга, Джошуа Кейн. Може би ще ми помогнете.

Отвърнах, че всеки пише книга.

— Не — каза той. — Говоря сериозно.

Повторих, че аз пиша само речи.

— Но щом можете това, сигурно бихте могли да станете истински писател.

Това беше опасна забележка, особено в присъствието на Джоан. Тя извърши тактическа грешка. Притече ми се на помощ.

— Джошуа винаги е най-добрият във всичко, което прави.

Следващия път, когато ме защитят по този начин, ще трябва да се наведа, за да избегна удара.

— Сигурен съм, че е — каза бавно Ибрахим.

— Каква книга пишете? — запитах, за да отклоня вниманието от себе си.

— Мислех, че няма да попитате.

„Аз също“, казах си.

Вече беше измислил заглавието: „Съвършеното отмъщение“.

— Всеки си има история за отмъщение. Всички искаме да отмъстим на някого и някои го правят. Може да е доста интересно. Искан ми се да събера най-добрите разкази на тази тема в едно издание. Вие как мислите?

— Звучи добре.

— Имам предвид истински разкази за истински хора. Вие бихте могли да ги издирите, дори да ги напишете, като използвате името ми, или пък можем да сложим и двете имена. Трябва да го обсъдим.

— Но не сега.

— Сигурен съм, че книгата ще бъде публикувана — увери ме той. — Собственик съм на издателство.

Всички се засмяхме.

— Всъщност ето това би могло да бъде първият разказ — продължи Ибрахим. — Притежателят на едно издателство отхвърли поредната книга, която му бях предложил. И така, аз купих издателството и уволних този човек. Името му беше Коен. Ето това имам предвид като говоря за съвършено отмъщение, Джошуа Кейн.

Отказах да отговоря на погледа, който Джоан ми отправи.

Ибрахим обясняваше, че има няколко приятели евреи. Дори беше учил джудо и карате при прочутия Маркъс Розен. Скромно сподели, че има черен пояс, но само първи дан. Джоан се обади, че и аз имам кафяв пояс по Крав Мага.

— Учили сте при Аврии бен Иш? — запита Ибрахим.

— Известно време. В Пардес Хана.

— Бил съм там. Дори се запознах с Ими в Нетания^[5]. Вие познавате ли го?

— Да, бащата на Крав Мага. Значи владеете Крав Мага, господин Хасан?

— Не, но са ми казвали, че е най-добрата система за ръкопашен бой. В края на краищата щом израилтяните го използват, трябва да е добра. Може би ще ми предадете няколко урока.

— Или вие на мен, господин Хасан.

— Тук има на разположение боксов ринг, ако желаете.

— Предизвиквате ли ме?

— Виждам, че не проявявате интерес. Някой друг път.

Мина ми през ума, че битката вече тече и аз губя, но обикновено започвах така. Харесваше ми да ме подценяват, да бъда онеправданият, дори изкупителната жертва.

Честно казано, никога не бях готов. Ако ме нападнах, първата ми реакция беше, че става дума за шега. Все си мислех, че хората се шегуват. И когато откриех, че не е така, се питах: какво съм направил?

Обикновено — нищо.

Но ако се помаеш по-дълго, непременно ще направиш някому нещо.

И сега си мислех: този Ибрахим шегува ли се?

— Успях да науча една класическа хватка от Крав Мага. Чудя се дали да не ви я покажа — продължи той.

Попита ме дали знам „кавалера“ и аз, естествено, я знаех: сграбчваш ръката на противника и я натискаш, като работиш върху китката, за да я обездвижиш.

С други думи, ужасна болка.

Бях я научил в Пардес Хана и я бях упражнявал във Филадельфия при носителя на черен пояс втори дан Алан Фелман, който пък я беше усвоил от Ими. С тази хватка винаги успяваш да повалиш противника.

Наистина здраво стисване с двете ръце, обездвижване на ръката на другия и с едно бързо изщракване всичко свършва — счупена китка.

Или пък можеше да се направи бавно, ако възнамеряваш само да причиниш болка и да принудиш противника да се свлече на колене и да се моли.

Видях, че Ибрахим посяга към лявата ми ръка. Можех да препреча движението му точно преди да ме е докоснал. Дори да ме беше хванал, можех да се изплъзна в началото посредством едно от „шесторъките“ отпускания.

Но го оставих. Всичко беше на шега в края на краищата.

Макар че се зачудих... тук, пред всички, на открито.

И така, позволих да ме сграбчи и щом го направи, нещо в очите му се измени, устните му се разтегнаха широко в озъбена усмивка. Един глас ми каза, че съм сгрешил. Всички грешим някой ден.

— Бих желала да не правите това — каза строго и укорително Джоан. В тона ѝ се долови страх, леко отвращение и отчаян зов заради цялото човечество. — Глупаво е — обърна се тя към двама ни, макар че доброволно бях поел ролята на жертва.

А защо това е уместен въпрос. Странно поколение беше моето. Само за половин десетилетие то беше станало свидетел на сбъдването на мечтата и на Хитлер, и на Херцел^[6].

И това хибридно поколение все още се колебае кого да следва — Акива или Бар Кохба^[7].

Но в крайна сметка избор съществува и моят беше да затегна с другата си ръка изкривените му във формата „69“ длани — свършена хватка от „кавалера“, и да започна да действам. Отначало бавно, но ушите ми вече звънтяха. Тогава той започна да извива по посока на часовниковата стрелка от един часа до два, до три, до четири, до пет, до шест, до седем; китката ми се извиваше на една страна, дланта — на друга, като нарушаваше деликатното равновесие на човешката анатомия.

Да не говорим за болката. Вече страдах.

— Спрете! — викна Джоан, която не съзнаваше, че нас ни няма, че сме напуснали нейния свят. Намирахме се в нашия — сред пясъците, палатките, камилите, номадите и оазисите, сред ридаещите жени.

Рива си седеше невъзмутимо.

Ибрахим намери опорна точка за тялото си и ме наклони още повече.

Сега пръстите му бяха пламтящи клещи и аз си мислех: „Добре, знае хватката и е време да го кажа, само че те гледат от хълмовете на Хермон към изворите на Ен-Геди“.

И така, позволих му да стигне до осем часа и дори до девет, после тупнах с крак — сигнал сред джентълмени и смели майстори, че границата на болката е достигната. Тупнах с крак, а той изви до десет.

— Хей! — викнах с лице наведено надолу, надолу, надолу, целият потен. Тази жега!

Отново тупнах с крак, а той се засмя и ме наклони до единадесет.

— Спрете! — извика Джоан.

Притисна ме до дванадесет и сега... сега беше непоносимо.

Продължавах да тупам с крак, но скоро нямах сили дори за това.

— Достатъчно! — викаше Джоан. — Достатъчно!

Помислих, че е време Рива да се събуди и да каже нещо. Погледнах я и тя срещна очите ми, но абсолютно безизразно. За нея аз не бях тук. И осъзнах, че за нея не съществува никой, освен Ибрахим. Той беше нещо повече от съвършенство. Той беше творението.

— Добре ли го правя? — запита Ибрахим.

— Достатъчно! — каза Джоан.

— Добре ли го правя?

— Престанете!

— Само ми кажете добре ли го правя?

Но думите не можеха да излязат от устата ми.

— За Бога, добре го правите — извика Джоан.

Тогава той ме пусна и всички започнахме да се смеем, ей така. Чувствах се добре. Отлично.

— Добре, а? — попита Ибрахим.

— О, да — отговорих.

— Вашият Ими ще бъде ли горд?

Не и с мен, помислих си. Не и с мен.

А може би да. Спомних си Ими в оня ден в Нетания край морето и как ядохме заедно питки със сирене в Угади около една украсена в парижки стил маса навън. Той ни изнасяше лекция за същността на спокойствието. Изправи се на стола, загледа се във водите на Средиземно море, подпря юмруци на кръста си и каза: „Когато всички

около вас скачат и рипат, правят това и онова... вие... вие си седите. Вие седите. Заемате място не тук, а там, надалеч. Вие седите. Ето така. Така. Виждате ли? Ето така“.

Затова сега си седях там така, но си казах: „Помни, не забравяй!“.

[1] Моше Даян — израелски министър на отбраната по време на Арабско-израелската война от 1967 г. — Б.ред. ↑

[2] Първородният син на Исаак и Ревека, родоначалник на сирийските племена (библ.). — Б.ред. ↑

[3] Немски концентрационен лагер. — Б.ред. ↑

[4] Американски певец и актьор (1915–1998). — Б.ред. ↑

[5] Пардес Хана, Нетания — градове в Израел. — Б.ред. ↑

[6] Теодор Херцел (1860–1904) — създател на националистическата еврейска идеология ционизъм. — Б.ред. ↑

[7] Духовният и светският водачи на еврейското въстание срещу римската власт през I в. сл. Хр. — Б.ред. ↑

7.

Тръгнахме си преди Ибрахим и Рива, за да се разходим по „Бордуок“. Ибрахим ни беше поканил да отидем с него в казиното, но нито аз, нито Джоан бяхме в настроение да ходим там. По някаква причина Джоан беше станала раздражителна. Що се отнася до мен, бях седял прекалено дълго под слънчевите лъчи сутринта и с Ибрахим вечерта.

Небето беше озарено от светлините на града и докато вървахме, наблюдавахме океана — великолепен с вечния си шепот. Отляво се редуваха залата за развлечения, магазините за сладолед и за сувенири, фабриката за фланелки край кея, „Рийдър енд Адвайзър“, сладкарницата на А. Л. Рот — всички вече отживелици на фона на хазартните крепости „Белис Гранд“, „Версай“, „Тропикана“, „Галакси“, „Атлантис“, „Тръмп Плаза“, „Цезар“, „Балис Парк Плейс“, „Кларидж Сендс“, и така из целия път до „Ризортс“ и „Шоубоут“.

В миналото дългата шест мили „Бордуок“ — забележителност на курорта — е била крайбрежна улица съвсем до океана. Богаташите и дошлите за уикенда заможни хора се разхождали по нея, пременени в най-хубавите си дрехи.

На мястото, което ветераните си спомняха като Челси, край перилата бяха седели в „рикши“ богатите. Мъжете — тлъсти и плешиви, с пури в уста, а жените — облечени в дълги палта от норка, дъвчели семки и плюели люспите по дървените дъски.

Хората в онези дни танцували, носели вечерни тоалети и се хранели в „Сид Хартфийлд“ или „Кент“, отсядали в „Амбасадор“, „Марлборо-Бленхайм“, „Брайтън“, „Брейкърс“.

Дори езикът бил различен. Думата, определяща този начин на живот, не била *блясък*, а *лукс*.

Мястото, покрай което минавахме, „Оушън Уан“ — обширна търговска алея, построена над водата — едно време е било „Милиън Долар Пиър“, където хората танцували под звуците на музиката на Еди Морган.

Сега казината бяха всичко и хората седяха там, а „Бордуок“ беше оставена предимно на отрепките, изметени от вътрешността и от автобусното депо на Арктик Авеню.

Но аз все още обичах всичко, свързано с това място.

— Забавлява ли се? — обърнах се към Джоан след дълго мълчание.

Тя не отговори — беше дълбоко замислена.

— Простичък въпрос. Отговаря се с „да“ или „не“ — продължих. Пак нищо.

— Добре. Мигни веднъж за „да“ и два пъти за „не“.

— Той ми направи предложение — каза тя.

Замръзнах. Тя продължи да върви. Втурнах се да я догоня.

— Моля?

— Чу ме.

— Какво?

— Предложи ми да легна с него. Ето какво.

— Кога?

— Докато ти разговаряше със Сай.

— Но това трая само секунди.

— Толкова му трябваше.

— Ти какво отговори?

Сега пък тя спря.

— Ти какво мислиш, че казах?

— Не знам.

— Не знаеш?

— Надявам се...

Ръката ѝ се стрелна и изплющя върху бузата ми. После тя побягна, а аз се загътрих след нея. Изгубих я от поглед, когато се отправи към „Галакси“. Стигнах там след пет минути, взех асансьора и когато влязох в стаята ни, тя беше вече под душа. Да, определено имаше нужда от един душ.

Седнах на леглото. Нищо не чувствах — спокойствие, което прикрива страха.

— Съжалявам — каза тя, когато излезе от банята.

— Аз също.

— Заболя ли те?

— Не колкото теб. Прости ми.

— Хайде отсега нататък да избираме приятелите си по-внимателно.

— Той не ми е приятел — отбелязах.

— Впрочем той ще ме очаква в апартамента си утре в шест.

— Ще отида вместо теб.

— Не, въпросът е приключен.

— Нищо подобно!

— Джош, един мъж ми е направил предложение. Чувствам се леснодостъпна и омърсена, но не е станало нищо. Не усложнявай нещата.

— Мирише ми на гнило.

— Кое?

— Не знам. Но ще разбере.

— Трябва да имаме предвид, че той е много богат човек. Неговите ценности не са като нашите.

— Какво точно каза той?

— Джош...

— Трябва да знам.

— Каза: „Хайде да се любим. Утре в шест при мен“. Това е.

— А *ти* какво каза?

— Нищо.

— Нищо? Искаш да кажеш, че си се поколебала?

— Не, исках да го обърна на шега, да измисля нещо смешно.

— Е, и какво каза в крайна сметка?

— Казах „не“. Естествено, че казах „не“. Джош, ако не те обичах толкова много, щях да те мразя в този момент.

— Аз самият се мразя. Аз те въвлякох в това.

— Добре, вече свърши.

Станах и я прегърнах силно. Такава прегръдка често разрешаваше споровете ни. Този път не се получи. Тя дори не плачеше; беше твърде отвратена или твърде *не знам каква*, за да плаче.

Чакай малко — помислих си. — Никого не са изнасилили или нещо подобно. Един мъж е ухажвал жена ми. Точно под носа ми. Отвратително, да, но не и трагично и определено не невъзвратимо. „*Нищо не се е случило*, както каза Джоан.“

А може би се беше случило.

— Беше ли изкусена? — попитах.

— Абсолютно не.

— А сега изкушаваш ли се?

— Джош, защо правиш така?

— Адски ревнувам.

— За какво?

— Че те е накарал да се чудиш.

— Не съм се чудила. Остави всичко, Джош. Става опасно.

Колко изкусно беше действал! Дори не бях забелязал, че говори на Джоан, докато аз разговарях със Сай. Всъщност откога ли го беше замислил? Откакто я видях за пръв път във фойето вчера или по време на вечерята?

Наистина ли я виждаше за *пръв път*? Може да я е виждал и преди. Странно, мина ми през ума, как се случи Сай да се появи точно тогава. Не, Сай нямаше нищо общо с това. Твърде далече стигнах.

Добре, един мъж беше ухажвал жена ми. Не би трябвало да съм толкова изненадан. Според мен тя е изключително красива. В края на краищата аз също я бях ухажвал, когато тя принадлежеше на друг, и я бях спечелил. Да, винаги ще го помня. Щом аз я откраднах, защо да не може и някой друг?

Тя каза, че неговите ценности не били като нашите. Но какви са нашите ценности? Мамили бяхме веднъж въпреки тези ценности. Затова бяхме приели, че всъщност няма измама, понеже сме толкова влюбени.

Толкова влюбени, че просто трябваше да сме прави. След като се оженихме, отново се върнахме към ценностите си и към старомодната еснафска вярност.

Но сега, сега беше различно. Това не беше любов. Беше преднамерено съблазняване.

Джоан все още е моя.

Но аз се съмнявах. Трябваше да се съмнявам.

Не беше ми казала — не и веднага. Беше изчакала. Съмнение у нея, у него, у мен.

Накрая тя не издържа. По бузите ѝ потекоха сълзи.

— Не знаеш ли, че те обичам повече от всичко? Дори и да съм била изкушена — а аз не бях — никога няма да направя нещо, което може да разруши това, което имаме — ридаше тя. — Аз съм твоя,

Джошуа, напълно и завинаги. Нищо не може да се изпречи между нас.
Нищо. Разбра ли?

8.

На следващата сутрин отново закусихме в „Галакси Кофи Шоп“, срещу „Бордуок“ и океана. Атмосферата в това заведение беше приятна. Разговоряхме за времето и какъв късмет имаме, че е толкова слънчево и горещо.

Но Джоан нямаше да ходи на плажа. Каза, че може би ще поседи край вътрешния басейн.

— Можеш да дойдеш с мен — предложи тя — или да поиграеш на двадесет и едно.

Бях унил като нея. Не ми се ходеше нито на плажа, нито край басейна, а и не ми се играеше. Изведнъж се оказа, че няма какво да правя.

Сервитьорката ни донесе яйца и препечени филии.

— Поръчах английска кифла — каза ѝ Джоан с тон, лишен от обичайния си чар.

Сервитьорката се извини, грабна чинията с препечената филия и отиде за кифла. Докато я донесе, яйцата изстинаха. Тя предложи да смени и яйцата, но пък дотогава кифлата щеше да изстине.

Положението изглеждаше безнадеждно — като че ли всичко беше безнадеждно тази сутрин.

— Няма значение — каза Джоан. — Ще ги изям.

Но не ги изяде. Пиеше само кафе.

— И без това съм на диета — отбеляза.

Заяпах се през прозореца, за да се скрия от лошото ѝ настроение и от онова, което се бе случило между нас снощи.

Нещо ми говореше, че Джоан е пораснала през нощта. Беше отбягвала зрелостта, но сега тя внезапно я бе завладяла.

— Имам чувството, че съм те загубила — каза след дълго мълчание.

— Никога.

— Недей да говориш. Слушай. Имам чувството, че съм те загубила. Но отново ще те спечеля. Нека само тази почивка да мине

без други сътресения. Съгласен ли си? Трябва просто да оцелеем. Нямах ми доверие. Знам. Но аз отново ще го спечеля. Ще отнеме време, може би години. Но аз отново ще спечеля доверието ти, така както някога спечелих любовта ти. Едно по едно.

Тя ми беше казала да не говоря, затова мълчах и зяпах през прозореца.

— Знам какво ти е в главата — продължи тя. — С твоя библейски начин на мислене си въобразяваш, че Господ ни забърква в разни каши, за да ни накаже. Защото ние самите някога изневерихме. Но сега сме верни един на друг и винаги ще бъде така. И ако твоят Бог не може да прости, значи не е моят Бог. Моят Бог обича хората и ми прощава. Ние сме добри хора, Джош. Не заслужаваме възмездие. Ние сме добри хора.

„Да, така е — помислих си. — Ние сме добри хора. Само че има ли хора, които смятат, че са лоши?“

— Да го забравим — предложи тя, но само ми възвърна спомена за снощи.

— Забравено е — излъгах.

— Добре.

Мълчание. Редувахме се да извърщаме поглед един от друг.

— Напълно забравено — повторих.

— Да не говорим повече за това.

— За какво говорехме?

Тя се засмя и магията се върна — почти.

— Толкова си...

— Какъв?

— Толкова си готин.

— Ти обаче флиртуваше, да знаеш — изтърсих.

Не можах да се въздържа.

— Флиртувала съм? Флиртувала? — повтаряше тя. — Аз съм флиртувала?

— Флиртуваше. Ти флиртуваше.

— Не мога да повярвам, че го чувам от твоята уста, Джош. Никога не флиртувам... освен с теб.

— Може пък да греша.

— Категорично.

— Аха.

— Сгрехих само в едно — добави тя. — Когато казах, че си най-добрият във всичко, което правиш. Глупаво беше. Но той те унижаваше. Начинът, по който се опитваше да те изложи... Не можех само да седя и да мълча.

— Не ми пукаше.

— Да, но на мен ми пукаше. Толкова се гордея с това, което вършиш. Ти пишеш речи най-добре от всички на света и никой не го знае, дори и ти. Не знам как го търпиш — да пишеш речите на тези големи шефове и да не получаваш нито дума на признателност.

— Какво от това?

— Ти вършиш цялата работа, а те обират лаврите. Трябва да казват: „Тази реч е писана от Джошуа Кейн“.

Не можех да не се разсмея.

Веднъж главният инженер на компанията „Успех 500“ говори толкова вдъхновено пред търговската камара на тема „Ние сме част от световната икономика“, че го прекъснаха дванадесет пъти с аплодисменти, а накрая дори му станаха на крака. Аз присъствах там, отзад, с Джоан. Допуснал бях грешката да я доведа.

— Няма ли да те спомене? — попита тя.

— Естествено, че няма.

— Но всички тези думи са твои.

— Ш-шт.

— Винаги ли е така?

— Така трябва да бъде.

— Това е престъпление — беше заключила Джоан.

Спомни си този разговор, чието продължение водехме сега в кафенето.

— Скромнен съм — казах. — Какво й е лошото на скромността?

— Не твърдеше ли, че не всичко е в умереността?

— Дори самата умереност — казах.

— Точно това искам да кажа.

— Какво по-точно?

— Че прекалената скромност е форма на самонадеяност — отвърна тя.

— Страхотна мисъл.

— Никога не демонстрираш онова, което си направил, Джош. Съзнаваш ли го?

— Достатъчно ми е, че имам теб.

— Много мило, Джош. Но знам, че си спечелил награда за най-добър играч на бейзбол в колежа. Постигнал си 400 точки, нали?

— 406, като Тед Уилямс. Откъде знаеш?

— Все още ти изпращат писма да си вземеш трофея.

— Бейзболът в колежа не влиза в сметката.

— Напротив, смята се — настоя тя. — Всичко се смята. Не спечели ли и нещо като Почетен медал заради онези войни в Израел?

— Да, имам си медали. Ти дори се оплакваш от тях.

— Не, не се оплаквам. Както и да е, къде е големият?

— Някъде.

— Сега пък ти изтърси страхотна мисъл, Джош.

— Ами!

— Да, точно така говориш...

— Не искам да слушам.

— Все едно казваш: „Аз съм никой!“

— Напротив, мила моя. Просто нямам нужда от медали, за да се утвърждавам.

— Ти си като баща си. Силен си само когато трябва да защитаваш другите.

— Това не е ли хубаво?

— Да, но не си се научил да защитаваш себе си. И ще ти кажа защо. Заради чувството на имигрант.

— Американец съм колкото и ти.

— Вътрешно не се усещаш такъв. Боиш се да не те забележат, да не те изселят или нещо подобно. Боиш се да притежаваш разни неща, за да не се наложи да ги изоставиш. Да, Джош, и поради същата тази причина ти ревнуваше от... от този арабин.

Нямах никакви доводи, поне засега, срещу уменията на дамата да разсъждава логично. Досуц като в школата на Аристотел, любимият грък.

В мигове като този умовете, сърцата и душите ни бяха слети в едно и беше толкова очевидно, че сме предопределени един за друг, та ми се струваше странно, че и други се влюбват.

Вероятно беше права за всичко. Този дар да усеща беше несравним. Да знаеш истината, дори скритата истина за нещата, и да казваш онова, което трябва и когато трябва. Тя улучваше мига и точния момент. Нещо прищрака в главата ми, когато каза, че всичко влиза в сметката. Проницателно. За мен е проницателно. И на здравицата в нощта на сватбата ни: „Нека продължим взаимно да обогатяваме живота си!“.

Все още го правим, обогатяваме взаимно живота си, но все пак тя флиртуваше — несъмнено.

9.

Кабинетът на Сай се намираше на петия етаж на „Галакси“, в административната част. Отдолу бе казиното, а отгоре — хотелските стаи. Стаята на Сай представляваше бизнесцентър.

Когато влязох, той говореше по телефона както обикновено. Казваше някому, че разтривките на гърба не влизат в цената на стаята и че освен това масажистката е болна.

Един известен комедиен артист вече седеше в кабинета и когато Сай затвори, той каза:

— Просто не мога да го направя, Сай.

— Използвах целия си чар, за да те включат в това шоу. Мислех, че искаш реклама.

— Не ми трябва шибаната ти реклама. Наричаш ме бивше величие!

— Нищо не те наричам. Не може без реклама, нали?

— Нямам нужда от този боклук, да знаеш. Мога да работя във Вегас за два пъти повече пари.

— Е, недей така!

— Да-да, ти ще кажеш! — отвърна артистът и излезе тежко и трوماво.

— Смешен човек — отбелязах.

— Посмей се тогава. Добре дошъл на края на света, стари приятелю. Забавляваш ли се? Джоан изглежда страхотно. Но ти, ти не ми харесваш. Добре ли се грижат тук за теб? Ако не, само ми кажи. Само дето не мога да ти осигуря масаж на гърба или да те включа в „Добро утро, Америка“. Видя ли го този? Нашата звезда за събота и неделя. Молеше ме да го включа в „Добро утро, Америка“. Вкарах го — не беше лесно, защото е бивше величие — и сега какво прави? Измъква се. Ненаправно е бивше величие. Колкото по-незначителни са, толкова са по-дреднави. Момичето, което участва с него, иска масаж. Не може да продължи, без да й разтрият гърба. Всички са като бебета.

За тях всичко е спешно. Всяка минута е краят на света. Но ти го знаеш. И така, с какво мога да ти бъда полезен?

— Този Ибрахим — казах, — познаваш ли го?

Една жена в строг делови костюм влезе и каза:

— Рекламата за фланелки излезе с погрешна дата.

— Не можеш ли да пуснеш нова?

— Ами ще гледаме да успеем, но междувременно ще ни трябва нещо, може би някакви новини...

— Ще видя какво мога да направя.

— Спешно е — каза тя на излизане.

— Фланелки... — повтори Сай. Секретарката му стоеше на вратата. — Да, какво още?

— Дамата тук се оплаква, че един от нашите автобусни шофьори я нападнал.

— Това е проблем на охраната. Заведи я при охраната — поклати глава Сай.

— Много е разстроена.

— Искаш да кажеш, че има нужда от съчувствие. Заведи я и в бюфета. Но първо при охраната — разпореди Сай и когато останахме отново сами, попита: — И така, с какво мога да ти бъда полезен?

Телефонът иззвъня. Сай вдигна слушалката.

— Как ви е името, казвате? И от кой вестник сте? Разбирам. Добре, напишете молбата на бланка и я изпратете по пощата, във фирмен плик на „Ню Йорк Таймс“, и ние ще преценим. Честно казано, не, не съм чувал за вас. Но в края на краищата има много хора, за които не съм чувал... Дочуване. — Той затвори и продължи: — Още един журналист от „Таймс“. Иска безплатна стая и храна за една седмица. От „Таймс“ е колкото и аз съм от „Таймс“. И така, с какво бих могъл да ти бъда полезен?

— Този Ибрахим, познаваш ли го? — повторих търпеливо.

— Разбира се, че го познавам. Познавам всички, които залагат големи суми. Това ми е работата. Много богат човек. По последни данни има три милиарда. *Милиарда*, ти казвам. Някакъв султан е. Управлява собствената си страна, където петролът вали като дъжд. Мисля, че се казва Махариин — някъде около Ирак. Население около осемдесет хиляди. Всички са братовчеди. Баща му бил по-богат и от него. Убит е при преврат, баща му, де. В този преврат, между нас

казано, вероятно има пръст и Ибрахим. Твърд мъж... но е бил в най-добрите европейски учебни заведения. Научил е американски английски в Тексас. Изкарал е две години военна подготовка. Строго секретна. Загубил е едното си око по време на войната. Личи ли му?

— Не.

— Не ме питай в коя война. Те все се бият, нали знаеш. Само свещени войни. Жената с него е съпругата му. Чух, че в родината си била нещо повече. Рива е испанка. Никога не говори, както си забелязал. Красива, но тъпа. Имам предвид тъпа в буквалния смисъл. Но там, в Близкия изток, така тренират жените си. Само можем да се поучим от тях, ако разбираш какво искам да кажа.

— Бих пощурял по такава жена — отговорих.

— Предполагам, че си прав. И аз бих пощурял. Той също, всъщност. Шари му погледът. Американките го възбуждат. Харесва руси. Там, в пустинята, няма много русокоси. Но не знам да е ухажвал някоя сериозно.

— Аз пък знам.

Сай ме погледна подозрително, докато казвах това. Или пък аз си мисля, че беше така.

— Колекционира стари автомобили — продължи той. — Шампион по поло. Играе шах. Много добре, доколкото разбирам. Също така играе бридж, участва в турнири. Истински милиардер от Махариин, нали разбираш? Идва тук веднъж годишно заради насладите на нашия град. Мюсюлманин е, но когато е тук, пие алкохол. Много активно действа за каузата на арабите, но не мрази евреите. Защо се интересуваш от него?

— Ами нали знаеш, че се запознахме.

— Целият град знае. Всички знаят за онази игра във „Версай“. Даде ли ти поне джобни пари? Например петдесет — имам предвид хиляди.

— Не, но вечеряхме заедно. Запознах ви, а вие се държахте като непознати.

— Спазвах етикета. Нахално е да покажеш, че познаваш султан. Но какво има?

— Нищо.

— У него няма фалш, ако това си мислиш. Известно е, че е изгубил три милиона само за една нощ — и си излязъл, като че ли

нищо не се е случило. И защо не? Докато се изпикае, петролните му кладенци навакват загубата. От години се опитваме да го привлечем, но отказва да играе на нашите маси. Ако той и братовчедите му завъртят бизнес тук, няма да гоня вятъра с тази търговия с фланелки. Нали разбираш?

— Никога ли не е идвал тук?

Въпросът като че ли не се понара на Сай.

— Беше веднъж.

— Кога?

— Преди няколко дни. Влезе, огледа се и излезе. Не му хареса атмосферата, предполагам. Комарджиите държат на атмосферата, особено онези, които залагат големи суми, а този човек залага много повече от останалите. Имал ли си някога толкова пари, че да не можеш да загубиш? Дори и да губиш, печелиш.

— Не, Сай. Никога не съм имал толкова пари.

— Ето, това е неговият номер. Дори когато губи, печели. Справедлив ли е животът?

— За него — да.

— Да, но не съвсем. Никой не е изцяло щастлив, както е известно. Диабетик е. Взема инсулин. Един лекар пътува с него навсякъде. Както и част от огромната му свита. Никога няма да ги видиш, но не се заблуждавай — там са. Да ти кажа честно, Джош, останах изненадан, когато ви видях заедно. Знам, че воюва срещу тях през шестдесет и седма. Спомням си как се втурна към Израел. Ти си пламенен ционист, Джошуа.

— Аз не мразя арабите по принцип, Сай. Мразя ги само ако те ме мразят.

— Думи на истински християнин. Нещо друго?

„Не — помислих си. — Нищо друго.“ Макар че все още не знаех нищо за човека Ибрахим, с изключение на здравните му проблеми. У него имаше и нещо повече, и нещо по-малко, със сигурност.

Той не беше непобедим. Притежаваше огромно богатство, но пък имаше само едно око и въпреки цялата си власт и хубост беше болен от диабет. Значи, не беше свършен и аз имах шанс.

Трябваше да го знам, за да му стъпя на врата, да го принизя някак в очите на Джоан. Въпреки възраженията й Ибрахим, *загадката* Ибрахим, щеше да остане у нея дори когато той си замине. Освен

ако не намерех начин да го разгромя. Не, Ибрахим не биваше да изчезне току-така; нямаше да му позволя да се изпари в арабската пустиня, завладял въображението на Джоан. Трябваше да се справя с него тук.

Изтъкнах на Сай колко е важно за „Галакси“ да има човек като Ибрахим на игралните си маси.

— Много е важно — потвърди той. — Много, много важно. Ето за това става дума.

Попитах го дали „Галакси“ прави нещо, за да го примами.

— Всичко, което можем. Предложи нещо.

Не знаех какво точно, но нещо се въртеше в главата му.

Сай обясни, че в „Галакси“ никога не са се залагали големи суми. „Версай“, „Цезар“, „Тръмпс“ — там да. Затова в „Галакси“ вече имало планове за привличане на „качествени играчи“.

За най-големия шеф на „Галакси“, Рой Ставрос, това било приоритет номер едно. Архитекти вече проектирали отделни помещения за маси за минимум сто хиляди долара, с червени драперии, полилеи, крупиета в смокинги и компаньонки — за всеки играч според вкуса му.

Да, всичко, всичко, всичко за играчите с големи залози.

А какво би сторил Сай — моят приятел Сай — за да привлече играчите, залагащи огромни суми? Не попитах.

Но той като че ли чу незададения ми въпрос.

— Всички сме проститутки, Джош. Знаеш го. Не си вчерашен.

Сай винаги е бил откровен с мен. Когато напуснах вестника заради по-доходното писане на речи, той ми каза, че съм постъпил правилно — не съм се продал. Неговият начин да каже, че съм.

Оцеляване, беше казал, ето за това става дума. Бихме направили всичко, за да оцелеем.

По този въпрос не бях съгласен с него. Бихме направили всичко по силите си, за да оцелеем, но не и абсолютно всичко.

— О, хайде, Сай. Не сме проститутки, не всички. Дори повечето не са.

Сай се изсмя.

— Каква невинност — отвърна. — В тази епоха. И то от бивш новинар. Не разбираш ли какво става? Май не. Поне в нашия бизнес всеки ден купуваме хора. Довеждаме ги с автобуси, с лимузини, със

самолети. Даваме им подслон. Храним ги. Напиваме ги. Гледаме ги като бебета. Но всъщност ги купуваме, Джош. Хората са уязвими и ще ти кажа защо. Защото всеки иска нещо по-добро. Чуваш ли? Всеки иска нещо по-добро от този живот. Никой не е щастлив с това, което има. Затова и нашият бизнес процъфтява. Ние подхранваме тази слабост, която е у всеки, дори и у Ибрахимовците на този свят.

Държеше ми онази реч, която никога не би написал за шефа си; споделяше скритите истини, които един завеждащ връзките с обществеността трябва да преглъща. Не бях сигурен дали говори от ярост, или от гордост, или от двете.

— Точно така, Джош — продължи той. — Всички мислят, че са измамани в живота. Знаеш го, Джош. Не си хлапе. Всички се чувстваме прецакани. Никой не е щастлив от съдбата си и нали знаеш приказката: „Кой е богат? Който е доволен от това, което има“. А някой доволен ли е? Ти знаеш и аз знам, че няма човек, доволен от това, което има. Дори тези, които имат всичко, не го смятат за достатъчно, а да си кажем право, повечето хора нямат нищо. Нищо е силна дума, но ти знаеш какво имам предвид. И така, положението е красиво, не виждаш ли? Искам да кажа за нас, в този бизнес. Никога няма да се разорим и ако някое казино излезе на червено, това е поради лошо ръководство; защото хората са там, търсят неуловимото, това, което *по-добър живот. Нещо по-добро, Джош. Нещо още по-добро.* Това е човешки вик. Животните също, за твоє сведение. Животните се местят, птиците мигрират, рибите плуват срещу течението на стотици километри, защото там е по-добре, отколкото тук. Инстинкт — гонитбата на нещо по-добро. Дори и рибите мислят, че създателят им ги е оцетил. Вярно е, че хората не поумняват бързо и затова, ако си забелязал, клиентелата ни е на средна възраст. Това не е случайно. Джош. Младите си мислят, че животът е пред тях. По-късно осъзнават: „Ей, половината ми живот мина и какво направих? Какво имам? Не е правилно. *Не е честно. Измамен съм.* Нещо по-добро трябва да ми предстои!“. Затова са тук, Джош, виж ги на масите, виж ги край автоматите. Погледни лицата им и ми кажи — играят ли? А? Не играят. За тях това не е игра, а нещо сериозно. Виждал ли си усмихнат човек на масите за двадесет и едно, на бакара, при автоматите? Гледал ли си някога как възприемат забавленията, които организираме за свободното време? Правим най-доброто и какво от това?

— Развлечение — отвърнах. — Хората идват тук за развлечение. Сай се изсмя.

— Да бе, развлечения на слънце. Слушай, тук идват хора, които дори не знаят, че отсреща има океан. Е, ние го предлагаме за развлечение, в пакет с останалото. Виждал си рекламите ни и в тях наистина има елемент на развлечение, но това е сериозно нещо, Джош, прекалено сериозно. Онзи ден един се скъса да играе на рулетка. И искам да ти кажа, че този човек се измъчваше, губеше пачка подир пачка и се потеше като в сауна. Никога не съм виждал по-окаяна гледка. Пристига баща му, дърпа го за ръкава, нали разбираш — да го откъсне от играта, да го накара да остави малко пари за жената и децата. А това момче се врътва и му казва: „Остави ме, татко. Не виждаш ли, че се забавлявам?“. Да го знаеш от мен, Джош: думата е „уязвим“. Всички сме такива. Онзи, който е измислил хазарта... какъв гений! Знаел е как точно да направи бърз удар. И ние така. Залагаме стръвта. Казваме: ето го вашия шанс, елате и спечелете милион долара — и те идват. Идват с чувство за отмъщение. Ето ти една цифра — *тридесет милиона души* минават през казината тук за една година. Няма друго място на света, посещавано от толкова много хора. Тридесет милиона! Дали църквата може да се похвали с толкова богомолци?

Отговорих, че ако всички църкви по света се струпат на едно място, ще пристигнат тридесет милиона.

— Никога — отсече той. — Хората са се отказали от религията. Е, ходят на църква, но това е от страх. В случай че има Господ. Но на човек не му е необходима вяра за монетния автомат. Само вземаш автобуса и готово. Дръпваш ръчката и кой знае, може никога повече да не отправяш молитви за по-добър живот. Защото точно това правим ние тук, Джош — обещаваме по-добър живот, това, което всички гоним, ти също. Вярно е, че влагаме много пари, но за това си има причина — още повече пари! Изразходваме един милион долара, за да преместим едно стълбище, и защо? Защото в крайна сметка то ще ни донесе два милиона. Въпросът е в следното: в казината бизнесът с парите е първото и последното нещо, и всичко, което е между тях. Нагоре и надолу по „Бордуок“, всички участваме в бизнеса да купуваме хора. Понякога всичко ти струва само една фланелка.

Понякога повече. Но никога не съм срещал мъж или жена, които да не могат да бъдат купени. Въпросът е само в цената.

10.

Частният асансьор към апартаментите на много богатите беше скрит от хорските погледи. Мястото бе уединено и се използваше за гробище на счупени монетни автомати.

Към него ме насочи отговорникът на момчетата, обслужващи асансьорите във „Версай“, след като се обади горе и спомена името ми.

Ибрахим знаеше, че идвам. Вместо Джоан.

Натиснах копчето на асансьора и когато вратата му се отвори, взех да размишлявам, както обикновено. Асансьорите не са любимото ми развлечение. Не изпитвам страх от височини, нито пък от битки, нито от много други неща, но асансьорите ме ужасяват.

Да бъдеш *затворен!* По-лошо, да бъдеш *забравен* — да, от това изпитвах най-голям страх. Един ден ще заседна в някой асансьор и никой няма да знае. Часове, дни, седмици, месеци, години наред. На никого няма да липсвам толкова, че да му пука. Да бъдеш забравен. Не можех да измисля нищо по-ужасно.

Да умреш не е толкова лошо — ако хората знаят, че си умрял. Но да предположим, че си умрял, а никой не знае това? Ще бъде страшно.

Ами ако предположим, че си жив, а хората дори не знаят, че си жив? Това е още по-лошо — най-лошото.

Докато се изкачвах до номер осемнадесет, се чудех какво да кажа. „Престани да правиш предложения на жена ми?“ Няма да върви. Мислех какво да направя. Да го предизвикам на дуел? Това е старомодно. Всъщност нямах никакъв план, освен да се появя и да задоволя нещо по-голямо от любопитството си. Нещо много по-голямо от любопитството си.

Доста се двоумих дали постъпвам правилно. С Джоан се бяхме карали почти целия следобед. Тя мислеше, че постъпвам глупаво. „Мъжка ти работа“, каза. Каза и нещо друго: „Не можеш да спечелиш срещу такъв човек“. Подобно на онова, което беше казал Сай: „*Дори когато губи, той печели. Той не може да изгуби.*“ И точно тази мисъл ме тормозеше сега.

Когато излязох от асансьора, един мъж, който приличаше на Пол Нюман — макар да бях сигурен, че не беше — ме посрещна и каза:

— Последвайте ме, моля.

Долових акцент, различен от арабския.

Изглеждаше ми някак познат. Тогава се сетих, че го бях видял предишната вечер на една съседна маса, докато четиримата вечеряхме в „Тропикана“.

Скоро по коридора се появиха и други лица, все познати. Стана ми ясно, че Ибрахим наистина има свита и те *са* навсякъде.

Мъжът ме съпроводи до стая, която ме учуди с липсата на всякаква украса. Бежово канапе, два еднакви стола, масичка и барче. Естествено, това беше само една стая от многото, тъй като Ибрахим се беше настанил на целия етаж. Освен това вероятно обичаше да има излишни стаи. Един богатият не трябва да е *богат* през цялото време, за разлика от бедния, който винаги трябва да бъде беден.

Останах сам. Наблюдавах ли ме? Мисля, че да. Всъщност имах това усещане още в асансьора и дори преди това, по „Бордуок“, като идвах насам. Параноя може би. А може би не.

Ибрахим влезе бавно. Беше с черен костюм и на лицето му грейше светла усмивка. Жените несъмнено го намираха за елегантен. Сега се държеше толкова приветливо, че аз машинално станах от стола и поех протегнатата му ръка. Бяхме сами в стаята. Той ми предложи „Манхатън“, а на себе си наля коняк.

— Знаех, че ще дойдете — каза той и докато сядаше, направи едно особено движение. Вместо да придърпа панталоните си над коленете, той ги заметна с ръка, както се замята вешта се роба.

Султанът на Махарийн!

— А не съпругата ми? — попитах.

— Не, очаквах вас и много се радвам, че дойдохте. Имаме много да си кажем.

— Имате интересни телохранители.

— О?

— Израелци са, нали?

Той се покашля сподавено — замалко да изрази изненадата си.

— Отлично. Как разбрахте?

— По акцента. И нито един от тях не носи вратовръзка.

— Изненадан ли сте?

— Не. Телохранителите на цар Давид не са били евреи. В двореца е по-добре да се доверяваш на враговете, отколкото на приятелите.

— Но сигурно се чудите как е станало така.

— Да, чудя се.

— Тогава ще ви кажа. На пръв поглед, моята страна постоянно воюва с Израел. Говорим каквото трябва срещу него пред народа, дори не признаваме правото му на съществуване. Действителността е различна. Ние сме приятели. Не от любов вероятно — макар да ги намирам за хубави хора — а по необходимост. И двата народа живеят върху суха земя. Те нямат петрол. Ние нямаме вода. Изпращаме им нашия петрол. Те ни изпращат специалисти по напояване. Приятелството произтича от необходимостта, господин Кейн, дори по време на война. Същото се отнася и до отделните хора, като нас двамата. Всичко, което трябва да направя, е да разбера от какво имате нужда.

— И очаквате да бъда учтив?

— Да, защото говорим делово.

— Така ли?

— Както разбирам, вашата съпруга ще продължава да ме отблъсква. Ето защо разговарям с вас.

— Бизнес — казах.

— Бизнес — потвърди той. — Бизнесът представлява размяна на потребности между двама души.

— Съпругата ми не е бизнес, господин Хасан.

— О, всичко е бизнес, господин Кейн. Всичко е сделка. И аз ще ви покажа как става. *Предлагам ви един милион долара за една нощ със съпругата ви.*

И после ще кръсти камила с нейното име?

Добре, това е най-зашеметяващият миг в твоя живот, Джошуа Кейн. Най-грубият комплимент! Обиждал ли те е някой така? Бивал ли е някой толкова поласкан? Кое би било по-възвишено? И кое би било по-долно?

— Една-единствена нощ — продължи Ибрахим. — Един милион долара. Без данъци.

Изсмях се и казах велика глупост:

— Никога не съм чувал подобно нещо!

— Аз пък не съм виждал жена като вашата, господин Кейн. Така сме наравно. Така се прави бизнес.

— Никога!

— Моля ви, не решавайте веднага. Обмислете предложението. Мислете за милиона! Но помнете... нощта ще дойде и ще отmine. Парите ще останат за цял живот. Затова не казвайте „никога“, господин Кейн. Струва си да помислите.

Станах и оставих питието. Там беше въпросът — струваше си да помисля.

— Толкова скоро? — попита той. — Мислех ви за комарджия, господин Кейн. И ето сега — големият удар. Та залогът не е толкова голям. Един милион е нищо за мен. Една нощ с вашата съпруга трябва да е нищо за вас. Една нощ.

— Не залагам жена си.

— Хазартът си е хазарт. Съпругата ви каза, че сте комарджия по убеждение. А това е само още една игра.

— Кога видяхте за пръв път съпругата ми?

— Заедно с вас в казиното на „Галакси“.

— А Сай Родриго има ли нещо общо с това?

— Съвсем малко. Всъщност го помолих да ми каже кои сте вие — вие и красивата ви съпруга.

— Значи, вече знаехте кой съм, когато ме поканихте да седна на вашата маса във „Версай“, за да ви нося късмет.

— Да, знаех кой сте и да, сприятелих се с вас с тази цел.

Очевидно беше готов да ме убива с искреността си.

— А Сай знае ли нещо за вашето предложение?

— Не съм споменавал нищо пред него. Но Сай Родриго не е глупак.

— Да, той е човек, който живее с истинността на клишетата. Смята, че всеки може да бъде купен. Единственият проблем е цената и вие ми предлагате един милион долара. Кажете ми, господин Хасан, обещахте ли му да играете на масите на „Галакси“ в замяна на жертвоприношението на съпругата ми? Такава ли беше сделката?

— Сделка нямаше. Може би разбирателство, но защо казвате „жертвоприношение“? Няма да я убивам. Само разговаряме. Е, за да сме откровени — само разговаряме за секс. Прекарали сте много нощи

с нея и ви предстоят още много. Аз искам само една. Или се боите, че ще се влюби в мен?

— Не, но съм отвратен от думите ви.

— Да, вие сте горд, почтен, имате ценности. Но нямате един милион долара!

— Това, което искате, няма цена.

— Така казвате сега. Но съм сигурен, че ще премислите. Всъщност гарантирам ви, че ще мислите само за това.

Взех питието си и отново седнах. Някъде у себе си имах съвършения отговор, но не можех да го намеря. Търсех някакъв израз или жест, за да сложа край на това сега, в тази стая, още преди да е завладяло дните ми. Но нищо не ми идваше наум.

Глупашки се бях намъкнал в един свят, в който не можех да спечеля. Дори да печелех, пак губех. За него беше вярно обратното. Дори и да загубеше, той пак печелеше. Както беше казала Джоан. Както беше казал Сай. Точно така, това е човек, който не губи.

В неговия свят не съществуваха ограничения. В моя свят не съществуваха нищо друго, освен ограничения.

На масата за двадесет и едно за пръв път прозрях как един невероятно богат човек може да преобърне всичко, да направи дори безценното евтино. И като идиот се бях намърдал там, където почитта на човека към Бога, верността между мъжа и жената бяха подигравка в сянката на планината от пари, която се издигаше застрашително, по-голяма и от Синайската.

Да, хората са уязвими, защото всеки иска нещо по-добро. Това беше видял Ибрахим у мен. На масата за двадесет и едно си мислех колко съм хладнокръвен като негов партньор, а той беше надушил глада ми, дори отчаянието ми. Беше ме преценил, което значеше, че в неговите очи аз, както и всички други, бях незначително създание, жалко заради стремленията си.

Сега беше късно да обръщам гръб. Самият разговор, фактът, че участвах в него, ме беше направил съучастник. И аз, и Джоан бяхме опетнени. За добро или за лошо, бях заложил и бях вътре.

— Гарантирам ви, че няма да мисля за това — казах, като си припомних, че съмнението, колебанието беше клинът, който му трябваше и който той бе намерил, след като Джоан се бе поколебала да го отхвърли веднага. А снощи се опитваше без пари...

— Вероятно — отбеляза той — Джоан ще иска да си помисли и се надявам искрено, че ще повдигнете въпроса.

— А ако не го направя?

— Тогава аз ще го направя.

— Вашето нахалство, господине, е...

— Ако имате намерение да ме обиждате, губите си времето, господин Кейн. Очаквах, че ще се вбесите. Но очаквам също да бъдете разумен и да оставите предразсъдъците. Направих ви предложение. Нямайте друг избор, освен да приемете. Помислете си добре какво ще спечелите, защото всъщност не губите нищо. Секс? Живеем във времена, в които сексът не означава нищо. Рано или късно Джоан ще има любовна афера с друг. Уверявам ви, че ще го направи. Познавам този тип жени. Тя е твърде красива, за да принадлежи само на един мъж. Така че защо не сега и защо да не спечелите от това?

Тук трябваше да се обидя жестоко. Но не. Бях очарован, колкото и да е ужасяващо. Очарован от разсъжденията му, от откровеността му, от таланта му да свежда сложното до просто. И нещо повече — усмивката не изчезваше от лицето му, усмивка, която ни сближи.

Беше сериозен, разбира се. Но оставяше място за хумор, достатъчно хумор, за да споделям презрението, което изпитваше към моя свят. Завиждах му. Не заради парите. Но да си така безразличен към ценностите на средната класа, беше свобода, за която жадувах.

Очите му се впиха в мен и пак не разбрах кое от тях е изкуствено. За да бъде убедителен, от време на време ставаше от стола и се надвесваше над мен, макар и не заплашително. Движеше се с грациозността на атлет, подкрепян от увереността на самоласкателството. Той обичаше себе си и това също беше очарователно.

Ако го оголиш от тайнствеността му — което беше трудна работа — ще видиш едно разглезено дете и нищо повече. Сигурно никога не му е била отказвана и най-чудатата прищявка. Пожелаеше ли нещо, получаваше го. Пожелаеше ли нещо, което принадлежи на друг, също го получаваше.

Значи, ето ти го султана на Махарийн, където вали дъжд от петрол и благословените са благословени. Богатството му не се заключаваше само в парите, но и в опасната му хубост. В пустинното си царство сигурно беше известен като Божия любимец.

Той се облегна назад, кръстоса крака, отново оправи панталоните си с онова царствено движение и ми се усмихна закачливо.

— Да предположим, че страдам от синдрома на Джейк Барне^[1]? Ще има ли някакво значение?

Поколебах се, но казах:

— Не. Всички страдаме от него понякога.

— Само проверявах дали има изключения. Боже мой, но вие сте толкова ревнив! Не бихте разрешили дори на импотентен мъж да докосне жена ви? — укори ме той.

— Нещо ми подсказва, че не сте импотентен.

— Ами ако бях?

За един милион долара? Ако трябва да съм откровен, може би щях да се съглася. В крайна сметка Ибрахим ме принуди да се колебая и това се виждаше от удоволствието, с което реагираше. Тъй като познаваше човешките слабости, той беше наясно, че *размислям*, като преценявам новите обстоятелства, които внезапно се бяха обърнали в моя полза.

Ако действително беше импотентен, в което много се съмнявах, рискът от моя страна значително намаляваше. Но да се спори, че има *изключения*, е същото като да се спори за цената; а и самият спор представляваше падение от висотата на справедливостта.

Въпросът не беше дали е импотентен, или не. Целта му бе да ме накара да се усъмня в безусловното. Сякаш искаше да ми каже: „Няма нищо безусловно. Няма истини. Кажи ми кое е безусловно, кажи ми коя е истината и аз ще ти кажа цената. Да видим кое ще надделее“.

— Разбира се, че не съм импотентен — заяви той и продължи лукаво: — Но пък може и да съм. Плащам ви един милион долара, за да го установя. Вие сте комарджия, господин Кейн. Защо иначе сте в Атлантик Сити?

Хубав въпрос. Бях в Атлантик Сити, за да спечеля много пари. Но не и на такава цена. Сигурно имаше начин да ги спечеля по честен път. А може би нямаше. Може би това бе единственият начин. За да се сдобиеш с един милион долара, трябва да представиш нещо равностойно, а дори и по-ценно.

— Наблюдавах лицето ви на масата за двадесет и едно — продължи Ибрахим. — Лице на човек, който губи. Прав съм, нали? Искате да сте богат. Всеки иска да е богат. И ще ви кажа още нещо —

няма на света човек, който би отхвърлил предложението, което ви правя. Един милион долара? Никой не може да устои на толкова пари. Все едно да преобърнеш *вечността*. Да отхвърлиш *рая*. И за всичко това какво искам? Една нощ. — Той театрално замълча, за да ми даде време за размисъл. — А може и да съм импотентен.

Това беше картата, която лежеше отдолу. Само да предложи жена си, и ще я обърне.

Ето, това е хазартът.

— Приемете го като игра на двадесет и едно — каза той. — Приемете го като комар.

Една нощ. С мъж, който може би е импотентен. За един милион долара.

Недопустимото се беше превърнало в допустимо.

Оставаше да се запитам: ами ако не е импотентен? Само една нощ...

И един милион долара...

Така омаловажаването на човешката безусловност беше извършено.

Ибрахим очевидно беше майстор в тази игра. Играл я беше и преди. Не непременно заради жената на някого и навярно за друга цена. Доставяше му удоволствие да гледа как със силата на парите си лишава мъжете и жените от суетата им. И в този смисъл искаше и *мен*, искаше капитулацията ми, така както искаше Джоан.

Когато един човек има *всичко*, не му остава друго забавление, освен да си играе с хората. Онова, което започва като изход от скуката, води до презрение, а презрението на Ибрахим към хората беше голямо колкото богатството му.

Ибрахим извади кубинска пура „Монте Кристо“ от кедрова кутия и започна ритуала по паленето ѝ. Помириса пурата, за да вдъхне аромата ѝ, облиза я, за да закрепим листа и я топна в коняка. Подсуши я, извади V-образна резачка от джобчето на жилетката си и отрязва върха по съвършен начин. Драсна кибритена клечка и изчака да изгори горният серен слой. Запали пурата, като я въртеше в устата си и разпределяше равномерно пламъка. Дръпна леко и отново се върна към бизнеса.

— Съжалявам — извини се той и ми подаде кутията с пури. — Искате ли една? Кубински са.

— Благодаря, но едва ли ще я оценя.

— Може би не.

Единственият недостатък на този човек според мен беше, че подценява противника си. Това би могло да се използва срещу него. Само дето не знаех как. И все пак... Ако го оставех да се чувства всемоутилен, той щеше да омекне. И тогава щях да го изненадам. По някакъв начин щях да го изненадам.

— За минали заслуги ви дължа нещо повече от една пура. Онзи ден наистина ми донесохте късмет, сам видяхте. И аз обещах да ви се отплатя. — Ибрахим извади обемист бял плик от джоба на сакото си и го постави върху кутията с пурите.

— Това е за вас — добави той.

За мен, за мен е! Това беше заплатката ми, тези десет хиляди долара, които си представях, че са в плика, на разстояние само едно протягане на ръката. Парите бяха мои, като отплата. Сключили бяхме устно споразумение. Аз бях изпълнил договореностите. Сега беше негов ред.

И все пак, как бих могъл да взема парите?

По дяволите, имах нужда от тях. Колко много имах нужда от тези пари!

Само се наведи и ги вземи. Твои са. Те не са част от онази, другата сделка. Те са *чисти*. Всичко е точно. Благословено е. Не са омърсени. Това са *спечелени* пари. *Добри* пари. *Честно* изкарани пари.

Но това също беше изпитание, капан, уловка, номер. Взема ли тези пари, ще отстъпя. Прозрял ли го беше той още в началото?

В такъв случай, беше ме преценил много по-добре, отколкото си представях. Сега разбрах защо не ми беше платил на масата за двадесет и едно. За да го остави за този момент. Тогава щеше да го прахоса, нямаше да има стойност като коз в преговорите. А сега щеше да му свърши работа. Постепенно ме беше подвел. Пресметнал беше всичко. Дори и това, че ще се появя вместо Джоан. И нея беше преценил. Знаеше, че тя ще ми каже. Имаше ли нещо, което да не знае?

— Вземете ги — настоя той. — Ваши са.

— Не. Ваши са. Което е ваше, си е ваше. Което е мое, си е мое.

Той разбра какво искам да кажа, но аз не спечелих нищо. Сигурно бе предвидил и отказа ми, след като беше планирал така свършено всичко. Бях изправен срещу коварство и ме обзе чувство на

поражение. Проблемът на губещия е, че той очаква да изгуби. О, но засега аз печелех.

— Не се ли чувствате добре? — попита той.

— Чувствам се чудесно.

— Изглеждате блед. В другата стая има лекар. Доста сте пребледнял.

Знаех тази игра. Типичен комарджийски номер да уплашиш противника, но все пак истината беше, че дрехите ми лепнеха, чувствах се неудобно в тях и осезаемо усещах необяснимата липса на климатична инсталация — вероятно поради някакви религиозни забрани срещу произвеждането на въздух. Започвах да се задушавам.

Той, естествено, беше свикнал с жегата, нали беше син на пустинен номад.

Чувствах как губя сили, не можех да си поема въздух и това усещане беше съпроводено от хладни тръпки, замъгляване на погледа и треперене.

Домашният ни лекар смяташе, че физически ми няма нищо, и беше определил това състояние като сравнително лека форма на синдрома „страх от хората“, състояние, в което са изпадали Хауърд Хю, Грета Гарбо и Селинджър — все отбор юнаци.

Този страх ме обземаше рядко и сега беше точно такъв рядък момент — Ибрахим, надвиснал в застрашителни размери над мен като великаните от Ханаан, а аз — един скакалец.

Продължавах да треперя и се опитах да го прикрия, но той се усмихваше и аз реших, че трябва да изляза.

Припомних си Световното изложение в Ню Йорк. Работех нощна смяна и сутрин си проправях път по рампата сам, а срещу мен идваха хиляди туристи, които не забелязваха усилията ми да намеря пътека сред това развълнувано човешко множество. Чувствах се изключително дребен и незначителен, настрани от цялото човечество.

Точно както в този момент.

„Не умирай — казах си. — Не сега. Запази го за по-късно.“

Събрах последните си сили и някак успях да се надигна. Стигнах с клатушкане до вратата, която се местеше пред погледа ми. Успях да я уцеля обаче и оставих Ибрахим да ме следи с погледа на опитен ловец.

[1] Герой на Хемингуей от романа „Фиеста“, останал импотентен след раняване на фронта. — Б.ред. ↑

11.

Асансьорът ме смъкна в гробницата за монетни автомати. Минаваше се само през казиното и аз се запътих натам. Играеше ми се.

Светлини проблясваха в лицето ми — мигащите неоновы светлини над монетните автомати, които ограждаха цифрите на големите печалби — 25 000, 50 000, 100 000, 250 000 долара, дори един милион долара!

Иначе беше тъмно. Казината се посещаваха само нощем. Нямахме часовници, та хората да забравят за времето. Прикрили бяха дори тоалетните и изходите. Това, дами и господа, е целият свят! Пред вас не трябва да има други светове!

Точно сега това ме устройваше. Изпитвах необходимост да забравя времето, мястото и себе си.

Направих една обиколка. Масите бяха отрупани с хора. Двадесет и едно, бакара, зарове, рулетка. Голямо колело. Хората седяха пред тези олтари, съсредоточени като за молитва. Тук само с едно обръщане на картата или претъркулване на зара хората получаваха бърз отговор на молитвите си, макар и невинаги утвърдителен. Тук се решаваше кой да забогатее и кой да остане беден. Тук се раздаваха милост и наказание. Това беше раят и адът.

Долових атмосферата и почувствах магията и опияняващото ѝ привличане. Няма друго нещо като парите! Религията на парите. Култът към шанса.

Видях един да залага жетони за сто долара на всяка от тридесет и осемте цифри на рулетката — на всяка, с изключение на една. Спечели точно тази цифра. Той искаше да протестира. На лицето му беше изписан вик. Но нямаше на кого да се оплаче. Топката и колелото бяха най-висшата власт, последната дума.

Видях друг да шепне на заровете, здраво стиснати в ръката му, да им вика, след като ги хвърли. Не е ли странно, запитах се, да шепнеш на заровете, да им *викаш*. Но не е. Не и в този храм, където нищо не

беше странно, нищо не беше грешно. Дори алчността беше нещо хубаво.

Но алчност не е точната дума. Не, тази лудост говореше за нещо по-дълбоко, за последно вкопчване в живота преди смъртта. *Нека да ми се случи* — това беше молитва — *преди да умра*.

А тези жени на средна възраст край монетните автомати — какви скъпернически физиономии! Защо си приличаха толкова много? Те бяха презрените хора от автобусите, екскурзианти за един ден. Прииждаха отвсякъде, живееха в наблъскани една до друга къщи, нищо у тях не предполагаше откритост или свобода. Имаха съсипания вид на хора, остарели изведнъж, уловени в примката на баналната сигурност. Бяха съпруги на мъже, изхранващи семействата си с една заплата; животът им се определяше по-скоро от дохода, отколкото от мечтите.

Това бяха американци, които не се виждат другаде, освен в казината. Казината ги примамваха да излязат от скривалищата си. Пристигаха на тълпи, целенасочени и освирепели, за да претендират за своя дял от американската голяма печалба. С всяко дръпване на ръчката те заявяваха: „Дай, дай! Това е мое“.

И аз не бях по-различен. Заедно с тях настоявах: „Дай! Искам по-добър живот. Полага ми се нещо по-добро“.

Ето онзи огромен тлъст плешивец на масата за зарове, който прехвърляше черни жетони за по сто долара в ръцете си и беше захапал тлъста черна пура — защо му е толкова хубаво?

Не, завистта не представляваше проблем. Нито пък алчността. Аз търсех справедливост. Всички търсехме справедливост. Животът беше несправедлив, по дяволите, освен към богатите. Целта е животът да стане справедлив. Ето за това става дума.

Джоан не беше в стаята, когато се върнах. Обадих се на информацията, за да разбера колко е часът — никога не носех часовник — и ми казаха, че е седем и половина. Бях казал на Джоан, че ще се върна от посещението при Ибрахим не по-късно от шест и половина. Сигурно вечеря сама. А може би не.

Започнах да се навивам сам и се притесних. Може да е къде ли не — включително и при Ибрахим. Не, невъзможно. Да, той беше

заплашил, че ще ѝ предложи милиона, ако не го направя аз, но толкова скоро ли — и дали вече е изтичала при него? Не ставай смешен.

Вместо да я търся, реших да си остана в стаята. Включих телевизора за компания, но не помогна. Тя ми липсваше. Така беше запълнила празните пространства в живота ми, че без нея бях едно нищо.

На обществени места, когато тя не беше с мен, главата ми винаги се обръщаше при вида на златиста коса. И сам да бях, все разговарях с нея. Бях допуснал тя да стане всичко, а един мъж никога не трябва да прави това.

Може би някак бе разбрала за разговора ми с Ибрахим! Ако е така, с право щеше да бъде разярена. И затова може да си е опаковала багажа и да е заминала. Проверих в гардероба. Всичко си беше там — чантите „Гучи“, сандалите „Айгнер“, пантофите „Чарлс Джордън“, халат „Наайпон“ и всички останали поли и рокли, панталони и костюми, които беше успяла да спаси от предишния си брак.

Книгата, която четеше — „Триумфалната арка“ от Ерих Мария Ремарк — беше на леглото. Привършваше я. Бях я прочел пръв и вече я бяхме обсъдили. Според Ремарк любовта беше във владение на жените. Мъжът беше чужденец в чужда страна.

Джоан смяташе, че тази представа е глупава — още едно нещо, в което да обвиняват жените.

В романа на Ремарк героинята обича главния герой, но не вижда нищо лошо в това да има и други мъже. Джоан твърдеше, че това не е за нея, но че го разбира. Да, разбирала как една жена може да обича един мъж и да бъде с други. Мъжете не правели ли същото?

„При мъжете е различно“, бях казал аз.

О! Изтърканият двоен стандарт! Мъжете могат, а жените не!

Понякога я предизвиквах само за да я гледам как се наежва като таралеж от главата до петите.

Но къде беше тя?

„Трябваше да го набия“, помислих си. Но така нямаше да спечеля нищо. Той вероятно имаше план и за това. Предложението щеше да си остане в сила; и ща не ща, с бой или без бой, аз бях в ръцете му. Изцяло.

Джоан пристигна към осем часа.

— Здравсти — каза. — Къде беше толкова време? Отряза ли главата на змея?

— Ти къде беше?

— Вечерях. Сама, защото те нямаше. После играх на монетните автомати.

— Ти?

— Само за да убия малко време.

— Спечели ли?

— Да, но не голямата печалба от един милион долара.

— А може би си я спечелила.

— Какво?

Разказах й всичко.

Тя се хвърли на леглото в пристъп на задоволство.

— О, Боже! Каза ли поне „не“?

— Разбира се — отвърнах след кратка пауза.

— Не изглеждаш много сигурен.

— Как да не съм сигурен!

— А защо се поколеба? Щом се колебаеш сега, значи си се колебал и тогава.

— Не съм.

Замълчахме. Всеки чакаше другият да каже нещо — нещо умно, забавно, мъдро, задълбочено или каквото изискваше случаят. Но какъв беше случаят? Коя беше засегнатата страна? Имаше ли засегната страна?

Джоан, изглежда, не мислеше така. В момента беше изпаднала в едно от мейнлайнските си настроения, които все не можех да разгадая — полусериозна, полузакачлива, типично по женски. Човек се чудеше дали да й вярва, или не.

Игривото изражение отново озари лицето й.

— Предложението звучи доста добре — отбеляза тя.

— Престани, Джоан.

— Хм-м. Един милион долара за моето тяло. Провери ли в книгата на рекордите „Гинес“?

— Не, но съм сигурен, че това е най-високата цена.

— Слисан ли си?

— О, много съм слисан, Джоан.

— Е, сега и двамата знаем точно колко струвам. Не е зле, как мислиш?

— За какво намекваш, Джоан?

— Аз ли? За нищо, скъпи. А ти за какво намекваш?

Тя употребяваше думата „скъпи“ само когато искаше да се държи нетактично.

— Хайде да не заобикаляме въпроса — казах недоволно.

— Точно така.

— Какво е точно така?

— Че съм уловка, Джош.

— Защо ме дразниш, Джоан?

— Не те дразня. Ще го направя за теб, Джош. Щастлива съм от живота си. Ти си недоволният. Само си помисли! Няма да ходиш на работа. Никакви автобуси, метро. Ще можем да се махнем от Филадельфия, която мразиш. Да си купим къща, кола. Две коли. Три коли. Ще пратиш децата си в колеж. Ще пътуваме. Може да постоим година-две или колкото искаш в Израел, който обичаш. И тъй като си толкова религиозен, ще дадеш, естествено, десет процента за благотворителни цели. Кой знае? С *твоите* пари може да открият лекарство против рака. И всичко това за една нощ с мен. Изобщо не ми прилича на жертвоприношение.

— Ако случайно не съм се изразил правилно, става дума за тялото ти.

— Съвсем ясно се изрази. Тялото ми. Не сърцето ми. Не ума ми. Не душата ми. Те ще принадлежат винаги на теб. А тялото ми ще изгубиш само за една нощ. Голяма работа! Какво е едно тяло?

— Голяма работа е.

— Един милион долара, Джош. Голямата печалба.

— Можеш ли да повярваш, че говорим за такива неща?

— Мога — отвърна тя. — Очаквах да се случи нещо подобно. Винаги си искал да бъдеш богат. Молил си се за това и сега молитвите ти са чути. Е, има нещо жестоко. Но ти очакваш от твоя Бог да бъде жесток и той е. Да, това е цената. Винаги има цена. Но ти не даваш чак толкова много. Какво е сексът? Една от функциите на тялото.

— Това повтаря почти дума по дума, което каза и той. Доста си приличате.

— О, не го превръщай в любовна история, Джош. Това не е любов. Това са пари.

— И според теб — вземи парите, а после бъди горд?

— Не — отвърна Джоан. — Първо трябва да *спечелиш* парите.

Прободе ми сърцето. Много добре знаеше какво значи „да ги спечелиш“.

— Колко си практична!

— Такава съм.

Само до снощи тя ме обичаше повече от всичко. Нищо не можеше да ни раздели. А ето ти сега — *практична*.

— Да — повторих. — Практична си.

— А ти не си.

— И така, той печели. Арабинът печели.

— Не, ние печелим.

— Ще те докосва.

— Ще го преживея.

— Ще проникне в теб.

— Ти каза, че може би е импотентен — отбеляза тя.

— Не съм го вярвал и за секунда.

— И какво от това? Ще си затворя очите и ще мисля за милиона.

— Джоан, това те прави проститутка!

— Е, и?

— Не те ли притеснява?

— Не. Впрочем не е ли това евангелието на Сай? Всички сме проститутки.

— Искаш да кажеш, че е прав?

— Разбира се, че е прав.

— Не разбирам жените.

— Аз пък не разбирам мъжете. Ти искаш да го направя. Знам, че искаш. Личи си.

— По какво съдиш? По нещо, което съм казал?

— Не, по това, което не казваш.

— И какво е то?

— Няма значение.

— Джоан, има ли вълшебна дума, за да те убедя, че не искам да участвам в това? Дума, която да премахне тази гнусотия между нас?

— Не, твърде късно е за вълшебни думи. Нямаме друг избор. Трябва да го направим. Животът ни вече се промени. Всеки път, когато получим сметка, която не можем да платим, или пък шефът ти те тормози, или колата се счупи, или машината за миене на чинии се развали, ние ще мислим за този милион. Не, не можем да се върнем. По-скоро отхвърлянето на предложението ще ни разкъса на две, отколкото приемането му. Ще бъдеш свободен. Няма да пишеш фалшиви речи за фалшиви тузари. Свобода, Джош! Свободата да казваш „да“, когато искаш да кажеш „да“; свободата да казваш „не“, когато искаш да кажеш „не“. Сега тя ще бъде твоя.

Спомних си какво ми беше казал Ибрахим: да отречеш вечността, да отхвърлиш рая. За един милион можеш да си купиш не само материалните неща. Голямата придобивка е свободата, да, свободата, която мъжът изгубва, когато се ожени, когато стане баща, когато тръгне на работа. От мига, в който се събуди сутрин, докато дойде време за лягане той непрекъснато трябва да отговаря пред някого. Винаги съм казвал, че всеки носи това тегло. Да, но това е вярно само за бедняка и за средната класа. Богаташът разполага със себе си. Как ли се чувства човек, когато може да говори това, което иска, и да прави каквото иска? Джоан е толкова права! Колко хора могат да си го позволят? Съвсем малко.

— Само че това е противно на всичко, в което вярваме — възразих аз. — После какво ще правим?

— Имаш предвид след деянието? Ще живеем както обикновено. Само че с повече пари.

Практично. Логично. Прекалено практично. Прекалено логично.

Да, деянието. Ами деянието?

— Винаги ще си мисля, че си била с друг.

— Вече съм била. Бях женена, помниш ли? Ти също.

— Но тогава не бяхме женени един за друг.

— Не, но правехме секс с бившите си. И това не омаловажаваше нищо между нас.

— Но това беше преди. Не сега.

— Ами представяй си, че е преди.

Жонглирай с времето, както правят фокусниците. Миналото, настоящето, бъдещето не са задължително в този ред. Великите умове не са обвързани със земното шествие на времето. Великите умове са

свободни да превърнат бъдещето в минало. Но кой казва, че аз съм велик ум?

— Нищо няма да се промени, Джош, ще забравиш.

— Да предположим, че *ти* няма да забравиш?

— О, мислиш, че ще е толкова страхотен? Джош, жените не се влюбват заради секса. Никога.

Учех се. Изведнъж правенето на любов се превърна в дреболия. Функция на тялото. Ако, естествено, не е между влюбени, а аз и Джоан бяхме влюбени. Значи, между нас имаше нещо по-висше. А с Ибрахим щеше да е различно. Тя поне смяташе така.

Беше права за едно: животът ни вече се беше променил. Приемането на предложението можеше да ни съсипе, но отхвърлянето му със сигурност щеше да ни погуби. Този милион винаги щеше да е с нас, ако не в ръцете ни, то в мислите ни — а това е по-лошо.

Жените не се влюбвали заради секса ли?

— Колко пъти си се любил? — попита Джоан. — С мен, с бившата си жена, с други жени?

— Не знам. Не си записвам.

— Различаваш ли единия път от другия?

— Не ги различавам.

— Не ги различаваш, защото сексът просто не е нищо особено. Като пушенето е.

— Като пушенето ли?

— Питай някой пушач дали различава една цигара от друга.

— Щом е нещо толкова обикновено, защо Ибрахим на драго сърце дава един милион за теб?

— О, изкушението е друго нещо. Съвсем друго.

Отново имаше право. Това започна да ме озадачава.

Всички имахме право. Все някой трябваше да греши.

Що се отнася до Джоан, не можех да разбера доколко е искрена. Мислех, че си играе с мен, изпитва ме, преценява ме. Истината беше там, скрита зад усмивката, която засияваше на лицето ѝ от време на време. Но не знаех каква е. Може би нямаше истина, нито за нея, нито за мен — за никого. Може би постоянството не съществуваше.

Изкушението действително бе друго нещо. Но може би говорехме за друг вид изкушение. Не от страна на Ибрахим, а от нейна

страна. В края на краищата тя бе момиче, което опитва от всичко само по веднъж, а това щеше да бъде веднъж!

Липсата на груби нападки от нейна страна ме тревожеше. Виждаше ми се доста склонна да приеме. Никакви съмнения, никакви възражения, никакви задръжки, никакво възмущение от страна на тази дама, която толкова силно вярваше в светостта на женската личност. Никакво отвращение от страна на тази дама, която мразеше да гледа как хората кашлят, кихат, почесват се или прочистват гърлото си. Никаква вярност от страна на тази дама, която ми беше казала веднъж, че ще ме убие, ако ме хване с друга. Само едно мълчаливо одобрение, любопитство и нещо, което се доближаваше до наслада.

Би трябвало да е ужасена, а не беше. Нейното тяло, човече! Остави сърцето, ума и душата. Очакваше се, че сделката ще бъде сключена, независимо от плюсовете и минусите ѝ. Какво ли сънуват там, в Мейн Лайн, в розовите си спални?

Що се отнася до мен, аз чувствах жилото на измяната. Но кой беше изменил? Виновен бях колкото и Джоан.

„*Ти искаш да го направя*“, беше казала.

Не беше истина. Макар че действително правех компромис със себе си пет дни всяка седмица — и затова, какво бе *една нощ* за дамата? Тази нощ щеше да е нейна. Заради големите пари. Да, неин ред беше.

„Помисли за наградата! — казах си. — Денят на отплатата води към вечността.“

И така, правилно ли беше? Не.

Грешно ли беше?

Можеше ли нещо да бъде едновременно правилно и грешно и да съществува дребен грях?

Една нощ на прелюбодеяние, и то със съгласието на съпруга, същото ли беше както да го правиш цял живот?

Никога.

Абсолютно никога.

— Всъщност това не е проституция — каза Джоан.

— Всъщност е.

— Не, точно обратното. Приключваме с тази една нощ и се връщаме у дома свободни. А начинът, по който живеем, не е ли проституция? Други да ти диктуват! Да те *използват*. Не е ли това

истинското определение за проституция? Поне ще променим посоката на проституцията, която всекидневно извършваме.

— Ето това се казва умно разсъждение.

— Това е действителността.

„Задай си този въпрос, тест на тестовете — помислих си. — Допусни, че същото неприлично предложение е било отправено към майка ти, святата ти майка? Как щеше да я накараш да постъпи? Да откаже, естествено!“

О, така ли?

Спомних си я... как се втурва да угаси радиото, преди хитрия и лукав хазяин господин Шерчок да се върне и да разбере, че е работило, като сложи ръка върху него, за да провери дали е топло.

Такава внезапна прозорливост от собственик на магазин за козметика на Парк Авеню; от ерген, който се перчеше пред жените и оставяше пепел от пура върху бюрото си, за да провери изпълнителността на мама. Оползотворяваше си времето, като измисляше такива неща.

Ужасът, изписан върху лицето на мама, която в родината си имаше три прислужнички.

Упрекът: „Не ви ли казах, госпожо Кейн? Не ви ли предупредих? Никакво радио. Нямам пари за електричество. По-добре да не ви хващам друг път“.

Спомних си таланта ѝ да бъде енергична и дарбата ѝ да изпитва радост. А после деня, в който раменете ѝ се превиха, ъгълчетата на устата ѝ увиснаха, походката ѝ изгуби пъргавината си, очите ѝ потъмняха и дори гласът ѝ като че ли идваше от някакъв далечен свят. И това продължи до края на живота ѝ, защото в един миг беше прозряла истината — и то в деня, в който татко се завърна не с лоши, а с хубави новини. Беше намерил нов съдружник и щяха да се заемат с нов бизнес, а след година — „ще видите как отново ще танцуваме заедно със семейство Бронфамс“.

В този ден тя разбра: *никога няма да стане по-добре.*

През следващите двадесет години нищо не можа да я развълнува. Вършеше всичко като по задължение, автоматично, вяло. Изживяла си беше живота и ѝ оставаше да чака — смъртта. Дори завръщането на сина ѝ — герой от войната — не представляваше нищо за нея.

Съпругът ѝ нека си празнува, но за нея герой беше човек, който прави пари.

Бедността, оскъдицата — те нямаха значение, но унижението — ето кое беше най-ужасното.

И сега... трябваше да си припомня този миг на откровение и да взема решение.

Да приема или да откажа?

Ставаше дума за живота, едничкия ни живот.

Да откажа, разбира се. Тази работа не беше редна. И все пак... имаше ли човек правото да избере мизерията? При положение че имаше друга възможност един милион долара за една нощ?

Да *избереш доброто, за да живееш*. Но да допуснем, че и лошото ти позволява да живееш?

Какво е определението за мизерия? Физическо изпитание, заради избавлението от което почти всичко може да бъде оправдано. Но бедността — или усещането за бедност — не е ли тя страдание?

12.

Излязохме да се поразходим и да поговорим. Джоан предложи да повървим по „Бордуок“. Тълпите, които се придвижваха от едно казино в друго, смехът на двойките, разхождащи се заловени за ръце, ни поразсеяха. Поспряхме за миг край един павилион пред „Тропикана“ и се заслушахме в ентусиазирания оркестър. Някакъв тип подскачаше и се въртеше на ролкови кънки върху масичка за пикник... което ми напомни за подобни рекламни трикове в Монреал.

Спряхме пред книжарницата. Беше излязла най-новата книга на Филип Рот с меки корици и Джоан взе един екземпляр. Чух две жени — работнички с минимална надница — да разговарят до близкия магазин за евтини украшения. Едната убеждаваше другата:

— Направи го. Така денят ще минава по-бързо.

Какъв начин на живот!

Да ти минава денят по-бързо.

Значи, за всички е едно и също. Има различни нива и степени, но никой не може да отрече чувството на мъка у другия. Това е страдание.

Когато излязохме от книжарницата, попитах Джоан:

— Кой беше казал: „Животът ни е мълчаливо отчаяние“?

— Торо^[1] — отвърна тя.

— В „Уолдън“?

— Да. „Животът на масите е мълчаливо отчаяние. Онова, което наричаме примирение, е непоправимо отчаяние. Една стереотипна, но неосъзната безнадеждност е скрита дори и зад това, което наричаме игри и развлечения“.

Разбира се, че знаеше цитата. Джоан си е Джоан.

— Да, Джош. Тайната е разкрита. Торо го е знаел преди теб.

— Съгласна ли си с него?

— О, не знам. Мисля, че не. Виждала съм толкова много щастливи хора.

— Аз също. За един час. За един ден. Може дори и за седмица. Но всеки ден?

— О, да. Ден след ден. Сестра ми Съни...

— Какво Съни?

— Там, където живее, има много такива...

— Но да предположим, че Торо е прав — казах. Разбира се, че има много отчаяни хора... — И че Ибрахим направи предложение на някой от тях?

Джоан обмисли думите ми.

— Ще приемат — отвърна тя. — Отначало, ако разглеждаме нещата на хипотетична основа, сигурно ще кажат „не“. По рефлекс. *Кой, аз ли? Никога.* Но ако във въпроса вложим силата на парите, отговорът ще бъде „да“.

— Значи, като нас.

— Да, като нас.

— Макар че не сме отчаяни.

— Това е душевно състояние. Твоето душевно състояние.

— Аха!

— Да. Ти си обзет от мисълта за пари.

— Но не съм отчаян.

— А как наричаш човек, който няма онова, което иска?

— Значи, съм отчаян?

— Не. Нещастен. Ти си нещастен и съсипан, и затова предложението има смисъл.

— Това е единствената причина.

— Точно така — потвърди тя.

— На теб не ти пука, че сме без пукната пара... че караме тази кола...?

— Пука ми. Но какво от това? Не сме само ние.

— Приемаш го, така ли?

— Да, но ти не можеш да го приемеш. Затова трябва да съм смела.

Сдържах се да не кажа: „Може би прекалено смела“.

— Не си ли допускала, че някой ден ще успея да направя живота ни... хубав?

— Аз вярвам в теб. Ти имаш талант. Хората ще те оценят.

Също като майка ми. Същата бодрост и увереност в бъдещето. И дали също като майка ми един ден Джоан щеше да се събуди и да осъзнае всичко? Безсилието?...

В това ли превръщах Джоан? В жената, в която баща ми бе превърнал съпругата си?

При това положение Джоан имаше право. Имаше смисъл. Не оставаше нищо друго, освен да приемем.

Не, няма начин. Съгласен бях, че имам талант. Хората щяха да ме оценят. Сигурно.

А ако това станеше едва след като умра? В края на краищата много талантливи хора са били оценени чак след смъртта им.

— Така, както си говорим, ми прилича на сбогуване — промърморих.

Тя спря внезапно, обърна се и ме придърпа в силна прегръдка, като целуваше лицето ми с влажни устни.

— Никога! Никога, никога, никога! Нищо не се променя. Нищо. Ти си моят съпруг и любим за вечни времена.

Това още повече заприлича на сбогуване.

Минахме покрай Конвеншън Хол, където скоро щеше да се състои грандиозното шоу по избирането на Мис Америка, и после скочихме в трамвая в движение. Джоан беше доволна от тази лудория.

Седнахме един до друг.

— Не го правим достатъчно често — каза тя, като махаше с ръка на пешеходците.

Долу на плажа мускулест мъж по бански стоеше на ръце и дамата до Джоан каза:

— Вижте го. Прави това всяка вечер. Само това прави. Чудя се дали не е луд.

Местните жители разхождаха кучетата си и те подскачаха покрай водата, а на фона на морето се очертаваха силуетите на уединили се двойки, които правеха нещо тайно на пясъка.

В павилионите и по пейките по „Бордуок“ се бяха насъбрали млади и стари. Разговаряха, ръкомахаха, шепнеха и се смееха — тълпи от хора, дошли отвсякъде, от цял свят, с най-различни акценти, диалекти и езици, та дори и английски.

След тридесетгодишна суша в Атлантик Сити отново беше хубаво. „Бордуок“ бавно се връщаше на мода и се превръщаше в място, което трябва да се посети.

Наблюдавах Джоан с крайчеца на окото си. Определено беше щастлива... забравила предложението на Ибрахим. Тържествуваше,

усмихваше се и се смееше, разговаряше за дребни неща с пътниците в трамвая. Колкото и да се опитваше да бъде обикновена, тя приличаше на кралица, слязла от трона, за да общува с поданиците си. Белият ѝ шал падаше на дупли по раменете ѝ като царска одежда. Та тя е била на Ривиерата! Как е възможно да харесва това място?

Возила се беше в частни самолети, спортни коли, моторници и все пак у нея имаше нещо толкова дружелюбно. Веднъж беше казала: „Наистина съм еврейска майка по сърце“.

За да проверя това, я бях завел в синагогата на религиозен празник и тя беше *отвратена*.

— Красиво беше — бе казала тя. — Солистът и всички мъже в бяло. Такива прекрасни мелодии и украсените с извивки и блестящи коронки старинни ръкописи. Жалко, че не можах да видя и да чуя по-голямата част, защото *жените стоят отзад*. Защо е така, Джош?

— Защото... Джоан, много е объркано.

— Защо?

— Говори с Глория Стейнем^[2].

— Обясни ми.

— Повярвай ми, еврейските жени са по-равни от мъжете.

— Ще отида навсякъде, където искаш, Джош, наистина ще отида, но не и във втора класа.

— И без това жените не трябва да ходят в синагогата.

— Но аз искам да отида. На следващия празник пак ще отидем там. Много прилича на църква. Защо жените не трябва да ходят в синагогата?

— Защото Господ винаги отвърща на молитвите им, тъй като са жени.

— Колко хубаво! Наистина ми харесва. Но някой ден ще разговарям с Господ за тази работа, дето държат жените отзад. Той сигурно знае нещо за това — заканила се бе тя.

Трамваят мина покрай паркинга „Бали“, „Кларидж“ и стигнахме до „Шоубоут“, където слязохме.

— Да влезем ли? — попита Джоан.

— Не.

— Не искаш ли да поиграеш?

— Не.

— Тук не си опитвал.

— Навсякъде е едно и също.

— Не говориш като моя Джош.

„Ела на себе си — помислих си. — Тази вечер е страхотна. Всъщност не остава още много.“

Тя ме помъкна вътре и каза:

— Добре, тогава аз ще играя.

И тя не говореше като моята Джоан.

— На какво?

— Няма значение.

— Внимавай!

Тя тръгна с тълпата и откри, че най-голямо движение има около видео автоматите за покер — най-новите игри в града. При тях, за разлика от повечето други автомати, имаш избор и можеш да вземаш решения.

— Знаеш ли изобщо да играеш покер? — попитах я.

— Джош, ти въобще *не* ме познаваш. Разбира се, че знам правилата на покера, глупчо. Играла съм в колежа.

— Покер с разсъбличане?

— Може би само веднъж — отговори тя, нашата лейди Само Веднъж.

На автоматите играеха предимно жени, но и доста мъже натискаха бутоните.

— Пази този автомат — заръча ми тя, като посочи единствения свободен сред блъсканицата от играчи.

Развали пари и се върна с четиридесет монети по двадесет и пет цента. Беше развълнувана.

Пускаше монетите една след друга.

— Сладурано — обърна се към нея една жена, — с двадесет и пет цента нищо няма да направиш. Трябва да пуснеш пет монети наведнъж.

— Благодаря — отвърна Джоан, но продължи да пъха монета след монета.

— Познавам този автомат — намеси се отново жената. — Може да се развихри.

И той действително се развихри. Четири от картите бяха кари, и то в следния ред: десетка, вале, дама, поп.

За да удари голямата печалба, ѝ беше необходимо асо каро.

— Джош — обърна се тя към мен, — виждаш ли?

— Да — отговорих. Тя пак пусна една монета и при успех щеше да спечели само няколко долара вместо хилядарка, за което беше нужен залог от пет монети.

Джоан задържа четирите необходими ѝ карти, натисна бутона и асото каро се появи. *Флош роял*.

— Джош! — изкрещя тя.

Автоматът изсвири мелодията в чест на победата.

— Току-що загубихте хиляда долара — отбеляза жената.

За Джоан това нямаше значение. Тя беше направила флош роял!

И за мен нямаше значение. Какво от това? Хиляда долара.

Пропиляхме хиляда долара.

На кого са му необходими хилядата долара?

Потях се. Какво ставаше с климатичната инсталация? Нямаше ли вече климатици в тези места? Сетих се за един филм — „Дупка в главата“ или нещо подобно — с Франк Синатра, който играе окаян некадърник срещу големия тузар Кийнан Уин. Стари приятели са и Синатра се опитва да се представи също като преуспяващ. На хиподрума и двамата са заложили много пари на един и същ кон, всъщност Синатра е вложил всичките си пари. Старт и конете тръгват. Синатра се надига на пръсти, вика, поти се, а Уин си седи спокойно, защото за него това е само едно от многото залагания. Наблюдава Синатра и като вижда отчаянието му, разбира, че е човек, който губи. За миг Синатра се беше издал.

„Не се издавай“, казах си и когато излязохме от казиното, се опитах да бъда весел.

— Направих флош роял! — възторжено възкликна Джоан.

— Да, наистина.

— Надявам се, че не се увлякох. Истински се забавлявах.

— Да.

Нищо за хилядата долара. Тя не гледаше на нещата по този начин.

Тръгнахме по обратния път. Близко до Бали Парк Плейс полицията беше повалила на земята един чернокож. Стоящите наоколо казваха, че откраднал дамска чантичка. Чернокожият повтаряше: „Не бях аз. Пуснете ме“.

Бяха го заковали в полицейска хватка номер две.

Обърнах се към Джоан:

— Да направя ли нещо?

— Нищо не може да се направи.

Ускорихме ход към „Галакси“.

Но преди да се отправим към стаята — наистина потискаща идея, — се поразходихме покрай парапета на „Бордуок“ и позяпахме океана. Постояхме, без да говорим, но аз знаех, че мисълта ѝ работи — стрелваше ме косо с поглед, въздишаше от време на време, усмихваше се и току докосваше нежно лицето ми.

Едно от момчетата с рикшите се провикна:

— Поразходете дамата!

Махнах отрицателно с ръка.

Преди да отmine, той добави:

— Такава красива дама!

После настъпи тишина, сякаш всички си бяха отишли. Тя отново взе да изучава океана, като следваше с поглед вълните, които леко се плискаха, и изведнъж се обърна към мен, твърдо решена да ми каже нещо знаменателно — гледаше ме втренчено в очите, притиснала ръка към гърдите си. Но думите не излизаха. Тя *беше* казала нещо знаменателно, но наум. После отново извърна поглед от лицето ми и се втренчи в океана.

Почувствах, че между нас току-що премина нещо велико и дълбоко, чудесно и страховито, само че не знаех точно какво. Остана силното въздействие на неизказаното.

— Баща ми... — започна тя. — Известно време мислех, че всички мъже са като баща ми. Той беше и още е брутален човек. Не физически. Никога не ме е докосвал, нито пък майка ми или сестра ми, но това не го правеше по-малко брутален. Беше искал синове, а му се родиха момичета и той никога не ни водеше никъде и рядко разговаряше с нас. Нямаше никакво търпение спрямо момчетата, а и не съм много убедена, че би се държал по-различно, ако бяхме момчета. Всъщност *обвиняваше* майка ми, че е родила момичета, като че ли грешката беше нейна. Тя казваше, че го попитала: „Щеше ли да си по-щастлив, ако изобщо нямахме деца?“. Той отвърнал: „Да“. Веднъж дори ни го каза в очите и Съни рева цяла седмица.

Взаимоотношенията между бащи и дъщери са странни. Спомням си, когато веднъж ходихме да го изпращаме на летището — тръгна да

се качва и аз чаках да се обърне и да ми махне с ръка, но той не го направи. Почувствах се *съкрушена*. Сигурно съм била на дванадесет и това ми направи дълбоко впечатление. Мислех, че всички мъже са такива... като баща ми. О, имах чудесно детство в много отношения. Разбира се, бяхме богати, но когато израстваш богат, не съзнаваш, че си такъв. Имам предвид, че минахме покрай всички онези предградия, когато трябваше да отидем във Филаделфия, но това беше само част от пейзажа. Баща ми дори каза: „Това не са истински хора. Мислете за тях като за *фигуранти*“. Чарлс беше същият. Съжалявам, че отново споменавам името му, но той беше първият ми съпруг. Искам да кажа, че това е факт. Мислех, че го обичам. Защото се предполагаше, че трябва да го обичам. Той беше добър човек и ме обичаше, но беше толкова... Никога не прехвърляше границата. Никога не ме изненадваше.

Веднъж му подарих книга за рождения ден. Той четеше само юридическа литература и аз реших да му купя нещо художествено, мисля, че взех *Ъпдайк*. А той каза: „Какво да правя с това нещо?“. И така. Отново баща ми, все същият. Ти познаваш баща ми... Беше там, когато той каза, че „нищо не е обидно“. Е, Чарлс беше почувствителен, но не много. После се появи ти... Джош, беше толкова различен... толкова вълнуващ. Само да знаеш колко те обичам, още от самото начало. Ти си толкова съвършен. Така смел по своя тих начин. Едновременно си срамежлив и дързък, уверен и несигурен, така мъжествен и така уязвим, и все си край мен, и разбираш всичко, вършиш всичко и въпреки това изобщо не си покварен или съсипан; дори не си циничен, макар че се мислиш за такъв.

Не, Джош. Ти си откровен и отзивчив. Аз също съм все до теб, макар и не по същия начин. Всички онези неща в Европа и после в Израел, и жените, за които се опитваше да не ми казваш — но аз чух. Доста голям женкар си бил. Казах ти, че съм била само с двама мъже — с Чарлс и с теб — и това е истина. Но моят живот започна истински, когато срещнах теб. Точно тогава започна приключението. Ти *си* моето приключение. Не си жена и няма как да разбереш, но знай го от мен: колкото и да е освободена жената, тя живее, за да доставя удоволствие на избраница си. Така е откакто свят светува и има много изключения, но правилото е това.

Аз съм жена, Джош, и знам как да се боря за правата си. Можеш да се подиграваш колкото искаш, че хленчим за неизгодното си положение, докато сърбаме чай с лед на верандата на някой клуб извън града. Добре, не съм изцяло на тяхна страна, но не съм изцяло и против тях. Аз съм си аз, индивид, незаменима душа, както ти казваш, и въпросът е в това, че аз мога да се боря, когато усетя, че ме ограничаваш прекалено много, че ме всмукваш вътре в себе си, че ставам част от теб. Но въпреки това аз съм твоя. *Аз искам да ти доставям удоволствие.* Толкова съм старомодна. Имам предвид дори секса, който правим... Трябва да признаеш, че някои неща са изчанчени. Но те ти доставят удоволствие и съответно и аз ги обожавам! Никога не съм помисляла, че ще върша такива неща, но наистина ги обожавам, Джош!

И не е само сексът, той дори е най-малкото. Книгите, които четеш, мислите ти, чувствата ти — искам ги всичките за себе си. Ще ми се да съм била с теб във Франция, по тротоарите на Монреал и дори да участвам с теб в сраженията. Не, аз никога няма да те разбера и ти никога няма да ме разбереш — но това също е забавно. Дори сънувам, че съм медицинска сестра, спасявам ти живота и се влюбваме. Необичайно, нали — да мечтаеш за мъж, който вече имаш! Трябва да знаеш всичко това, Джош, независимо какво ще се случи. Ние с теб сме изплашени и имаме пълно право да сме, защото — ще използвам тази дума — това е *страховито*. Но ти трябва да знаеш тези неща. Дори ако стана много *модерна*, освободена и бунтовна, аз ще си остана твоята Сара, твоята Ребека, твоята Рахил, твоята Леа.^[3] Хайде да влизаме.

Но в стаята действителността се възвърна. Ибрахим и предложението му си бяха тук, в Атлантик Сити.

Време беше да си ходим.

Джоан взе обичайния душ и облече нощницата си, а аз казах:

— Аз съм готов.

— Така ли?

— Готов да си ходим — уточних.

— Но почивката не е свършила.

— За мен свърши.

— Това не е ли бягство?

— Да, бягство е.

— Не можеш да избягаш от това, Джош.
— Стой и гледай.
— Ти си човек, който се бори, Джош.
— Ето, боря се.
— Като бягаш?
— Стратегическо отстъпление.
— Ти си герой от войната. Имаш всичките медали от Израел.
— Мога да застана пред някой арабин с пушка. Но как да се изправа пред арабин с един милион долара?

Седнахме на леглото. Бяхме изморени. Изтощението завладя и двамата ни едновременно. Като по даден знак знаехме, че сме стигнали докрай, поне засега. Лицето на Джоан, обикновено румено, беше бяло като тебешир.

— И така, какво ще правим?
— Ще забравим — отговорих. — Ще забравим цялата работа.
— Както кажеш.
— Мисля, че трябва да се приберем у дома.
— Добре. Обичам те, Джош.
— Обичам те, Джоан.

Реших да не си лягам с нея. Отидох в казиното да поиграя. На моята игра двадесет и едно.

Спечелих сто и осемдесет долара. Едно време това би било цяло състояние. Щях да изтичам при Джоан, за да ѝ съобщя хубавата вест. Но сега... какво са сто и осемдесет долара? В сравнение с хиляда...

В сравнение с един *милион*?

Заминахме на другата сутрин.

[1] Хенри Дейвид Торо (1817–1862) — американски писател и философ. — Б.ред. ↑

[2] Американска феминистка икона, социален и политически активист. — Б.ред. ↑

[3] Библейски персонажи, олицетворение на преданата съпруга. — Б.ред. ↑

13.

Будилникът ме събуди в шест. Понеделник сутрин във Филадельфия. Приключихме с Атлантик Сити. Започнахме с Филадельфия. Джоан дремеше до мен. Оставаше й още една седмица почивка. Моят изтече. Така каза будилникът.

— Мразя Филадельфия — заявих, докато се измъквах от леглото.

— Будиш ме — измърмори Джоан с лице във възглавницата. — По-тихо, моля те.

Наведох се и прошепнах в ухото й:

— Мразя Филадельфия. Казвал ли съм ти го напоследък?

— Да.

— Никога няма да разбереш колко много я мразя.

— Знам. Знам. Ш-шт.

Какво да си облека? Гардеробът ми се състоеше от два костюма и половина. Правех разни комбинации, подбирах различни съчетания. Реших да облека синия костюм. Трябваше да съм с костюм, щом се връщам на работа. В чудния свят на бизнеса винаги трябва да си с костюм. Не по-маловажно от връзките с обществеността. Да не говорим, че живеем в епоха, в която всички трябва да изглеждате не като родени, а като изфабрикувани.

Често ходех с джинси в службата и това разстройваше колегите, особено заместник-президента. До мен достигна — чрез колегата ми Майер Липсън — че заместник-президентът бил казал: „По начина, по който Джош се облича, мога да кажа, че не гледа сериозно на работата си“.

Сериозно! Трябвало да гледам сериозно на работата си! Мозъчната хирургия — ето това е сериозна работа! Никой ли не разбираше колко е смешно? Аз ли бях единственият, който знае какво има под най-долната граница?

Говореха за пазари и печалби, като че ли щяха да живеят вечно. А всъщност тези бизнесмени умират по-рано от повечето хора.

Животът им е кратък и те оставят всичко след себе си, дори пазарите и печалбите.

Синият костюм. Ще си облека синия костюм. Проверих в гардероба.

— Останали са ми само едни гащи — отбелязах. — И само един чифт чорапи.

— И какво от това? Обуй ги.

— Но те са кафяви. Не отиват на синия костюм.

— Облечи кафявия.

— Нямам подходящи ризи за него.

— Бялата риза — каза тя.

— На яката има петно от кръв.

— Само една точица е. Почти не се забелязва. А, и трябва да си дадеш обувките за поправка.

— Утре.

Заклатушках се към банята, взех душ и докато се бърснях, се порязах на същото място както обикновено, точно до адамовата ябълка. Бях си съсипал повечето ризи по този начин. По дяволите, това ме влудяваше.

— Защо ругаеш?

— Порязах се. Мразя Филадельфия.

Облякох синия костюм и обух кафявите чорапи. Кой ти гледа чорапите? Слязох долу за вестника.

— Знаеш ли — казах. — Няма вестник.

— Обади се.

— Нямам време. Държат линията около час. Пускат музика, докато чакаш. Ти се обади.

— Като стана.

— Няма свестни пощенски раздавачи в днешно време. Мразя Филадельфия.

Закусих с корнфлейкс и горещ чай.

— Чао — казах.

— Приятен ден.

Отидох до автобусната спирка. Съседите ме подминаваха мълчаливо с колите си. С тях разговаряме само през зимата, докато ринем снега. През лятото не разговаряме.

Веднъж заговорих един съсед и седмица по-късно той постави алуминиева ограда около къщата си. После си взе едно шантаво куче, което обезумяваше всеки път, когато минавах покрай собствеността му. Разбрах намека.

Зачаках автобуса. Моля те, Господи, нека да има климатична инсталация и свободно място!

Но никакъв автобус не се появяваше. Дали не стачкуваха? Не бях чул новините. Вечно някой стачкуваше. В този град го нямаха за нищо да се затварят училища, магистрали, да се спират влаковете, да не се събира боклукът и дори болниците да не работят. В този град просто не се работеше.

Все пак автобусът пристигна и като по поръчка беше с климатик и имаше свободни места. Невероятно, но нямах дребни пари. Три години редовно си взимам, но днес забравих. Най-дребната ми банкнота беше десетачка.

— Само точно пари — каза шофьорът.

— Искате да кажете, че нямате да ми развалите?

— Само точно пари — повтори той.

Обърнах се към хората в автобуса и попитах:

— Има ли някой да ми развали десет долара?

Все едно говорех на мъртъвци. Автобус, пълен с мъртъвци.

— Добре — обърнах се към шофьора. — Ще вземете ли десет?

— Сложете ги в автомата.

Банкнотата трябваше да се пъхне в процепа с лицевата страна нагоре. Само че аз я бях обърнал на обратно. Шофьорът трябваше да ми напомни. Но той си седеше и ме наблюдаваше. Тук, в града на братската обич, нищо не ти казват. Само те наблюдават. Накрая я мушнах както трябва.

Тези нови автобуси са направени за хора с половин задник. Вмъкнах се на седалката в дъното между една жена на средна възраст и един добре облечен — за Филадельфия — мъж. Той беше на около тридесет и у него нямаше нищо особено отвратително.

Извадих книга от дипломатическото си куфарче, в случай че автобусът се напълни и някоя стара дама се опита да предизвика съжалението ми, за да ѝ отстъпя мястото си. Обикновено се жертвах за възрастните дами, но тези във Филадельфия са толкова гадни, че можех само да ги презирам.

Минавахме по Бъсълтън Авеню. Навсякъде боклук! Невероятно. Вече би трябвало да съм свикнал, но не бях. Чудех се дали *метачите* не стачкуват. На кофите за боклук имаше надписи „Да пазим Филадельфия чиста“. Да я пазим? Това чистота ли е? Но пък за Филадельфия мръсотията значеше чистота.

Добре облеченият мъж от дясната ми страна изплю на пода тлъста сочна хрчка.

— Какво правите? — попитах.

Не ме чу. И той беше мъртвец.

Какво правех тук?!

През зимата ти кашляха в лицето, кихаха, хриптяха, пръхтяха. Все едно си в зоологическата градина. През лятото не беше толкова зле. Но ето ти сега — хрчка. Нещо ново.

Трябваше да изселят жителите на Филадельфия и да я взривят. Всъщност не бях много сигурен за изселването.

Чудех се как са успели всички мърлячи по света да се съберат на едно място? Как всички са открили Филадельфия? Дали не е имало някаква спогодба, според която Филадельфия е била определена за обетована земя на мърлячите?

Това бе градът на Декларацията за независимост. Градът на *прецела*^[1]. Това бе градът, който се побърка, когато Ленард Тосе^[2] заплаши, че ще премести футболния отбор „Ийгълс“ във Финикс. Преди години, когато стачкуваха учителите, на никой не му пукаше, поне не толкова много.

После, разбира се, дойде ред на Маскарада...

Оня пак се изплю.

— Хей — подвикнах му и го сръгах с лакът.

— Йо! — отвърна той.

Тук така казваха: „Йо!“.

Йо, Анджело!

Отново се изплю.

Помислих си: „Платих десет долара, цели десет долара — за това?“.

— Мърляч — казах му.

„Точно така — помислих си. — Град на мърлячите, Съединени американски щати.“

Нова хрчка. Пред нас се насъбра цяла локва.

Огледах се наоколо за подкрепа, за някакъв протест. Нищо, другите пътници си останаха мъртъвци.

Още веднъж, и щях да го прасна в устата. Засега само забарабаних по ръцете му. Това не беше истинско насилие, а физически контакт. Изобщо не ми беше присъщо да удрям хората в мирно време. Само че това се превръщаше във война.

— Ио! — обади се глас отпред.

Моят приятел, шофьорът.

— Какво става там отзад? — искаше да знае той.

— Този ме удря — каза мърлячът.

— Този плюе — обясних аз.

Шофьорът спря автобуса — намирахме се на Бъсълтън и Рузвелт — и дойде при нас.

— Какво става?

— Той ме удря.

— Той плюе — посочих локвата. — Във *вашия* автобус.

— Ти не си ли оня...

— Да — отвърнах. — Аз съм.

— Мога да те сваля от автобуса.

— Платил съм десет долара за този автобус.

— Виж какво. Не искам неприятности.

— Кажу ми да спре да плюе.

— Никакви неприятности, ясно ли е? Иначе ще извикам ченгетата.

Така и така повечето от ченгетата във Филаделфия бяха в затвора.

Шофьорът отново подкара автобуса.

— Искам да ви кажа нещо — обърна се към мен мърлячът. Каза го с поверителен тон, та да не се ядосам пак.

— Какво?

— Ами...

— Кажайте — насърчих го. — Съжалявам, че ви ударих...

— Не бива да се разкарвате насам-натам и да удряте хората.

— Обикновено не го правя. Вие сте първият.

Автобусът спря на последната спирка и изведнъж всички мъртъвци скочиха и се втурнаха към метрото. Излязох заедно с

останалите и бях нападнат от цвъкащите гълъби, които летяха над главата ми. И гълъбите бяха филиделфийци.

Качих се във вагона, седнах до място, на което някой току-що беше повърнал, и поех на двадесет и пет минутното си пътуване към центъра — пътуване с прелитащи от двете страни боклуци. Нищо друго, освен редици от къщи без прозорци, разкапващи се фабрики, опустошени складове. Работеха само баровете. Всички стени бяха изписани от горе до долу и от край до край, като че ли с подписи за отстъпление. Град, който се задъхваше.

[1] S-образен геврек, станал емблематичен за Филадельфия. — Б.ред. ↑

[2] Собственик на отбора „Филадельфия Ийгълс“ от 1969 до 1985 г. — Б.ред. ↑

14.

Офисът ми се намираше на седмия етаж в една обновена сграда на номер дванадесет между Пазара и Честнът.

Преди да тръгна на почивка, тук имаше размирици. Трошене и оплячкосване, и никой не знаеше защо. Вече не живеехме през шестдесетте. Кметът каза, че били хлапета, които се забавляват.

Харви Линт, вестникарят във фоайето, ме приветства с добре дошъл и ми предложи шоколадов десерт без пари. Каза, че момичето му било все още болно — извън употреба, както се изрази — и че му било необходимо нещо временно. Може би някоя от моята служба. Но „качествена“. Трябвало да е „качествена“.

— Във Филадельфия няма качество — отбелязах аз.

Харви се захили.

— Не се смей. Виждал ли си хубаво лице в този град?

Взех асансьора. Като ме видя, Хелън Смит, секретарката, която беше остаряла заедно с компанията, каза:

— Я, гледай! Виж кой се е върнал. Как беше в Атлантик Сити?

— Добре — отговорих. — Пропуснах ли много?

— Всичко си е постарому, Джош. Нали знаеш.

Отправих се към тоалетната, за да се измия, както винаги след мъченията в автобуса и метрото. Точно привършвах, и някакъв излезе от тоалетната кабинка и директно се изниза.

Замислих се — как стана така, че хората вече не си миеха ръцете след ходене по нужда? Кога започна това? Напоследък забелязвах, че все повече се разпространява. Според мен трябваше да преподават на новото поколение по-малко за компютрите, а повече за миенето на ръце, след като са ходили по нужда.

Докато отивах към ъгъла, където беше стаята ми, пак се запитах: „Какво правя тук?“.

Глория Индоза, секретарката, която делеях с трима други съставители на речи, ме уведоми:

— Имаш заседание в девет и половина в залата за конференции.

— Приятно ми е да те видя отново, Глория.

— Имам спешна работа.

Спешно, спешно, спешно... Както казваше баща ми, *в Америка всичко е спешно*.

Майер Липсън влезе в канцеларията ми и седна.

— И ти ли ще участваш в съвещанието?

— Здравей, Майер. Липсвах ли ти?

— Различно е като те няма, Джош. Та ще участваш ли в съвещанието?

— Така ми казаха.

— Викат те за една работа.

— Каква работа, Майер?

— Имаме договора.

— Какъв договор?

— Не знаеш ли?

— Нямахте ме, Майер.

Това, естествено, му беше ясно. Майер знаеше всичко. Но играеше игрички. Не беше в негов стил да е прям, защото когато Господ раздавал параноята, Майер си взел деветдесет процента. А що се отнася до несигурността, взел я всичката.

— Договорът с „Фридрих“ — обясни той.

— Те произвеждат сапун и прах за пране — казах, като се направих на луд.

— И много други неща.

— Немска компания — отбелязах.

— *Тъй вярно*.

— Нацисти.

— Хайде, хайде, Джошуа, не всички германци са нацисти.

— Ама правят сапун! От какво, а?

Майер, разбира се, знаеше, че нацистите са правели сапун от евреите. Е, точно за тази компания човек не можеше да бъде сигурен. Но можеше да предполага.

— Техният главен инженер ще присъства на съвещанието — каза Майер. — Пристигна от Западен Берлин. Адолф Фридрих. Джулс наговори големи работи за теб. Този Фридрих иска ти и само ти да пишеш речите му. Това може да се окаже големият ти шанс, Джош.

Личеше, че ми завижда. Ужасяваше се, че мога да стана заместник-президент преди него. Всъщност той се ужасяваше от всичко. Толкова искаше да доставя удоволствие и да го обичат. Идеален беше за компанията.

— Това е новост за мен — отвърнах.

— Разбрах, че договърът бил за един милион долара.

Отново един милион долара! Където и да отидех, този милион сякаш ме преследваше.

— Сигурно ще те повишат — добави Майер.

Това също го ужасяваше.

— Ако приема — отвърнах.

— Трябва да приемеш.

— Защо пък да трябва?

— Откъде изведнъж придоби тази дързост? Да не си ударил голямата печалба в Атлантик Сити?

— Просто съм свободен човек, Майер.

— Това е най-голямата смешка. Та кой е свободен?

— Майер — запитах го, — какво правим тук?

— И аз това те питам.

— Аз съм тук само за да си изкарвам прехраната. Ти си амбициозен, Майер. На теб ти пука.

— И аз съм като теб, Джош. Не ми пука за нищо.

— Майер, на теб ти пука за всичко!

— Имам семейство.

— Е, върши си работата, но не се престаравай толкова. Иначе ще умреш на четиридесет и две.

— Аз съм на четиридесет и три.

— Значи, вече си мъртъв. Замислял ли си се за това?

Щеше да се замисли.

В девет и половина всички се събрахме в залата за конференции — заместник-президент след заместник-президент, аз и Майер. Ние бяхме единствените, които не са заместник-президенти, ако не броим Джулс Корсън. Той беше президентът.

Джулс зае челното място на дългата маса и започна:

— Добро утро. Благодаря ви, че сте тук.

Като че ли имахме друг избор.

— Господин Фридрих ще пристигне след малко — продължи той. — Това е една много благоприятна възможност за нас. Най-голямата всъщност. Корпорация „Фридрих“ разполага с много милиарди. Американското им подразделение със седалище в Милуоки е учредено за светкавично издигане на имиджа им, ако разбирате какво имам предвид. Изостават с продажбите. Активността е намалела. И точно там е нашето място. Господин Фридрих иска да повишим бойния дух тук и ние ще му осигурим средствата за постигане на тази цел. Това ще бъде повсеместна кампания — връзки с обществеността, пресата, спомагателни средства и всичко останало. Нали разбирате какво искам да кажа? Първоначално ще му пишем речите, така че да може да пооживи изпълнителните директори на ключови позиции. Ще посети всеки един завод. Джошуа, ти ще оглавиш групата, която ще пише речите. Някакви въпроси?

Никакви, естествено. Никой никога не задаваше въпроси.

— Джулс... — започнах аз.

— Джош — прекъсна ме той. — Това е една много благоприятна възможност за теб.

— Знам, но той говори ли английски?

Джулс избухна:

— Разбира се, че говори английски.

— Без акцент?

— Естествено, че има акцент. Германец е.

— Немският акцент може да... говори за нещо.

— Да говори за какво?

— За грубост. Да го наречем грубост.

— В какъв смисъл?

— В милитаристичен смисъл, Джулс. На колко години е?

— Не знам, Джош. Но защо задаваш такива въпроси?

— Ти попита дали има въпроси.

— Не и *глупави* въпроси.

Майер се усмихваше. Не виждах усмивката му, но я чувствах с гърба си.

— Щом ще работя с този човек, не трябва ли да знам нещо за него?

— Какъв ти е проблемът, Джош?

— Не съм луд по германците.

— И какво от това? И аз не съм луд по японците, но карам японска кола. Откога националността започна да има нещо общо с бизнеса?

Джулс се бе сражавал срещу японците в Бирма. А сега караше японска кола. Беше сключил мир за себе си. И аз трябваше да сключа мир. Заради бизнеса.

Адолф Фридрих пристигна с помощник. Ръкува се с всички. Наближаваше четиридесетте. Весел, дружелюбен, общителен. Лицето му сияеше от добро здраве. Кожата му беше като на жена, дори като на бебе. Но очите му бяха мънички и безжизнени. Студени.

— И така — отбеляза той, — ние сме едно чудесно семейство.

Чудех се защо трябваше да се казва Адолф? Може би ако се казваше Ханс, Ото, Лудвиг или Густав, щях да го понеса. Но Адолф беше прекалено. Дори заради бизнеса.

Лакеят му Ото говори в продължение на час за историята на компанията — как са започнали през 1923-та година като дребни производители на сапун, после се разширили в производствена линия и се разраснали из цяла Германия и по света. Показаха диапозитиви и кратък филм за цялата работа, включително и основателите, баба и дядо Фридрих. Всичко беше представено, освен едно. Не се спомена за годините от 1939-а до 1945-а. *Какво стана с тези години?*

Странен пропуск. Не е ли имало някакви смутове през това време? Дори война?

След представянето на Ото Адолф стана, за да каже няколко заключителни думи.

— Днес поставяме началото на утрешния ден. Ние вървим към бъдещето. Благоприятната възможност е да уредим един добър и подобър бизнес за нас, за вас, за всички. Напред към успеха. Много съм доволен.

Този действително имаше нужда някой да му пише речите.

После Джулс Корсън стана и попита: „Някакви въпроси?“.

Вдигнах ръка и физиономията на Джулс се изкриви. Той изръмжа: „Да, Джош“.

— Онова, което искам да зная...

— По-късно, Джош. Съвещанието приключи.
Майер се усмихна. И той беше много доволен.

Както ме бяха заплашили, намирах се в кабинета на Джулс. Извика ме. Говореше по телефона, но това не го възпря да разговаря и с мен. Всъщност Джулс не можеше да води само по един разговор. Необходими му бяха два.

— Имаш нужда от почивка — каза той.

— Току-що се върнах.

— Може би по-дълга почивка.

— Джулс, уволняваш ли ме?

— Много бих искал. Но не мога. Ти си най-добрият съставител на речи — което не значи много. Какво, по дяволите, ти е влязло в главата?

— Знаеш, че не ме бива с клиентите.

— Никога не съм те виждал такъв.

— Какво толкова казах?

— Става въпрос какво щеше да кажеш.

— Какво щях да кажа?

— Ти ми кажи.

— Само щях да попитам как правят сапуна.

— Това би провалило договора. Договор за един милион долара.

— Джулс, не мога да пиша речите на един нацист.

— Той не е нацист, по дяволите!

— Името му е Адолф.

— Какво от това?

— Ами просто това!

— Прекалено е млад, за да е бил нацист.

— Тогава баща му е бил нацист. Между другото, какво е станало с компанията между 1939-а и 1945-а година?

— Не знам.

— Забеляза ли как тези години изчезнаха?

— Не ме интересува. Вече не сме във война с Германия.

— Ти не си. Аз съм.

— Съжالياвам да го чуя, Джош. Това ще усложни работата ти по договора.

— Тогава ме отстрани.

— Не мога. Ангажиран си. Ще ти се отрази добре. Ще те научи да прощаваш.

Край на спора. Когато се върнах в стаята, Майер беше там и се преструваше, че е развълнувай заради мен.

— Майер, нямам настроение.

— За какво си говорихте с Джулс?

— За теб, Майер. Убедих го да не те уволнява. Това се обсъжда всеки ден, да знаеш.

Майер, разбира се, знаеше, че се шегувам, но никога не можеше да бъде напълно сигурен.

— Джулс направи ли те заместник-президент? — попита той.

— Разбира се, че ме направи.

— Ще получиш ли повишение?

— Естествено, плюс премия. Вече нищо не може да ме спре, Майер.

— Джулс наистина те харесва.

— Знам.

— А мен не ме харесва.

— Определено.

— Защо не ме харесва? — попита Майер.

— Защото прекалено много се стараяш.

— Не. Небрежен съм като всички други.

Вече бях виждал колко е небрежен. В това също влагаше много старание.

— Не бъди толкова наивен, Майер.

— Наистина ли щеше да ме уволни?

— Не, всъщност мен щеше да уволни.

— Не си много във форма, да знаеш. Но той харесва твоя непукизъм.

Обядвахме в ресторанта на Честнът — същата група от петима съставители на речи. Никой от нас не беше избрал тази професия доброволно. Просто така се беше случило. Как беше онзи цитат? „Животът е онова, което става, докато правите други планове.“

Слушах какво си говорят на масата, какво бях пропуснал по време на отсъствието си. Не много. Поразително, мислех си, как никой не се беше променил. Боб Портър все още мразеше републиканците.

Морис Кинг все още мислеше, че Израел греши във всичко. А що се отнася до Фред Манинг, той все още държеше на съвършената система на картотекиране, която беше изобретил сам. Само да го беше послушал Джулс Корсън и да я беше приложил в цялата компания... Но той отказа. Фред мислеше да предложи своята съвършена система на картотекиране другаде. Напускане. Майер? Той все още се безпокоеше, че ще го уволнят. Аз нямах много за казване.

— Какво ти е, Джош? — запита някой. — Много си мълчалив.

Мислех си: „Трябва да съм по-малко критичен. Да бъда по-толерантен. Ние сме равни. Не съм по-добър. Нито по-лош. Какво ми става? Какво искам? Искам нещо *различно*. Не е необходимо дори да бъде *по-добро*. Просто *различно*. Какво? Няма нищо различно. Това е положението, момче. Пристигаш с автобус, с метро, вършиш работа, обядваш с приятелите си, отново работа, отново вземаш метрото, автобуса, връщаш се, вечеряш, гледаш телевизия, лягаш си, и на другата сутрин всичко започва отначало.“

Безброй пъти, от началото до края — все същото. Още тридесет години или повече. Да слушам още тридесет години как Фред Манинг говори за системата си за картотекиране!

15.

Джоан се беше върнала в гнездото си. Къщата отново ѝ принадлежеше, както една къща може да принадлежи на една жена. Мъжът е само посетител, дори в собствения си дом. Уговорила се беше да обядва с Тили, Боби и Сенди — всичките от Мейн Лайн — и да играе тенис в края на седмицата с Вира — разбира се, също от Мейн Лайн. Ходила беше в Екми, изпрала беше три перални, взела си беше час при фризьора си Роберто и беше изчистила. Тя отново се намираще в центъра и животът можеше пак да се върти около нея.

Когато се прибрах след работа, тя приготвяше вечерята в кухнята. Бях ѝ казал веднъж, че това ми е вторият любим момент — да се върна у дома и да я заваря в кухнята. Беше достатъчно сигурна в себе си, за да го приеме като комплимент.

Взех си един бърз душ и не си направих труда да се облека. Втурнах се в кухнята и я разсъблякох, докато бъркаше зеленчуковата супа. После я отведох в спалнята и се любихме. Хубаво беше, със съответните въздишки, степания и силния вик накрая.

Любих я, като че ли да утвърдя чувството си за собственост, макар да знаех, че не я притежавам.

Най-после започнах да осъзнавам, че двама души никога не могат да се слоят в едно.

Взехме душ заедно и после вечеряхме.

— Как беше в работата? — попита Джоан.

— Все същото.

— Това е хубаво.

— Така ли?

— Някои неща би трябвало да се променят. Други — да си останат същите.

— Ами... не всичко беше същото. — Разказах ѝ как автобусът ми бе струвал десет долара и как ударих оня тип.

— Значи го цапна? — попита тя.

— Той си го изпроси.

— Неприсъщо за теб, Джош.

— Всъщност имах труден ден.

Разказах ѝ за договора с Фридрих.

— Ама и ти си един — каза тя. — Все се впрягаш, когато нещо не върви.

— „Вземам присърце“, Джоан. Не би трябвало да казваш „впрягаш се“. Не е мейнлайнски израз.

— Не използвай моите реплики, Джош. Аз нямам нужда от съставител на речи.

Когато предстои кавга, го усещаш по някакъв начин и знаеш също, че не можеш да я предотвратиш. Искаш, но не можеш. Кавгата е властна. Подхранва се от страдание и безсилие. Тя може да няма нищо общо с конкретното нещо, за което се караме. Може да се яви като спомен за нещо друго. Но независимо от всичко, кавгата си е кавга. Една забележка води до друга. Едно обвинение води до друго. Непристойното води до подлостта.

— Може би нямаш нужда от мен — казах аз, и то толкова скоро след като се бяхме любили.

— Да не говорим повече — отвърна Джоан. — Чувствам какво се задава.

Наистина чувстваше. Притежаваше шесто чувство. Но аз продължих:

— Може би онова, от което имаш нужда, е един арабски принц.

Защо го казах? Сигурно вътре у всеки от нас има един човек, който говори такива неща.

— А, значи, ето за какво ставало дума. Ами, скъпи, може би онова, от което ти имаш нужда, са един милион долара. Устройват те моментално.

— Не съм аз този, който каза: „*Хайде да го направим*“.

— Но пък си този, който си го помисли, и не ми казвай, че не е така. Искаше ти се. Още ти се иска. Само като те слушам какво говориш за Филадельфия, а сега и за този Фридрих! Мислиш, че не разбирам какво означава всичко това ли? Искаш да се измъкнеш, Джош. Кажи си го, признай, че искаш тези пари!

— Да спрем дотук, Джоан, преди да сме си навредили завинаги.

— Не започнах аз.

— Престани, Джоан!

— Ти наистина си ударил човек днес. За какво говори това?

— Говори, че ми е писнало. Ясно ли ти е?

— Необходима ти е още почивка.

— Точно така каза и Джулс.

— Ами, прав е.

— Прав е и като иска да работя за един нацист! Адолф, при това.

— Това не значи, че е нацист. Адолф е често срещано име в Германия.

— Кажй го пак.

— Джош, ти просто си търсиш извинение.

— Извинение за какво?

— За да напуснеш работата си.

— Това не е тайна.

— Напусни тогава!

— И после какво?

— Знаеш дяволски добре какво.

— Да те изпратя за разплод?

— Не виждам друг изход. Тук сме само от няколко дни, а това вече ни разкъсва на две. Помисли си какво ще бъде занапред.

— Ще се оправим.

— Напротив. Познавам те, Джош.

Мислех си — само ако не се бях отбил във „Версай“! Само ако не бях се отзовал, когато ме повика „да му нося късмет“. Само ако не бяхме вечеряли заедно. Само ако не бях отишъл при него по-късно. Бях стъпил право в капана. Здравейте, бях казал, вие ли сте дали обява за мухльо? Ами, ето ме. Но всъщност кой беше заложил капана? Може да съм бил и аз? В края на краищата аз знаех какво правя. През цялото време знаех какво правя. Аз бях заложил капана.

Не, не знаех каква ще бъде цената. В този смисъл няхах вина. Но от самото начало знаех, че за Ибрахим ще има печалба; един толкова богат човек, че само от остатъците след него могат да се създадат хиляди състояния. Аз бях постъпил с него така, както той беше постъпил с мен.

Вярно, той ни беше видял пръв и беше надушил прекрасната ми съпруга в казиното на „Галакси“. После с помощта на Родриго бе устроил цяла кампания, за да я получи, като първо ме примамил на масата за двадесет и едно във „Версай“. Откъде знаеше, че ще бъда

там, във „Версай“? Можех да отида в десетина други казина или пък изобщо в никое. Това е загадка. Не може да се проумее.

Но също така беше вярно, че аз знаех за него преди той да види мен или Джоан. Бях убеден, че някъде в живота ми ще се появи месия, без значение какъв образ ще приеме. Не си го бях представял като арабин. Но знаех, че ще се появи спасител, ще ме вземе и ще ме отнесе в страната на изобилието.

На следващия ден обядвах с Адолф и Джулс Корсън. Само ние. Джулс ми нямаше доверие, за да ме остави насаме с Адолф, а и с другите клиенти. Целта беше да се запознаем. Макар да знаеше, че съм алергичен към риба, Джулс беше запазил места в ресторанта на Филадельфийската рибна компания. Натъпках се с хляб.

— Джош е много развълнуван, че ще пише речи за вас — обърна се Джулс към Адолф.

Джулс никога не лъжеше. Никога не казваше и истината.

— Толкова съм щастлив — отвърна Адолф.

— Джош е най-добрият — добави Джулс. — Писал е речи за сенатори и губернатори.

Адолф кимна с глава в знак на учтиво възхищение.

Джулс просто поддържаше разговора. Действително е трудно да си с клиент. Трябва да си очарователен, да го забавляваш и не можеш да се отпуснеш нито за миг. А не трябва да се държиш и отпуснато. Ето защо е толкова трудно.

— Но аз не съм сенатор или губернатор — отбеляза Адолф.

„А фюрер?“, помислих си.

— О! — отговори Джулс. — Само ви посочвам някои биографични данни.

— Знам биографията му. Чудесна е.

— Благодаря — насилих се да кажа.

— Ще има много речи за писане — каза Адолф.

— Джош няма нищо против — отвърна Джулс. — Той обича предизвикателствата.

„Така ли?“

— Джош — обърна се към мен Джулс. — Знаеш ли, че ще пътуваш из страната с господин Фридрих?

— Не, не знаех.

Мислех, че ще напиша една-единствена реч и ще променям по нещо в нея в зависимост от случая — „вечнозелена“ реч, както я наричахме помежду си. Но не, трябваше да пиша отделна реч за всяко посещение.

Веднъж го бях правил с друг главен инженер и това бяха кошмарни две седмици — закусвах, обядвах и вечерях с един и същ човек, който по силата на факта, че е клиент, притежаваше правата върху всяко мое настроение.

Най-непоносими бяха „обиколките из завода“. Машини, които счукват, смилат, смачкват. Задължават те да сложиш каска и защитни очила, а отговорникът продължава да обяснява на фона на целия оглушителен шум и ти кимаш възторжено, макар да не чуваш и дума. „О, наистина ли?“ — казваш от време на време.

— Ще прекараме доста време заедно — каза Адолф.

— Джош го очаква с нетърпение — отвърна Джулс.

— Може дори да ме научите на добър английски — добави Адолф. — Ще бъдете моят експерт.

— Джош дори не е роден в тази страна — отбеляза Джулс.

Знаех, че няма предвид нищо лошо, но се зачудих защо трябваше да го споменава?

— О? А къде сте роден?

— Във Франция — отвърнах.

— Сигурно сте били много млад, когато сте дошли тук?

— Да.

— Защо емигрирахте?

— Джош е заминал след... когато... поради... — опита се да обясни Джулс.

— Войната — довърших изречението му.

— А! — възкликна Адолф.

— Джош е бил твърде малък и не помни — каза Джулс. Искаше да пропусне въпроса за Втората световна война. — И освен това цялото му семейство е избягало — добави той. Искаше да пропусне и въпроса за гоненията срещу евреите.

— Не чак толкова малък — намесих се. — По-голямата част от семейството ми всъщност загина от ръцете на... на...

— Врага — каза услужливо Джулс.

— А! — отбеляза Адолф.

Как да разговаряш с един германец за германците? Никога не ми се беше случвало. Що се отнася до Джулс, той имаше опит в заличаването на историята. Веднъж подготвихме някаква сделка с японци и той изтри всички данни за войната от резюмето си.

И тогава имах неприятности, както и сега. Съгласен бях да забравим миналото, но да си изтъргувам медалите в името на бизнеса — в това имаше нещо твърде гнило.

За да не оставям място за съмнение, уточних:

— Врагът, разбира се, бяха нацистите.

Джулс се изсмя — смях на човек, когото току-що са сритали в топките.

— Но не всички германци са били нацисти — побърза да заглади нещата той.

— А! — каза Адолф, който нямаше нищо против и да е обратното.

— Повечето от германците не са знаели какво става — продължи Джулс, напълно паникьосан.

— Така е — потвърди все така невъзмутимо Адолф.

Погледът на Джулс търсеше моя, за да ми каже: „Млъквай или ще те убия! Работата ти зависи от това! Не, не работата ти. Животът ти, гадно копеле такова!“.

— Изобщо не е така — казах. — Всички германци са *знаели*.

Странното е, че Адолф не бе направил нищо, за да възпламени тази размяна на реплики, само дето се казваше Адолф. Джулс и аз бяхме виновни. Спорът беше между нас. Адолф изобщо не влизаше в сметката.

Адолф разбираше това и се държеше настрана. Последната ми забележка обаче го срази.

— Всички германци ли са били нацисти? — попита той, като впи поглед в мен.

„Не можеш ли поне веднъж да си затвориш очите! — долавях мислите на Джулс. — Внимавай какво ще кажеш, кучи сине, гадно копеле, педераст, или ще те убия неведнъж, а два пъти.“

Значи, това беше въпросът: всички ли германци са били нацисти? Един още по-уместен въпрос: казваш истината или поне онова, което смяташ за истина, или казваш това, което е изгодно за

бизнеса? Или шикалкавиш? Не е необходимо да кажеш, че *всички* германци са били нацисти. Можеш да кажеш *някои*, или *много*, или *повечето*.

Ако кажеш „някои“, ще си в безопасност. Адолф ще одобри, а Джулс ще се радва. Да, някои са били нацисти... Никой не е толкова глупав да настоява, че не е имало никакви нацисти в Германия. Доказателствата бяха неоспорими.

Договор за един милион долара зависеше от това дали ще кажа „някои“, „много“, „повечето“ или „всички“.

— Казвате, че всички германци са били нацисти? — повтори въпроса си Адолф.

Замалко да кажа „много“, но баща ми ме спря. Представих си го мислено да казва: „Затова ли те пренесох през Пиренеите? За да преклониш глава пред мъчителите? *За да направиш компромис?* Авраам, нашият праотец, правил ли е компромиси? Равинът Акива правил ли е компромиси? Да правиш компромиси е все едно да си верен на двама богове. А Господ е един. Да правиш компромис означава, че си *двуличник*. Срамота!“.

Образът на баща ми често ми се явяваше в различни превъплъщения — като енергичен човек, който сбира стадото си и сред пламъците на гоненията го повежда към безопасно място; като набожен човек, приведен над книгите; като изплашен човек, който не може и не иска да проумее този нов свят; като предизвикателен човек с вдигнат към небесата юмрук в знак на протест.

Срещу какво протестираше? Не знаех. Но очевидното беше очевидно. Бил е принуден да бяга от страна в страна, като се започне от Полша, където германците извели баща му на селския площад, увидели го в шала му за молитви и го запалили, а той викал: „Чуй, о, Израил, Господ е нашият Бог, Господ е един“. Принудили баща ми да гледа това — тогава бил религиозно еврейче от глава до пети, с къдрави кичури коса, които остригал, щом пристигнал в Париж.

В Париж се запознал с майка ми, дъщеря на книгоиздател аристократ, родили им се три деца и бизнесът му процъфтял. Голяма фабрика за кожени изделия. После дошли нацистите. Срещу част от печалбата — в началото на окупацията все още се сключвали такива сделки — щели да му разрешат да запази фабриката си. Той отказал. Срещу известно заплащане можел да остави едно или две от децата си

в ръцете на църквата закрилница с надеждата, че разделянето на семейството ще запази поне някои от членовете. От това също се отказал. Решил, че трябва да избягаме всички. Не, той никога не е правил компромиси. Всичко или нищо.

Дори по-късно, в Монреал, и още по-късно — във Филадельфия, той отказваше подаянията, които се отпускаха на бежанците. Да, бежанците. Отново беше бежанец и може би това бе причината за мълчанието му, мълчание, необятно като Синайската пустиня. Без никакво предизвикателство той навлизаше в царството на мълчанието и оставаше там в продължение на седмици, понякога на месеци.

Беше ли видял нещо? Или беше чул? Какво беше онова, което той знаеше, а аз не? Някаква тайна, скрита обида. Нещо духовно, библиейско. Дали бе чул гласа на Авраам или на Яков? Дали бе видял Исаак на планината Мориа?

Каквото и да знаеше, то не бе от този свят.

Отнесе тайната си в гроба, но обидата — обидата предаде на мен.

— Да — казах. — Всички германци са били нацисти.

16.

Джоан винаги беше прекалено весела. Понякога се чудех дали изобщо може да бъде сериозна. Изглеждаше неподатлива за страданията. Там, в Мейн Лайн, им лепват по една усмивка на лицето и ги изпращат по широкия свят, готови за камерата.

За нея добрите обноски стояха над чувствата. Тя плачеше, сърцето ѝ се късаше, но се съвземаше толкова бързо, че се съмнявах дали може да изпитва истински чувства. А може би ѝ завиждах, че проявява такава твърдост срещу житейските изпитания.

Аз произлизах от *изтерзан* народ. Влакове и самолети придвижваха останките от моето поколение от континент на континент. Събираха и разделяха онези, които се обичат. Родители оставаха без деца. Деца оставаха сираци. Съпругата овдовяваше. Съпругът овдовяваше. Патриотът оставаше без родина. Раздели, сбогувания, отново събирания ускоряваха дните. Тези хора познаваха големи катаклизми, голяма скръб и дори голяма радост.

Но Джоан — Джоан беше дете на мира. Понякога имах нужда от конфликт. Търсех драмата на младостта си. Тя търсеше хармония, която аз, идиотът, често погрешно тълкувах като самодоволство, защото Джоан беше много по-сериозна, отколкото аз някога ще бъда. Тя знаеше — и това беше единствената разлика помежду ни — как да се справя с болката. *Сама* се развеселяваше. Колкото повече се влошава нещата, толкова по-ведра ставаше. Тази вечер, преди да имам възможност да ѝ разкажа последните новини за Адолф, тя беше по-весела откогато и да било.

Беше се обаждал Ибрахим.

— О? — учудих се аз. — Ей така?

— Ей така.

Защо ли ликуваше толкова? Това бяха лоши новини, а не хубави.

— Изглеждаш доволна.

— О, много съм доволна. Защо да не съм? Не всяка жена може да се похвали, че струва един милион.

— Да не ти е говорил пак за пари?

— О, да. Не е ли ясно, че аз съм стоката в тази сделка?

В широката ѝ усмивка се съдържаше отвращение на стойност един милион долара.

— Няма никаква сделка — отсякох.

— Той е лудо влюбен в мен, знаеш ли?

— Колко ли си поласкана.

— О, нямаш представа. Една нощ с мен щяла да му стигне за цял живот. Така каза.

— Да не ревнеш сега?

— Кой, аз ли? Никога не съм била по-щастлива.

— Не мисля, че си щастлива.

— Как да не съм. Съпругът ми е сключил сделка за един милион долара. Разбира се, че съм щастлива. Тръпна от възнание.

— Никога не сме сключвали сделка.

— Той каза, че сте сключили. И още как!

Това беше лъжа.

Ибрахим беше гениален. И това бе запланувал — да каже на Джоан, че съм се съгласил. Това беше единственото, което можеше да ни раздели и със сигурност да я прати при него, ако не заради парите, то заради предизвикателството. От един разсеян поглед и една-единствена вечеря той я беше опознал напълно.

Беше прозрял нейния бунтовен дух, който аз не познавах. Външният ѝ вид не го беше заблудил. Тя не беше задоволена... Но коя жена е? Коя жена не живее със забранени копнежи и фантазии? Ибрахим бе разбрал що за жена е Джоан, защото познаваше жените. Но с Джоан се беше усъвършенствал. Той бе проникнал в нея отвъд пласта лъчезарно излъчване право в оголеното ѝ сърце.

Разказах на Джоан за обяда с Адолф и това реши всичко. Сега вече у нея нямаше съмнение, че аз съм обидил Адолф нарочно, с цел да загубя работата си и да предизвикам безизходно положение, което може да бъде разрешено само в Атлантик Сити, в леглото на Ибрахим.

— Ти, ти си манипулаторът — твърдеше тя. — Не Ибрахим.

Както и да е, не бях загубил работата си. Вярно, Адолф беше шокиран от обвинението ми, че всички германци са били нацисти, а

Джулс едва не получи нервен пристъп, но всичко завърши без кръвопролития и без разваляне на сделката. Адолф реагира спокойно. Каза, че разбира чувствата ми. Каза още, че да мразиш който и да е народ е несправедливо, но че той охотно ми прощава.

— *Прощавате ми охотно?!* — канех се да възразя, но на Джулс му стигаше толкова. Той отпи малко вода и се задави. Беше правил този номер и по-рано, когато друг разговор, с друг клиент стана неприятен. Този път помислих, че наистина ще умре — толкова силно кашляше, отваряше уста и поемаше дълбоко дъх, хванал гърлото си с две ръце. Очите му щяха да изскочат.

Всичко в ресторанта замря. Сервитьорката дотича с управителя, докато аз тупах Джулс по гърба и му давах първа помощ според познанията си. Бяха ме изпратили веднъж на курс от компанията. Но сега, когато дойде моментът, забравих всичко. Още по-лошо, обърках се какво трябва и какво не трябва да правя.

Всички даваха съвети на висок глас. Изправи го! Сложи го да седне! Наведи го напред! Наведи го назад! Разхлаби вратовръзката! Удари го по гърба! Удари го в стомаха!

— Дайте му вода — каза управителят.

— Но той се задави с вода — отвърнах.

След това, когато двамата бяхме отново в офиса, Джулс отрече да е било номер.

— Опитваше се да ме убиеш — прошепна той.

Когато слухът, че съм спасил живота му — аз го пуснах — се разпространи, целият персонал ми се скара, с изключение на Майер. Не, Майер ревнуваше. Според него Джулс щеше да ми е вечно задължен и да ме отрупва с повишения, премии и поощрения.

— Сега си герой — каза Майер.

В известен смисъл бях. Преди Адолф да измарширува към стаята си в „Холидей Ин“, той беше споделил с Джулс, че ми се възхищава. Какъв *честен* човек съм бил. В бизнеса били нужни тъкмо такива хора като мен.

— Сега и двамата знаем, че в бизнеса са нужни по-малко хора като теб — каза Джулс. — Но ти го спечели. Клиентите са непредсказуеми. Само че някой ден ще ме убиеш, Джош. Знам, че ще го направиш. В списъка ти съм.

Всъщност в списъка ми бяха всички, които имаха нещо общо с обществеността. Захванах се с този бизнес още докато работех във вестника и печелех сносно. Нуждаех се от нещо непостоянно. Такъв съм си. Един бързо говорещ, но добронамерен политик ме убеди да напиша речите за кампанията му, заради което трябваше да напусна работата си във вестника.

Като компенсация стоеше възможността този политик да стане президент на Съединените щати. Той обеща да ме вземе при себе си и да ме направи държавен секретар. Как да отхвърля такова предложение?

И така, приех. Първо, разбира се, той трябваше да спечели конгресменското място, за което се беше кандидатира. Само че изгуби и аз не само не станах държавен секретар, но загубих и работата си.

Реших да захвана свой собствен бизнес. Да пиша речи. Дадох обява във вестника и се рекламирах като писател на речи за всякакви случаи.

Оказа се, че хората, които имат нужда от написване на речи, са разни адвокати; умопобъркани, които искат да обявят Пенсилвания за отделна държава; секс лечители, които имат всичко друго, освен диплома. Обявата ги привлече като магнит.

Кариерата ми като самостоятелен писател на речи продължи точно две седмици и преди да се усетя, вече работех за Джулс Корсън, отдел „Връзки с обществеността“, където нямаше нищо свято и всички се страхуваха. Не бях виждал толкова много изплашени хора през живота си.

Все се канех да напусна. Въсъщност веднъж дори се опитах. Видях Джулс и му казах:

— Джулс, подавам оставка.

Той се изсмя в лицето ми.

— Президентите подават оставка. Ти можеш само да напуснеш.

— Точно така. Напускам.

— Не разрешавам. Разкарай се оттук.

Значи трябваше да направя така, че да ме уволнят.

Измислях план след план. Нещо, което да ме извади от самодоволството и да ме принуди да *направя нещо*. И така, закъснявах за работа, тръгнах си по-рано, обядвах по два часа, не четях бележките, които ми оставяха, не ходех на съвещания за определяне на нови

задачи, отказах да стана член на клуба за рождени дни, обиждах колегите си, като им казвах в очите, че не ги бива за нищо, подигравах се пред всички с компютрите, изтъквах превъзходствата на мъжкия пол пред изявени феминистки и дори веднъж заспах в залата за конференции, докато Джулс говореше надълго и нашироко за разходите на компанията.

Държанието ми с Адолф беше най-безсрамно, но без особени последствия.

Така че Джоан грешеше относно мотивите ми, макар че кой може да каже какво се спотайва в подсъзнанието?

Но това си беше истина: не можех да си представя как ще обикалям страната с Адолф, един нацист, който *беше готов да ми прости*. Нито пък можех да си представя как ще издържа на сивото всекидневие във Филаделфия, Град на мърлячите, Съединени американски щати. За това ли бях роден?

Сигурно създателят е имал нещо по-възвишено наум. Онова, което исках, беше да участвам в разкопки в Йерусалим, да търся Града на Давид. Да открия блясъка на миналото си. Може би дори да открия самия Давид или нещо, което да ми даде неговата вяра. Исках да се появя от някоя пещера напълно променен, лишен от земните си страсти, озарен от духовно преобразуване. Това бе мечтата ми.

Впрочем двадесети век не ми беше по вкуса. За мен нямаше място тук, където хората се самозаблуждаваха, че са много важни, като строяха Вавилонски кули под формата на мощни компютри и на сгради, достигащи небесата.

А гледката от небето? Как изглеждаше Земята отгоре? С всичките си постъпки, настъпления и отстъпления, можеше ли човекът да се различи от къртицата? Въпреки цялото това движение, накъде отиваше той?

Ако имах някакъв мотив, това беше нуждата да избягам от безсмислеността. Но как?

17.

Ибрахим! Той беше нещо повече от човек. Той беше сила, която контролира живота — не може да съживява мъртвите, да накара хромите да вървят или пък слепите да прогледнат, но може да прави бедните богати. И тази сила го правеше свръхестествен.

Той ни наблюдаваше; в това нямаше никакво съмнение. Това бе същият Ибрахим, който беше броил колко пъти ще оставя телефона да звъни в отговор на поканата му за вечеря. Знаеше, разбира се, и каква буря се разразява в нашия дом. Колкото и далеч да беше, той знаеше всичко.

Всъщност нямаше много за казване. Нямаше нужда да се изрича, нито да се известява, че ще го направим — Джоан по свои причини, аз по мои. Нямаше точно определен миг, в който стигнахме до една и съща мисъл и заключение. Не го изказахме с думи. Щеше да е прекалено отблъскващо. Двамата се предадохме пред неизбежното и се оставихме да ни понесе течението.

Но какъв беше протоколът?

— Да те предам ли, както бащата предава булката на младоженеца?

Джоан отказа. Щяла да дойде лимузина да я вземе.

— Кога?

— Довечера.

— Довечера?

— По-добре да се свърши с това, не мислиш ли?

Значи, вече беше уредила подробностите с Ибрахим. Ето колко неизбежно беше. Лимузината щеше да я вземе и да я закара в апартамента му във „Версай“, щеше да прекара нощта с него и на сутринта щеше да получи парите в брой. Един милион долара!

А междувременно какво щеше да прави съпругът?

— Напий се — язвително ме посъветва Джоан, докато си опаковаше нещата.

Чудех се как се стигна до всичко това? Как си спечелих толкова възмущение от нейна страна?

— Ако ще ми се сърдиш, по-добре не отивай.

— Моля те — каза тя. — Нека само да преживеем тази нощ. После всичко ще бъде наред. Наистина.

Седнах на леглото — наблюдавах я, обичах я, мразех я и търсех прецедент за всичко това. Но такъв нямаше. Това беше прецедентът.

— Мисля, че трябва да поговорим още.

— Казахме си всичко — отвърна тя.

— Как се чувстваш?

— Джош, Джош, Джош! Сега точно ти се иска една драматична сцена. Няма да я получиш, затова — успокой се.

— Да се успокоя...

— Да, успокой се. Нито ще ме изнасилват, нито ще ме продават. Само ще направя онова, което трябва. Ти го знаеш, аз го знам и той го знае. Това трябва да бъде направено. Точка. Дори горе, на небето, го знаят, Джош. Да, ние създаваме лоши ангели.

Беше чела в книгите на Адин Щайнзалц^[1], че всяко добро или лошо дело създава съответния добър или лош ангел. Един лош ангел се ражда след всяко прегрешение и после те свидетелстват — добрите ти ангели срещу лошите. Макар че Джоан изобщо не вярваше в този мистицизъм, тя го намираще за толкова красив и поетичен, че само поради тази причина всичко това се оказваше истина.

— Представяш ли си какъв ангел ще създадем? Да поговорим за комично уродливото! — продължи тя.

В тази мисъл, колкото и да беше пресилена, имаше нещо гадно и страшно, като че ли действително давахме живот на някакво същество: същество, което завинаги щеше да живее с нашето име.

— Мисли за всички добри дела, които ще извършим за компенсация — казах аз.

— О. не. Това е невъзвратимо.

— Тогава защо го правим, Джоан?

— Ами защото животът е странен, Джош. Животът е странен.

— Долавям горчивина в гласа ти.

— Решила съм. Няма да се измъквам. Това е нашият шанс.

— Винаги си казвала да чакаме проявата на таланта ми.

— Знам, че съм го казвала, но започвам да се съгласявам с теб, че животът невинаги е справедлив. Джош, онова, което правят с теб, не е справедливо — пречат ти да се издигнеш, не те признават, не ти плащат достатъчно; и аз знам какво ти струва да работиш по този начин. Умиращ всеки ден, когато отиваш в офиса, и аз започнах да умирам заедно с теб — ясно ли ти е? Ето, затова ще го направим, Джош, защото не искаме да умираме, не и докато сме все още живи.

— Ще има последствия, Джоан. И те също могат да доведат до смърт.

— Ами... ще разберем.

В главата ми се въртяха въпроси, които не можех да задам: всичко ли беше заради парите; нямаше ли похот; жажда за приключение; да се опита „само веднъж“?

— Да го направим тази нощ и после да го заличим от живота си!

Права беше. Да го направим тази нощ. Да преживеем тази нощ. Да го заличим от живота си.

— Какво искаше да кажеш с това, че е невъзвратимо?

— Ами... Винаги ще си остане като нещо, което сме направили, и никога няма да го забравим напълно. Но ние сме силни, Джош, и двамата сме много, много силни и ще го превъзмогнем, и ще бъдем щастливи както някога.

— Не знам.

— Аз знам. Нищо няма да се промени помежду ни.

— Не знам.

— Време е да кажа нещо сантиментално, Джош. Няма нищо по-силно от любовта.

— Не съм много убеден, Джоан.

— В такъв случай ще си имаме неприятности. Джош, аз винаги ще бъда твоя. Ако някога решиш да ме напуснеш, само ми кажи къде отиваш и аз ще дойда при теб. Да, ще дойда.

— Аз да те напусна?

— Може да се случи.

— Но ти нали ще се върнеш?

— Не само че ще се върна, но и ще те обичам повече от всякога. Но *ти* дали ще ме обичаш все още? Това е въпросът.

— Разбира се, че ще те обичам.

— Не съм много убедена.

— Каквото и да направиш, пак ще те обичам.

— Ето. Всичко е точно. Рисуваме и печелим. Ще бъде, както винаги е било. Само това искам, Джош. Винаги да бъде, както е било. Толкова хубаво беше.

Да, беше, но последните няколко дни бяха истинско мъчение за нас. Деянието трябваше да бъде извършено.

— Защо си взимаш пенъора? — попитах.

— Това е нощница.

— Но тя е прозрачна.

— Какво искаш да кажеш, Джош?

— Не искам да влагаш сърцето си в това.

— Не го влагам. Само тялото си. Казах ти вече.

Имах още куп въпроси: колко пъти ще се съвкупяват през тази нощ; тя ще получи ли оргазъм; ще вика ли в екстаз? Това е предназначено само за мен — стенанията, виковете. Ще коленичи ли, за да го поеме в уста? Това също е само мое.

Неизвестно защо, изтърканият, обикновен полов акт не ме безпокоеше кой знае колко. Не и в момента. В края на краищата всички го правят. Но стенанията и виковете — това беше моя територия. Бях се отказал да мисля за самия любовен акт през тази нощ. Но звуците — ако тя издадеше същите звуци и с него, това щеше да бъде истинско предателство.

Дългата черна лимузина спря пред вратата ни точно в осем. Не си казахме довиждане. Звънецът звънна и тя излезе с дипломатическото си куфарче в ръка. Наблюдавах я как се вмъква в колата, а шофьорът стои мирно, докато тя се настанява. Опитах се да я зърна на раздяла, но стъклата на лимузината бяха много тъмни. Аз не можех да я видя, но тя можеше — и вероятно така трябваше да бъде.

Препуснах надолу по стълбите и седнах в нашето малибу. Настигнах ги на булевард „Рузвелт“ и „Дарбисън“, проследих ги по моста Такони Палмира и нататък по шосето, което се разклоняваше на север и на юг, после по магистралата за Атлантик Сити. Нямах представа защо го върша.

Лимузината се движеше със седемдесет мили в час и с величествена лекота, а моята кола дрънчеше и ръмжеше. Карах упорито, като устремен за бой войник, но трябваше да се съглася, че е по-лесно да си герой през войната, отколкото в мирно време.

[1] Равин, съвременен мистик и мъдрец, преводач на Талмуда и автор на повече от 60 книги. — Б.ред. ↑

18.

Размишлявах, като не откъсвах очи от лимузината. Какво исках — да я видя ли? Естествено, не. Не и с Ибрахим. Но исках да съм близо до нея. Неизвестно защо, близостта придоби огромно значение, като че ли ако съм наблизко, няма да я изоставя напълно.

По дяволите, колко много я обичах!

Лимузината спря пред входа на „Версай“ откъм Пасифик Авеню и един от хората на Ибрахим отвори вратата, помогна ѝ да излезе и взе чантата ѝ. Движенията ѝ не бяха припрени. Заела се беше смело с това, каквото беше стилът ѝ.

Все още имах време да изскоча и да я спася. Но нямаше какво да спасявам.

Припомних си всички случаи, при които обикновено ми казваше: „Направи нещо!“. Многобройни случаи, и аз правех много, но не и достатъчно, за да остане доволна. „Направи нещо!“ — каза тя веднъж, когато бяхме на Седемнадесета улица и Пазара във Филадельфия и един бездомник трепереше на тротоара. Аз, както и всички останали, бях минавал покрай такива много пъти и никога не ми беше минавало през ума да направя нещо. Но тя каза: „Направи нещо!“, и аз му дадох един долар, а тя добави десет.

„Направи нещо!“, каза тя, когато две момчета се бяха нахвърлили върху едно по-малко хлапе на паркинга на Калоухил. И аз отидох *и направих нещо*.

Тогава тя мислеше, че всички световни проблеми могат да бъдат разрешени, като се направи нещо, като се съпротивляваш срещу мълчаливото съгласие за ненамеса, присъщо на големия град, срещу примиренството, според което, щом е така, така и трябва да бъде. Не и Джоан.

Но сега, какво можех да направя сега? Всичко ставаше според плана — план, който се изпълняваше стъпка по стъпка. Ролите вече бяха разпределени и моята беше да я гледам как се изгубва от погледа ми.

Отидох до „Галакси“, паркираха ми колата и попитах за стая. Жената на рецепцията се казваше Маргарет Майлър. Накара ме да попълня формулярите и когато се стигна до уреждане на сметката, ѝ подадох картата си. Тя я пъкна в компютъра, после се обади по телефона и ми предаде лошата вест. Бях превишил кредита.

Маргарет Майлър се опита да бъде любезна. Попита ме дали имам други кредитни карти. Разбира се, че имах. Имах много кредитни карти. Но и те бяха в същото състояние.

Също както когато отидохме с Джоан в магазина за мебели „Гимбел“, месец след като се бяхме оженили. Стояхме там пет часа, като избирахме това-онова, после онова-това, а продавачът пропусна почивката, дори обяда си заради тлъстата комисиона, която очакваше.

Накрая, след като бяхме изкупили дословно целия етаж, той се обади по телефона, върна се и каза, че кредитът ни е невалиден. Съсипахме му деня, горкия.

Но това не беше всичко. Той ни нареди да отидем в кредитния отдел. Една много ядосана дама вече ни чакаше.

Тя поиска да види кредитната ми карта. Дадох ѝ я. Жената взе ножица и я нарязва на парчета в знак на обществено порицание. Публично унищожаване.

Казах на Джоан, че един ден ще си разчистя сметките.

Ще имаме толкова много пари, че ще съжаляват. И не беше ли това целта на тази нощ с Ибрахим? Да си разчистим сметките с „Гимбел“ с телефонната компания, с газовата компания, с електрическата компания, с кредитните карти... Затова тя беше там, във „Версай“ — за да сложи край на унижението от бедността на средната класа. Веднъж завинаги.

От утре това ще приключи. Навсякъде ще плащаме в брой. Това не бяха фантазии. Вече не. Така щеше да бъде от утре.

Междувременно още беше днес. Голямото *сега*.

Използвах Сай Родриго, за да си наема стая. В края на краищата той ме беше използвал, за да се сдобие с много повече — бизнеса с Ибрахим. Заради него той беше съобщил името ми и беше потвърдил коя е Джоан, а това всъщност не представляваше голямо престъпление. Както се беше изразил Ибрахим — само *споразумение*. Така се управлява светът от висшите кръгове — чрез споразумения.

Споменах името на Сай Родриго пред Маргарет Майлър. Тя се обади още веднъж по телефона и този път получих одобрение. Всъщност стаята щеше да ми бъде предоставена без заплащане, но само за една нощ. Чудесно.

Нямах багаж, така че не ми трябваше пиколо, което ми спести няколко долара. У себе си имах само шестдесет и два долара. Можех да взема повече, но нали излязох бързешком от къщи...

Отпуснах се на леглото. Най-добре беше да заспя. Когато се събудя, всичко щеше да е свършило. После щеше да започне другото — възстановяването и забравата. Парите щяха да се погрижат за това.

Помислих си, че уводната част сигурно е приключила. Питиета, музика, сближаване. Ибрахим не беше от припрените. А може би е започнало веднага щом е влязла...

Предстоеше дълга нощ. Ибрахим нямаше да спи. Трябваше да си навакса за милиона. Не, и Джоан нямаше да спи.

Нито пък аз.

Мина ми през ума, че може би ще е най-добре да ида в казиното и да похарча малко пари. Не ми пукаше дали ще спечеля, като знаех, че ще притежавам един милион. Нуждаех се от активност. Да съм зает с нещо. Автоматите щяха да свършат работа. Но какво ли щеше да стане, ако спечелех голямата печалба от един милион?

Тогава щях да знам, че има Бог, но той не е добър.

Не, най-добре беше да заспя, за да залича часовете, прекарани от Джоан с Ибрахим. Включих телевизора без звук, мушнах се под завивките и... да спя? „Шегуваш се — казах си. — Тя определено *не спи*.“

Спомних си, когато учителят в неделното училище каза: „И той спал с нея“. Аз — десетгодишен тогава се чудех: и какво от това? Какво лошо има в това мъж и жена да спят заедно; освен ако, разбира се, не искаш да кажеш... да кажеш, че всъщност *не спят*.

Докато отивахме с хоккейни стикове в ръце на игрището, Макси — много по-възрастен и по-мъдър, дванадесетгодишен, каза:

— Ти си луд. Действително ли мислиш, че като се казва, че спят, наистина спят? Не спят, Джош. Те се чукат. Къде си бил досега?

— Защо, тогава, не го казват така?

— Невъзможно хлапе си, Джош. Искаш в библията да пише „чукат се“?

— Не, но равинът...

— Искаш *равинът* да каже „чукат се“?

— Не, но имам предвид, че... не е ясно.

— Ясно е, Джош. Ясно е. За целия свят е напълно ясно. А за теб не знам.

— Но понякога се казва, че той проникнал в нея.

— Къде проникнал, Джош? В ухото ѝ ли?

— Не съм толкова тъп.

— Тъп си. Като пораснеш, ще разбереш.

— Какво да разбере?

— Че всички се чукат.

Разбира се, това бяха глупости. Само лошите хора го правеха, като онези в игралните домове и онези с лъскавите костюми и рошави коси, които въртяха ключодържатели в ръка пред „Хърм Кенди Нюз“ и „Сода Шоп“. „Те са хулигани“, мислех тогава.

Но какви бяха момичетата, с които го правеха? Не можех да се сетя за нито едно момиче, което би направило това. Дори и Мария, продавачката в „Хърм“, която носеше тесни бели пуловери и винаги шепнеше нещо на момчетата — тя само ги *дразнеше*. Момичетата правят само това. Само дразнят. Никога не правят онова. Искам да кажа, че чукането не е за момичета.

По-късно обаче трябваше да призная, че хората действително го правеха — но само красивите. Като филмовите звезди. Мерилин Монро вероятно го правеше, може би и Ерол Флин, но не и Джеф Чандлър. Той бе евреин. Следователно и Лорън Бакол не го правеше. Тя само дразнеше Хъмфри Богарт.

Макси твърдеше настойчиво, че и грозните хора го правят. Слагаш ѝ торба на главата. Ами ако и той е грозен? Има ги много. И двамата ли си слагат торби на главите?

Що се отнася до красивата Джоан, и тя само дразни. Дори си я представих там горе, в неговия апартамент, внезапно изправена очи в очи с него, осъзнала положението, как закрива лицето си с ръце и ахва, и както в немите филми, възкликва: „О, Боже! Но ти всъщност не мислеше, че... Всъщност не очакваш аз да...“. И после: „Аз само флиртувах“.

Но този Ибрахим, той не разбираше от флирт. Това не беше елементарният чичо Хари от Бронкс, който сваля мадамите, като ги

потупва по задника. Това беше Ибрахим! Султан на Махарийн или нещо такава някъде другаде. Истински чистокръвен милиардер. Дразненето не беше в стила на този човек, пък и като си помисля — не беше и в стила на Джоан.

Щом веднъж решише да направи нещо „само веднъж“... речено-сторено. О, да.

Преди да се оженим, се чувствах виновен и се обаждах да не се срещаме, да скъсаме, дори й казвах, че не я обичам, и така нататък, и така нататък; и след всичко това, след цялата ми реч, тя, сякаш не чула нито дума, казваше: „Ще те чакам тук след двадесет минути. Довиждане“.

Но сега... Ибрахим да *прониква* в нея.

Нямах справедливо основание да ревнувам, тъй като доброволно я бях отстъпил за тази нощ, бях я предал, и бях много, *много* виновен. Всъщност вината беше изцяло моя. Да си представям какво правят сега — това бе вмешателство, *измама*. Да се самосъжалявам беше утеха, която не заслужавах.

И все пак, да *прониква* в нея...

„Махни се от тази стая — казах си, — или ще запрепускаш надолу по хълма, както през онази нощ в Марийо в Дейтън, Охайо, когато разбра, че в целия свят няма жива душа. Тогава реши, че всеки човек е остров.“

Дявол да я вземе, нея и нейното „само веднъж“, и мен с тая жажда да забогатеея. Какво безумие!

Чудех се дали ще има белези... дали създаваме, да... дали създаваме ангел?

— Да ни наблюдава? — беше се учудила, когато още се опознавахме и говорехме общи приказки. — Никой не ни наблюдава. Ти си мистик.

— Но щом никой не ни наблюдава, защо хората вършат добри дела?

— Защото са добри.

— О, не. Защото някой ни наблюдава. Поне хората така си мислят. Добрите християни се кръстят, когато са сами, нали? *Те* мислят, че някой ги наблюдава. Добрите евреи шепнат, когато се молят. *Те* също мислят, че някой ги слуша и наблюдава. Значи, някой

наблюдава и си води бележки, и записва регистрационните номера на колите.

— Ха!

Само тя можеше да каже „Ха!“ точно по този начин „Да!“ на богаташко момиче с разкошни рамене, крака и коса.

Вътре в нея. О, да, определено, в нея.

И после в схватката „Ха!“ преминава в „Ах“... Ах... ах... ах... ах... ах... ах...

„Ама ти — беше казал Макси — действително ли мислиш, че спят? Боже господи, Джош! Те се *чукат*.“

19.

За да се махна от стаята и да убия малко време — да, буквално всяка шибана минута — слязох с асансьора във фойето, където се бяха събрали четиристотин хиляди милиона души от някакъв конгрес, дърдореха и се хилеха. Всички носеха еднакви дрехи — общинарски костюми дори тук, в Атлантик Сити — а на реверите и на гърдите им беше лепнат надпис „Гост“, което някак ме развесели.

— Това философска мисъл ли е? — обърнах се към един.

— Какво? Ние сме от конгреса.

— Имам предвид, че всички сме гости на тази планета. Това ли искате да кажете?

— Трябва да сте луд.

Може и да бях. Чувствах се смахнат. Казиното беше полупразно и крупиятата за двадесет и едно седяха сами и отегчени пред разсланите карти, които чакаха да бъдат разбъркани. Имаше дори маси за по два долара.

Само че не можех да се съсредоточа заради това чувство на лудост. Какво от това, ако спечеля? Какво от това, ако загубя?

Какво от това? Какво от това? Какво от това?

Какво от това, ако изкрещя, че сме само шибани гости.

Докато обикалях сред масите за двадесет и едно, рулетка, зарове, бакара, Голямо колело — в кръг, напред-назад, покрай множество лица, всички сурови и безрадостни — приличах на плувец, който е навлязъл прекалено навътре, прекалено надълбоко, само веднъж надхвърлил границите на разумното, и сега маха лудешки с ръце, за да спаси живота си.

Вразуми се! Бързо! Ще последва лудост.

Мисли за нещо хубаво! За какво? За жена си! Това ми причинява болка. За баща си, за майка си, за децата си? Това също ми причинява болка. Мисли за парите! Това ми причинява най-голямата болка. Тогава мисли за Йерусалим. Добре. Това е нещо хубаво.

Следващата година в Йерусалим — с Джоан.

— Добре ли си? Сега добре ли си? Няма да умираш, нали?

— Той добре ли е?

— Не го докосвайте.

— Мисля, че не му е добре.

Не се бях плъоснал по гръб. Седях. Значи, не съм припаднал. Само съм се свлякъл на пода. Краката ми — чувствах ги толкова отмалели. Не ме държаха. Ей така, огънаха се и седнах. Не паднах.

Прекалено бързо бях обикалял наоколо. Беше ми се завил свят. Ето, това бе станало — просто един пристъп на виене на свят. Голяма работа, би казала Джоан. Ако беше тук. Но я нямаше, естествено. Не, Джоан я нямаше.

Джоан беше заета в момента.

— Добре ли сте? — чух гласове край мен.

Бяха ме наобиколили мъже и жени в униформи. Същото ми се бе случило в Йерусалим през шестия ден на Шестдневната война. Мятах ръчни гранати, докато атакувахме Стената. После нещо ме удари и ме откараха с линейка. Един брадатко ме попита как се казвам. „Джошуа“, отвърнах. „Аха — каза той. — Знаеш ли историята за Джошуа?“ Да, знаех я. „Тогавата знаеш и за дванадесетте камъка?“ Да, Господ наредил на Джошуа да положи дванадесет камъка в река Йордан в памет на освобождаването на Обетованата земя. „Значи, онова, което трябва да направим — каза брадатият — е да положим дванадесет камъка до Стената“.

Бяха ме простреляли точно в капачката на коляното и лежах шест седмици в болница. Когато ме изписаха, не можах да открия брадаткото. Разпитвах за него. Описах го. Лекар ли беше? Свещеник от армията? Никой не го познаваше. Затова го направих сам — събрах дванадесет камъка от планината Цион и ги положих до Западната стена. Сигурно вече не са там, но аз си представям, че са.

— Можете ли да станете? — попита ме един, който имаше вид на водач на групата.

Протегна ми ръка. Хванах я и се вдигнах на крака, но щом ме пусна, отново тупнах по задник. Краката ми като че ли бяха забравили за предназначението си.

— Ясно — каза човекът. Със замъгленото си съзнание нямах ни най-малка представа какво иска да каже.

Дали нямаше да се строят в редица и да ме убият?

Така ли постъпвах, когато не можеш да играеш комар...

Да се свлека на пода на публично място беше най-големият ми страх след страха от затворено пространство. И най-вече срамът. Но всичко си продължаваше. Бях се свлякъл до масата за зарове, където някой крещеше силно и разярено: „Хайде, седмица... хайде, седмица... давай, сладурано!“.

Пристигнаха хората от екипа на казиното за спешна медицинска помощ. Те също бяха разтревожени. Много загрижени за мен. Разхлабиха вратовръзката ми, премериха ми пулса и ме сложиха на инвалиден стол. „Ужасно — помислих си. — Какво правя... в него?“ Не си спомнях кога са ме сложили в него. Бях виждал сакати да идват тук за изцеление, но не и обратното, като мен — да ги откарват оттук с инвалидна количка. Нещо като обратното на това да бъдеш излекуван. Все пак, в цялата работа имаше някакво достолепие. Приличаше на президентска процесия, пазачите стояха мирно, докато ме буташа покрай тях с количката, информацията за състоянието ми се предаваше по радиостанции, дори задържаха асансьора заради мен. И всичко това, защото не можех повече да се държа на краката си.

Защо не можех да се държа на краката си? Защото бях чул Божия глас.

Ето какво ми каза: „Джошуа?“.

Знаех си, че ще е нещо лошо.

Ако Той те обича, Той изрича името ти два пъти. „Мойсей... Мойсей“, беше казал Той.

Но моето име изрече само веднъж: „Джошуа?“.

— Тук съм — отговорих.

„Изключвам те от твоя народ, Джошуа.“

Точно в този момент краката ми се подкосиха.

Не съм от онези, които тръбят, че са чули Божия глас. Всъщност баща ми разговаряше с мен — баща ми, който след като почина, стана Бог. Така си представях Господ — като баща ми. Бързо се ядосва, бавно прощава. Така виждах баща си. Така виждах Бог. Лицето на баща ми — сурово, но обичливо, обичливо, но сурово — се превърна в Божието лице.

Но можех и да ги разграничавам. Знаех кога баща ми говори като земен баща и кога Той говори като небесен баща. Този път Той беше връхлетял върху мен във вихъра на пламтяща колесница.

„Изключвам те от твоя народ.“

Сложили ме бяха да легна в една ярко осветена стая и сестрата измерваше температурата ми. Попита ме дали ми е студено. Отговорих, че ми е студено. Тя ме покри с одеяло. Казах, че вълната ме боцка. Тя не ме чу. Изглежда, си избираха кога да ме чуят и кога не.

Попита ме какво не е наред.

Въпросът беше, че исках да ѝ кажа! Всичко. Исках дай разкажа за Джоан, за това, което Джоан прави точно сега, и какво правя аз. Исках да ѝ кажа какво бях направил. Как можах да го направя?!

Исках да ѝ кажа, че съм изключен от своя народ. Вече не бях под закрилата на Завета.

— Какво не е наред? — попита отново тя.

— Нищо — отвърнах.

— Боли ли ви нещо?

— Не.

— Нямате треска. Но сърцето ви препуска като лудо. Попита ме дали употребявам наркотици.

— Вземам понякога валиум. И фиоринол против мигрена.

— Сега имате ли мигрена?

— Не.

— Защо не можете да ходите?

— Мисля, че точно сега мога да ходя.

— Не, останете си на мястото и почивайте.

— Колко време?

— Ще видим. Бих искала да ви прегледа лекар.

Затворих очи, защото светлината беше много силна. Трябваше да мисля за хубави неща. Лошите мисли убиват. Но какво правеше Джоан сега? Представих си я гола, на колене...

Отметнах одеялото.

Сестрата се втурна към мен.

— Мислех, че ви е студено.

— Горещо ми е.

Беше ми и студено, и горещо.

— Лекарят ще дойде ей сега.

— Може ли да ми дадете някакво приспивателно? Имам нужда от сън.

— Лекарят може да ви даде нещо.

Зачаках. Къде беше този лекар? „Всичко — мислех си, — всичко става *толкова бавно*. Разни неща стават по света, а аз съм тук, чезна, плътта изяжда душата ми. Това е заболяване на духа.“

Лекарят се оказа скептично настроен старец. Държеше се весело, като професионалист, който е видял всичко и нищо не може да го изненада. Категоризираше хората по тип. Казваше се Мур, доктор Хорас Мур.

Продължаваше да бъбри, докато ме преглеждаше.

— Чувам, че искате приспивателно. Само едно хапче, надявам се. Тук идват хора и искат повече, ако разбирате какво имам предвид.

— Само едно — потвърдих.

— Идват при мен, след като са изгубили спестяванията си за цял живот. Хазартът не е за хора със слаби сърца.

— Аз не изгубих — отвърнах. — Аз спечелих.

— Хм. И такива идват. И с това не могат да се справят. Колко спечелихте? Един милион долара?

Откъде знаеше? О, разбира се, че не знаеше. Един милион долара е просто израз. Американската мечта. Голям удар по американски.

— Вие сте болен — отсъди той, след като прегледа очите ми.

— От какво?

— Не знам. Но имате симптомите на шок, получен на бойното поле. Участвали ли сте във война или нещо такова?

— Да, преди много години.

— Не, имам предвид днес или вчера. Всъщност физически ви няма нищо, но...

Каза, че е видял нещо, което не му харесва.

— Имате нужда от почивка.

— Бихте ли ми дали приспивателно?

— Действително имате нужда от приспивателно, нали? Това също е симптом.

— Току-що казахте, че имам нужда от почивка.

— Почивката не означава сън. Тя означава... вие знаете какво означава. Вие се борите срещу нещо. Срещу какво?

— Не съм сигурен дали ви разбирам.

— Сигурен съм, че разбирате.

— Искате да ви се изповядам ли?

— Не, аз съм само лекар. Слушалката ми може да долови само биенето на сърцето ви. Дълбоко в сърцето си сте само вие и Бог. Както и да е, ще ви дам приспивателно. Но това няма да даде отговор на въпросите ви.

— Благодаря — отвърнах. — Това е всичко, от което имам нужда.

— Да, хапчето за сън. — Той спря и ме огледа внимателно. Очевидно не го правеше често.

— Притеснявам се за вас — каза той. — Знаете ли, и аз съм участвал във войната. Във Втората световна война. Видях какво хората причиняват на други хора. Тъжно. А сега виждам какво хората си причиняват сами. Познайте какво! Това е още по-тъжно.

Изповед — това искаше този човек от мен.

— Вие сте един от тях — продължи той.

— Един от кои?

— Знаете какво искам да кажа. Ето... ето ви хапчето. Само запомнете, че то не е отговорът на вашите въпроси.

20.

Щом се върнах в стаята, глътнах хапчето с вода и зачаках да подейства. Сега сънят беше много съществен за мен. Загледах се през прозореца и дори от разстояние, в тъмната нощ, можах да видя брадат човек да разхожда кучето си по плажа.

Хвърлих се в леглото и най-после се унесох в сън. Когато се събудих, очите ми горяха. Гърлото ми пламтеше. Беше два часът сутринта, неподходящо време за ставане.

Сънувах. Сънувах Джоан и Ибрахим на пода край леглото ми да се смеят и да ми се подиграват. Знаех, че е сън, но знаех също, че са там. Сигурен бях.

През последните си дни, сам във Филадельфия, татко казваше, че хора го навестявали през нощта. Той им се противопоставял. Естествено, не му вярвах, но мебелите из цялата къща бяха преобърнати.

Татко дори ми показва контузиите си от нощните битки. Не исках да му вярвам, защото, ако му повярвах, адът щеше да се отвори, а аз предпочитах да не вярвам в ада.

Огледах се и усетих особената празнота на току-що опразнена стая. Тук е имало хора и са заминали. В една или друга форма и Джоан е била тук. Долавях аромата на парфюма ѝ и виждах сянката на усмивката ѝ. Ибрахим също е бил тук.

Столовете бяха разместени. Телефонът бе откачен. По пода имаше разпилени одеяла. Имало е борба. Между мен и Ибрахим или у мен самия?

Вероятно съм буйствал насън. Но бях добре завит, а бях заспал върху завивките — или поне така си спомням. Бях по гащета, но не помнех да съм се събличал. На втората възглавница — знаех, че не съм я докосвал — имаше вдлъбнатини от две глави.

Сигурен бях, че са били тук; били са и са се любили, докато спя. Какъв съвършен нюанс! Премията. Срещу своите един милион долара Ибрахим не би се отказал от това допълнително удоволствие.

Но Джоан — как е могла да участва в това? Толкова много ли ме презираше? Може би. Това, което бях извършил, бе толкова дълго, че Господ изобщо не се беше сетил да го включи в Десетте божии заповеди, нито дори в шестстотин и тринадесетте. Предвидил беше убийството, грабежа и прелюбодеянието, но това — не.

Да, любили са се точно тук, на това легло. Точно тук Джоан е трептяла под друг мъж и удоволствието от секса е било двойно, задето съм там и спя.

А що се отнасяше до Ибрахим — защо? Не му бях причинил никакво зло. Предполагаше се, че това е бизнес сделка. Защо бе тази подла отмъстителност? Може би в крайна сметка опираше до взаимоотношенията между араби и евреи.

Не, не беше от злоба. А заради удоволствието. Един милиардер — как се задоволява един *милиардер*? След като всичко вече е в ръцете му, сигурно отчаяно търси нови удоволствия. Трябва да импровизира нови усещания.

И какво по-съвършено усещане от това — да доведе Джоан тук, в леглото ми.

Но откъде знаеше, че съм тук? „Ами, глупако — казах си, — мисли! Ти накара да се обадят на Сай Родриго, за да ти осигури стая. Ето я връзката.“ За да се подмаже още на Ибрахим, Сай му е споменал, че съм тук. Естествено, че би го направил. Сай нямаше да има угризения. Той бе част от сделката. Всъщност, той бе първият заговорник.

Но Джоан — какъв рязък обрат в нейното поведение! Какво преобразяване на характера ѝ, за да се съгласи на такава мерзост. Да се съгласи? Може пък идеята да е била нейна. Кой знае как свършва страстта, след като те обземе веднъж? Удоволствие, тя също обичаше удоволствията. *Само веднъж — нейното кредо бе да опита от всичко по веднъж.*

За мен имаше само един изход — да отхвърля тази мисъл. Иначе щях да бъда изключен не само от народа си, но и от Джоан, а Джоан беше всичко, което притежавах. Джоан бе за мен разумът в целия този хаос и аз трябваше да ѝ вярвам, да вярвам в нейната добронамереност, да вярвам в любовта ѝ въпреки това срамно приключение.

Нищо друго не ми оставаше. Да се задълбоча още повече в това предположение, да повярвам, че Джоан е способна да изпита такава

презрение — това щеше да ме доведе до лудост и нищо друго. Този път наистина. Без фалшива тревога, както преди. Преди беше предупреждение. Трескаво си заповядах: „Джоан е добра. Джоан е красива. Джоан, която предадох, Джоан, която ме предаде — Джоан ще бъде мой спасител. Джоан ще излекува душата ми. Само Джоан може да ме изправи на крака — и двама ни. На крака, на крака, отново в страната на живота. Защото тук е адът. Тук е долината на сянката на смъртта“.

Трябваше да отхвърля очевидното, да го възприема като фантазия, като въображение, предизвикани от чувство за вина.

Но *някой* друг, освен мен е бил в тази стая. Знаех това. Усещах присъствието му. Скочих от леглото. Облякох се. Отидох в банята. Дори не си измих ръцете. Не се погледнах в огледалото от страх, че там ще видя друго лице.

Устремих се към вратата, като мислех, че може да е залостена, така че да не мога да я отворя; че ще остана хванат като в капан за цял живот и ще прекарам дните си сам-самичък.

После се затичах към асансьора. Трябваше да слеза долу в казиното, за да се уверя, че всичко е реално, че това е някакъв план, предназначен да ме обърка. Коридорът беше празен. Асансьорът беше празен. Целият ли свят е един план?

Накрая разбрах какво трябваше да направя. Трябваше да изтичам при Джоан и да я изтръгна от ръцете на Ибрахим. Ето, това трябваше да направя. Сега. Трябваше да прекратя този полов сеанс и да се лиша от един милион долара — защото сделката би се смятала за провалена, ако не прекарат заедно цялата нощ. Това би било почти правилно, почти справедливо, почти поносимо, почти простимо.

Намирах се на единадесетия етаж. Натиснах бутона с надпис „Казино“. Вратата се затвори и се понесох надолу. И изведнъж асансьорът спря между етажите. Зачаках. Натиснах отново бутона. После натиснах бутона с надпис „Спешно“. Вдигнах телефона за спешни случаи и набрах номера на оператора, но никой не се обади. Взех да натискам разни бутони и асансьорът отново потегли, но този път нагоре.

Спря на двадесет и втория етаж, по-точно между двадесет и първия и двадесет и втория, и ето ме най-накрая, заседнал в асансьора,

също като в „1984“^[1], където разбират кои са най-големите ти страхове и ти ги прилагат.

За героя на Оруел това бяха плъховете, а за мен — затвореното пространство, и бях сигурен, че никога няма да се измъкна и че Ибрахим е в дъното на цялата тази работа, както и Сай. Или пък ме обземаше параноя? Ами да...

Освен че заседна, асансьорът започна да бръмчи, да подскача нагоре-надолу, като променяше скоростта си, като че ли някой си играеше с контролното табло или пък сякаш асансьорът беше живо същество с мозък.

Неизвестно защо, не бях толкова изплашен, колкото би трябвало, макар че се шашардисах, когато вратите му се открянаха няколко сантиметра и отново се затвориха точно когато се опитах да ги разтворя със сила. И ето ме пак тук, като едно време в Пиренеите — затегнат с ремъци в мъничка раница, която татко носеше на гръб. Дори ми бяха запушили устата — тикнаха парцал в нея, за да не плача и да не ме чуят германците, които шареха наоколо с кучета.

Дори когато повърнах, никой не разбра — толкова погълнати бяха да си пробиват път през пуцинаците, вейките и клоните, които ги шибаха през лицата — шестдесетина ужасени мъже, жени и деца. Трябваше да крачат бързо след водачите, които рядко им позволяваха да почиват. И точно след една почивка се случи. Татко ме сложи на земята и когато дойде време отново да потеглим в тъмнината, вдигна двете чанти, които носеше. В бързината, смута и паниката забрави раницата, забрави *мен*; и аз бях там и не можех дори да изпищя. Гледах само как изчезват.

Сега, когато асансьорът спря да се движи, беше същото. Опитах отново бутоните за всички етажи — нищо. Отново и отново, и пак. Опитах се да викам — името на Ибрахим и после на Сай. После, след като се отказах да викам и седнах, измина доста време и опитах нещо друго — молитва. Не го бях правил от години.

— Чуй, Израил, Господ е нашият Бог, Господ е един.

Изминаха часове. Дремех на пода на превърналия се в ковчег асансьор — полузаспал, полубуден, и в унеса си призовавах цар Давид,

моя собствен цар Давид. Той ми се яви в бяла роба, а лицето му беше красиво и дружелюбно, сияещо и сериозно, и аз му казах:

— Не си тук да ме укоряваш, нали? Ти си мой човек.

— И ти си мой човек. Ти си онзи човек, който бях аз.

— Говорим за теб и за Вирсавия?

— Не, говорим за теб и за Джоан — и за този Ибрахим. Какво си сторил? И не ми казвай, че жената те е принудила. Адам вече се опита да се оправдае с това пред Онзи, който е, беше и винаги ще бъде.

— О, не. Сторих голям грях.

— Знам, Джошуа. Направи го за пари. Аз го направих от любов.

— Искаш да кажеш, че всичко е наред?

— Бог те беше избрал, Джош. Защо арабин? Защо сирийски бедуин? Знаеш, че Той не ги обича!

— Изморих се да чакам.

— Бог щеше да те направи богат — законно.

— Така ли?

— Разбира се. Ти си вписан в Книгата на Богатството.

— Но защо толкова се забави?

— Знаеш какво е казал моят син Соломон: „На сутринта посеи семената, а вечерта не мързелувай, защото не знаеш кое ще надделее“. За теб, Джош, бе определена вечерта. Само да беше изчакал и да беше разчитал на таланта си, както ти казваше Джоан. Всичко с времето си. Само да беше изчакал.

— Не разполагаме с колкото си искаме време — както Той.

— Изгубил си вяра, Джош. Това е най-големият грях от всички. И защо сирийски бедуин?!

— Бог защо ги е направил толкова богати?

— Позволяваш си да Го съдиш?

— Само питам защо им е дал петрол и всичко?

— Това си е Негова работа.

— Защо ги е създал да ни мразят толкова?

— Те не мразят всички ни.

— Ами! Той гледа ли новините по телевизията? Чете ли Антъни Луис?

— Той е създал Антъни Луис.

— Поговори Му за тези неща.

— Тук съм, за да разговаряме за теб. Да си избереш наказание.

— Какво ще кажеш да не ям шоколад един месец?

— Чел ли си псалмите ми?

— Кой не ги е чел?

— Смешни ли са? Би ли ги нарекъл смешни?

— Не.

— Е, това също не е смешно. Знаеш, че сирийските бедуини откраднаха две от жените ми. С Джоан стават три. Тази твоя Джоан — как можа да я продадеш така? Това не е правено никога досега. Почти заслужаваш поздравления. Това е не само голям грях, това е исторически грях. Следващия път, когато Мойсей се възнесе, ще се върне долу с единадесет Божии заповеди, специално заради теб!

— Ето, започваш да ми се караш, Давид. Не ти е присъщо.

— Съжалявам. Той толкова много те харесваше. Беше луд по Джоан.

— Наистина ли? Харесва ли ме?

— Той те обича, Джош. Обича твоето семейство.

— Затова ли ги даде на Хитлер?

— Неговите планове не са като нашите, знаеш това, Джош.

— Но сега ме мрази.

— Обмисля отношението си, в случай че има наказание.

— Какво?

— Не мога да кажа.

— Все още си ми любимец, Давид.

— И ти си готин. Прощавам ти.

— Благослови ме, тогава, преди да си тръгнеш.

— Не мога да сторя това, Джош.

— Не можеш да си тръгнеш, преди да ме благословиш.

— Мога и единствено Яков може да се пребори с ангел.

— Добре. Но само кажи: „Джошуа, Джошуа“.

— И това не мога да сторя. Прекалено много е.

— Хайде, Давид. Повтори името ми.

— Обещай ми, че ще обичаш доброто и ще мразиш злото.

— Обещавам.

— Добре, Джошуа, Джошуа.

Бях вече буден и утрото бе настъпило.

[1] Роман от британския писател Джордж Оруел (1903–1956). —
Б.ред. ↑

21.

Вратите на асансьора се разтвориха. Намирах се на етаж на казиното. Един сбръчкан старец с униформа на охраната ме издърпа навън и попита:

— Колко време стояхте там?

— Не знам — отвърнах. — Колко е часът?

— Десет.

— През деня или през нощта?

Той ме изгледа.

— Десет сутринта, приятел. Какво стана?

— Ти ми кажи. Не си ли проверявате асансьорите, бе хора?

— Този е скапан.

— Много скапан.

Той каза, че трябва да докладва. Опита се да ме заведе в някаква канцелария, но аз отказах да го последвам.

— Къде отиваш? — запита ме.

— Не знам.

Излязох да си поема чист въздух. Слънцето висеше над океана като блестящ жълт балон. Все още бях ожесточен, място не можех да си намеря и това ме караше да вървя право към „Версай“.

След прекараната в асансьора нощ се чувствах мръсен и раздърпан и когато зърнах образа си в една витрина, реших да се измия.

Вместо да отида в хотелската тоалетна обаче, аз се отправих към брега на океана. Хотелът бе разумно решение, но точно сега не ми се искаше да постъпвам разумно. Харесваше ми как изглеждам и се чувствам — безразсъден и невъздържан, и затова се измих на брега на океана.

Когато пристигнах във „Версай“, пазачите на казиното ме огледаха критично, но ме пуснаха да вляза, и ето го там, Ибрахим, на същата маса, където започна всичко. Той беше все така брутално величествен и както преди аз изпитах страхопочитание, само че сега то

беше примесено с възмущение, със силата на човек, който, веднъж победен, не може да бъде побеждаван повече и оттук нататък може само да печели.

Масата бе оградена с шнур, но тъй като беше рано сутринта, край него нямаше голяма тълпа. Всъщност изобщо нямаше никой. Бях само аз.

Наблюдавах го как играе. Вършеше всичко погрешно. Естествено, знаеше, че съм тук, но се преструваше, че не ме забелязва. Губеше и за нула време пропиля куп пари.

После му провървя. Направи двадесет и едно два пъти поред и крупиято започна да губи. Ибрахим спечели последователно единадесет раздавания. Никога не бях виждал такава серия.

Какво, какво имаше у мен, което носеше на този човек такъв късмет? Всъщност какво е късметът? От небето ли е измислен, или е единствената власт, която небето не контролира? Сигурно е второто — не можеш да го привикаш с благородни дела или почтен живот; той каца капризно на рамото както на онези, които не го заслужават, така и на онези, които са го заслужили.

Каквото и да представляваше, аз му го носех — на него, Ибрахим.

— Отново вие — обърна се той към мен.

Прескочих шнура и седнах до него.

Шефът се приближи и ме попита дали искам да играя. Минимумът на тази маса беше десет хиляди долара. Сега ми стана ясно. Дължеше се на милиона, който Ибрахим бе внесъл в сметката на казиното на наше име.

Естествено, това бе най-доброто, което можеше да направи. Нямаше друг начин. Не в брой, не с чек, за да не опетни открито името на Джоан и моето достойнство.

Класическа постъпка, Ибрахим. Наистина невъзможно бе да го мразиш. Можеше да мразиш всичко, свързано с него, но не и него самия.

— Не — отговорих на шефа. — Само ще гледам.

— Както желаете, сър.

„Сър“. На масите за по три долара не те наричат „сър“.

Я, гледай! Значи, аз съм милионер.

Шефът отново се приближи и каза, че за мен имало приготвен апартамент в хотела. Без заплащане, разбира се. Стая без пари, храна без пари, колкото време искам.

Красива сервитьорка ми донесе безплатно питие. Нямахте нужда да поръчвам, нямаше нужда да издавам звук. Сега бях част от света, където се разговаряше с кимане — и със споразумения.

В този свят всичко е безплатно. Когато си богат, няма нужда да плащаш. А когато си беден — плащаш. Но това също е част от споразумението.

След като спечели и загуби няколко раздавания, Ибрахим ме покани в апартамента си, както и очаквах. Той знаеше, че ще дойда, не по-зле от самия мен.

Все още не беше свършило. Деянието бе извършено, но нещо оставаше неразрешено. Не попитах, но Джоан сигурно вече пътуваше към Филадельфия. Ако ли не — все още бе в леглото му и работваше втория милион.

Инстинктът би трябвало да ме накара да скоча в колата и да отпраша към дома. Вместо това бях отишъл при Ибрахим. Той беше първата точка от дневния ми ред. Аз притежавах парите му, а той — жена ми, и имаше за какво да поговорим. Можеше ли Ибрахим да изпитва болка? Може би исках да знам именно това. Защото бях сигурен, че Джоан го бе накарала да я обикне. Тя не можеше да остави един мъж в друго състояние.

Телохранителите бяха на крак и обикаляха по коридорите, а в някои от стаите му се въртеше бизнес. Мъже с пустинни одежди се бяха струпали около телефоните и говореха бързо на арабски. Забелязах, че няма никакви жени. Сигурно имаше жени тук някъде, но те си знаеха мястото. Да, тези хора са различни. Нравите им са други. Жените са робини. Лицата им са закрити и ги държат отделно не защото са безлични, а защото притежават страховита сила — силата да съблазняват, да покваряват. Това бе важно и трябваше да го запомня. За Ибрахим Джоан не бе човешко същество. Тя представляваше и нещо повече, и нещо по-малко. С еднаква сила той чувстваше и желание, и презрение към нея.

Тя въплъщаваше *греха*.

Стояхме лице в лице в стаята му.

— Никакви сцени на обвинение, надявам се — каза той. — Би било неуместно.

— Бъдете спокоен, платено ми е.

— На мен също.

— Това вече беше наистина неуместно.

— Моля да ме извините. Да, неуместно беше. Но тази среща е толкова излишна.

Той стана и си наля пепси. На мен не предложи. Дори гостоприемството бе излишно. Не можеше да прикрие отегчението си. На светлината на слънцето, което грейше през бал конския прозорец, не изглеждаше особено привлекателен.

Беше неспокоен и раздражителен, и причината за това бе ясна — не беше мигнал нощес. Очите му бяха зачервени и подпухнали, челюстта — отпусната. Равен нос, дебели устни — това не беше предишният Ибрахим. Явно бе човек, който се нуждае от предварителна подготовка, за да изглежда красив и чаровен. Бях го заловил неподготвен.

— Голяма грешка правите, като идвате тук — отбеляза той. — Колко пъти си мислите, че на човек му се дава шанс?

— В продължение на един обикновен живот ли? По един шанс за всичко.

— Но не повече. Смятайте се за късметлия, господин Кейн. Вие водите. Така се получава със слабите играчи. Не знаят кога водят. Не знаят кога да спрат. Мразя такива играчи. Те ме отегчават. Гади ми се от тях. Изненадвате ме, господин Кейн. Толкова силно впечатление ми направихте на масата за двадесет и едно. Тогава знаехте кога да спрете. Крупието непрекъснато отговаряше с двадесет и едно на вашето двадесет и едно и вие разбрахте, че е време. Бях смаян, господин Кейн. Но сега? Сега грешите, господин Кейн. Играйте умно. Станете от масата и изчезвайте.

— Не е настъпил моментът — отговорих.

— Продължавате да грешите. Не го ли съзнавате? Никога не се обръщайте назад.

— Правилата са ми известни.

— Вие ги нарушавате. Липсва ви класа.

— Притежавам един милион долара. Не ми трябва класа.

— Тогава взимайте парите и да ви няма.

— Не звучи привлекателно — отбелязах.

— Не, не е привлекателно. Аз ви харесвам, господин Кейн. Вие прониквате в човешката душа. Това ви прави трогателен. Но и жалък. Всеки, който прониква в човешката душа, си търси белята. Защото открива онова, което и вие открихте — че не е привлекателна. Грозна е. Казва ви го специалист. Знаете, че съм специалист, господин Кейн. Знаете го много добре. Аз мога да играя тази игра, защото оставам невредим.

— Нещо ми говори, че не е така, господин Хасан.

— Ще ви поверя една тайна.

— Обичам тайните, господин Хасан.

— Добре. Тайната е следната — започнах да играя разни игри едва след като разбрах, че няма на света човек, който да устои на богатството ми. Мислите ли, че се зарадвах на това откритие? Те сами идваха при мен — от най-низшите слоеве до най-висшите, унижаващи се, пълзящи на колене, жалки. Нямах нещо, което не биха направили. Можех да накарам всеки да направи това, което искам. Каквото и да било. Какъв урок, а? Мислех си, че все някъде трябва да има човек с истинско *достойнство*. Ето, това е играта и тя ми доставя удоволствие, защото такъв човек няма. Фалшиво, мнимо достойнство — това *всички* го имаме. Знаете ли какво представлява истинското достойнство, господин Кейн?

— Това, което ни поставя малко по-долу от ангелите.

— Аха, цар Давид, нали?

— Да.

— Псалмите. Но *дали* стоим малко по-долу от ангелите? Послушайте ме, това е единственото, в което вашият цар Давид греши. Сладкият певец на Израил — цар Давид, да, но това е прекалено сладко.

— Виновни са парите. Те правят хората марионетки. Евтина власт.

— Не ме разбирате, господин Кейн. Не са парите, *хората* са. Не е ли тъжно? Не сте ли научили нещо от собствения си живот? Ами научете го тогава: вярвайте на парите. Вярвайте на Бога. Но никога не вярвайте на хората, особено на жените.

Не се опитах да го опровергая, както не противоречах на лудите, които правят словоизлияния пред пешеходците по уличните ъгли в

търговския център на града. Всичко, което казват, е истина. И все пак са откачени.

— А тръпката? — попитах. — Не търсите ли всъщност тръпката?

— За един сериозен човек като вас, Джошуа Кейн, това е изненадващо изявление. Разочарован съм.

— Беше само един въпрос.

— Искате да знаете какво мотивира човек като мен, така ли?

— За мен е загадка.

— Ще ви кажа. Търсене на достойнство — ето това е моето стремление. Чели сте: „Открих един мъж сред тях, но жена не открих“.

— Соломон.

— Разбира се. И така, аз, Ибрахим, следвам стъпките на Соломон. Макар че не съм открил този мъж сред хилядите, жената...

— Открихте я в лицето на Джоан?

— О, да. Но търсенето продължава, докато продължава животът.

— Сигурно е трудно да бъдеш толкова богат.

— Казвате го шеговито, но въпреки това е истина. Все едно си бог...

— Сега вече се ласкаете.

— ... всички хора са разголени пред теб.

— О, хората грешат и се поддават на изкушения, господин Хасан. Кой би го оспорил? Но наистина ли е необходимо да ги подмамвате към покварата? Не го ли правите всъщност заради самата игра, заради развлечението да ги съблазнявате и лишавате от почтеност?

— Никого не подлъгвам, приятелю. Те ме подлъгват. Хора — индустриалци! — са паднали на колене пред мен да ме молят да се снимам с тях, та да могат да покажат снимката в борсата. Тя струва злато! Жените? Съпругите на религиозни водачи, дори на министър-председатели... те чакат пред вратата ми. Употребихте думата „поквара“. Кажете ми, има ли непокварени хора?

— Господин Хасан, казах, че съм съгласен с вас. Уязвими създания сме. Но е ужасно това да се използва, както се използват показанията на предубеден свидетел. Искам да кажа, не е ли жестоко да ограбвате човешкото сърце?

— Нямахте да се възползвам, ако хората имаха достойнство.

— Но вие самият признахте, че сме само на косъм по-висши от по-низшите. Деликатно равновесие. Тогава защо да се намесваме? Защо да накланяме везните? Защо не оставим хората на мира?

Той се усмихна.

— Може би сте прав. Може би е заради развлечението.

Истинската подлост си има оправдание.

Бих го харесвал повече без оправданието. С оправдание всичко е законно. Изглежда, епохата е такава — на оправданията, дори Хитлер и Мансърн, горките...

Значи, е открил нещо, този Ибрахим. Браво на него. Открил е за себе си истината, че хората са порочни и покварени.

Той замълча. Може би таеше и друга тайна.

— Филмът ли ви безпокои? — внезапно попита той.

Филмът? Какъв филм? Не, не се безпокоях за това, защото и през ум не ми беше минавало. Филм с Джоан и Ибрахим? Да забравим за подлостта — но това би направило Джоан вечно негова. Филм за тази нощ, на който да се наслаждава през идните дни — не, такова нещо не си бях представял.

Не беше справедливо. Сделката беше за една нощ. А филмът щеше да увековечи всичко. Това означаваше, че никога нямаше да забравя тази нощ. Нито пък Джоан. Тази нощ щеше да продължи вечно.

Ожесточеността, която мислех, че съм потушил, отново пламна.

„Трябва да има някакво решение за този човек — помислих си. — Трябва да има някакъв отговор.“

— Филм ли сте заснели? — попитах.

— Тя не знаеше.

— Заснели сте филм?

За пръв път той беше в отбрана. Самоувереността му не бе така непокътната, както обикновено. Вероятно защото вече не ме беше страх и той усещаше моята безразсъдност. За пръв път бях опасен.

Тя не е знаела. Някакво успокоение.

— Само половин час и нещо — отвърна той.

— Толкова ли презирате мен, Джоан, себе си?

— Няма нищо лошо в това да запазиш един миг — най-хубавия миг в моя живот, ако държите да знаете. Не е презрение. Точно

обратното. Аз ценя Джоан и искам да я запазя, а не мога да го направя по друг начин.

— Значи, сте заснели филм.

— Искате ли да го видите? — попита Ибрахим.

Предложението му като че ли не съдържаше подигравка. Не, той искаше просто да сподели филма с мен. Той беше неговата награда, най-ценната му награда. Беше открил начин да запази Джоан, да я притежава.

Не виждаше цинизъм във всичко това. Беше постигнал нещо трайно с нея, дори по-трайно, по-обвързващо от брачната клетва. Филмът винаги е при теб, винаги ти е верен, винаги е искрен. Чрез филма той можеше да притежава Джоан отново и отново, дори както аз не можех да я притежавам. И така, бяхме партньори и той искаше да сподели плячката като партньор с партньор — и това беше толкова жалко.

Все пак имаше някакъв нюанс на презрение в този замисъл. Тази среща демонстрираше крайното му задоволство. А аз не можех да му отмъстя. Поне не можех да измисля начин. Обаче трябваше да му отмъстя. Да, трябваше.

От началото до края — ако това бе краят — той ме държеше в клопката си. Изглеждаше непобедим. Изглеждаше непогрешим. Шахматист, който предвижда десет хода напред, а аз — само един.

Как, чудех се, как да го надвия? Как да победя този непобедим човек? Нямах да мога да бъда с Джоан, нямаше да мога да продължа живота си, ако не го надвия. Трябваше да измисля нещо.

Някъде в своите пресмятания той сигурно бе допуснал грешка.

— Не съм дошъл тук да гледам филм — отговорих аз.

— Не изпитвате ли любопитство?

— Да гледам как жена ми се люби с друг?

— Не гледам на това по същия начин. Ние сме двама мъже, свързани с нещо изключително, ако се съгласите, че Джоан е изключителна, в което, разбира се, сте убеден. И двамата ѝ принадлежим, както и тя принадлежи на двама ни.

— Грешите, господин Хасан. Джоан принадлежи на мен.

— Вие я заложихте, господин Кейн.

— За една-единствена нощ.

— О, не. Завинаги, приятелю. Завинаги.

„Същото важи и за Джоан“, помислих си. Тя не притежаваше филм, но споменът щеше да е с нея, щеше да остане у нея за цял живот. Споменът е по-силен от един филм. Споменът може да бъде истински и неподправен, може да разкраси и подсили момента много повече, отколкото действителността или нещо заснето на филмова лента. Филм в главата на Джоан — това бях заложил аз.

Но филмът на Ибрахим бе нещо материално. Той не беше достатъчно романтичен, за да разчита на спомена. Имаше нужда от нещо реално, за да си я припомня и да съживява усещането. Той имаше нужда от филма, за да гледа как я обича и как тя го обича. Филмът струваше повече от един милион. Да, струваше колкото всичките му милиарди.

— От друга страна — казах аз, — да, бих желал да видя записа.

— Ще приготвя всичко — отвърна той.

Излезе и аз дочух гласове, по-точно неговия, силен и развълнуван. Този хладнокръвен комарджия, този непроницаем манипулатор беше възбуден като ученик. Аз бях спокоен. Знаех нещо, което той не знаеше. Видях един ход, който той не бе предвидил.

Границата беше достигната, дори надхвърлена. Невъобразимото беше реализирано. Неизказаното стана изказано. Трябваше да се спаси каквото бе останало за спасяване. Джоан — все още можех да я спася. По някакъв начин все още можех да я спася от Ибрахим. Беше ми предоставен втори шанс.

Имаше отговор за Ибрахим. И този отговор бе Джоан. Неговият коз се обърна в мое преимущество. Той се улови в капана, предназначен за мен. Неговата сила се превърна в моя сила. Колкото и да бе могъщ, Ибрахим беше повален от една жена — моята жена, така както аз рухнах пред парите му — неговите пари.

Всичко, от което се нуждаех, беше късмет. Поне този път, молех се, поне този път. Достатъчно бях дал. Сега бе мой ред. Поне веднъж победителят трябва да загуби и губещият да стане победител.

Не търсех отмъщение, само равновесие. Животът така ме беше прекаатурил, че горе и долу си бяха разменили местата. Въртях се в един свят, където правилното беше грешно, а грешното се беше превърнало в правилно. Всичко, което търсех, бе равновесие.

Може би в края на краищата трябваше да го нарека *отмъщение*.

Ибрахим се върна с един прислужник, който внесе поднос с безалкохолни напитки и ядки и си излезе. „Ха! — помислих си жлъчно. — Няма ли пуканки?“ Друг прислужник донесе видеокасетофон. Ибрахим държеше касетата — касета, струваща колкото цялото му богатство.

Застанах нащрек. Знаех, че пред вратата има пазачи. Значи, за бягство не можеше и дума да става. Прозорците не се отваряха отвътре. Оставаше балконът. На дръжката на балконската врата ѝ трябваше само едно врътване. Океанът не беше толкова далеч — можех да хвърля касетата в него с едно замахване, каквото правех във войната между араби и евреи, когато мятах ръчни гранати срещу йорданската армия.

Онова не беше сблъсък само на араби срещу евреи. А на човек срещу човека. Най-после го разбрах — разбрах, че Ибрахим не е бог. А аз мислех, че е. Това беше грешката ми. Бях го въздигнал в божество заради парите му. Но вече не се страхувах от тях.

Оставаше само един голям въпрос, но засега го премълчавах, за да не се издам.

Той придърпа пердетата, за да стане тъмно, сложи касетата и настана време за шоу. Затворих очи, но звукът също беше записан и това беше най-лошото от всичко.

Затова погледнах и видях Джоан — така, както цяла нощ се мъчих да не си я представям — да го целува от главата до петите, после спря, а главата ѝ се поклащаше, докато смучеше твърдия му пулсиращ пенис. Той пъшкаше и викаше името ѝ. Тя беше гола и на колене.

Джоан го загледа, като дишаше учестено и се усмихваше. Ибрахим се опита да я повдигне, но тя искаше още. Той хвана гърдите ѝ и ги стисна, а тя отново засмука пениса му.

Накрая му позволи да я повдигне. Той я сграбчи за задника и я сложи върху себе си, а Джоан се притисна силно в него. Извика: „Ох!“, и започна да се движи върху него. Звучите, да, звучите бяха най-лошото от всичко — нейните звуци на екстаз.

Снимано беше отзад. Виждах само поклащания се задник, широк колкото екрана, широк колкото целия ми свят. После той я вдигна и я обърна, и докато тя помпаше, лявата му ръка галеше гърдата

й, а пръстите на дясната бяха пъхнати вътре в нея заедно с вирнатия пенис.

Сега камерата фокусираше лицето й. То изпълни екрана с животинското си изражение. Тайната, която беше видял у нея, беше разбулена. Стратта, която беше подозирал, отдаването — всичко беше налице в една женска експлозивност.

Тя гледаше към пениса му, как влиза и излиза; гледаше как я чукат.

Ето, за това мечтаят в Мейн Лайн, в розовите си спални...

Тя затвори очи и направи гримаса, като че ли той бе достигнал някаква нова дълбочина в нея, чак до сърцето й. Учестеното й дишане премина в хриптене. Сега му помагаше. Мушна един от пръстите си във влагалището си и то стана толкова оживено, колкото изобщо може да бъде едно влагалище.

Ибрахим я отмести, придърпа се под нея и започна да я ближе. Но тя не пускаше пениса му. Милваше го с ръка. Той облиза и задника й. Езикът му се движеше между задника и влагалището. После, усетил приближаването на оргазма, той отново я постави върху себе си, а лицето й пак изпълни екрана. Очите й бяха на едно ниво с моите. Сякаш бях там, пред нея. „Виж ме — казваше тя. — Виж ме...“

Но това беше мое предположение, основано на самонадеяност. Тя достигаше до кулминацията не за мен, а за него. Любовникът й. Виковеите й не бяха за мен. Всичко беше за Ибрахим. За мен нищо. Нито в душата, нито в мислите дори.

Кулминацията беше бурна. Тя изкреця името му, като че ли молеше за милост. Изкреця неговото име.

Хвърлих поглед на Ибрахим. Този последен миг бе свършен.

— Достатъчно — казах.

Той щракна видеото. Трепереше. Очите му бяха станали заплашително черни, лишени от искрата, която отличава човека от звяра. Мълчеше. Сякаш с мъка удържаше дивото в себе си. Беше в състояние да извърши убийство. Вече знаех, че е в състояние да го направи.

Що се отнася до мен — не, не ми беше приятно. Но не можа да ми причини и болка. Бях се подготвил предварително. Знаех, че в живота има моменти, когато нямаш избор, и този момент беше именно такъв. Нямах друг избор, освен да изтърпя обидата. Нямах друг избор,

освен да стана свидетел на финала. Бях извършил грях и това беше наказанието ми. Заключениеното наказание. Това беше — око за око, зъб за зъб.

Но стигаше ми толкова грях, стигаше ми толкова наказание.

— Притежавате ли копия от записа? — попитах.

— Искате ли едно?

— Може би.

Той се замисли. Изглеждаше му логично, че искам копие. В края на краищата нали бяхме партньори.

— Ще трябва да направя няколко копия — каза той накрая. — Това е единственият екземпляр.

Ето го! Големият отговор.

По дяволите, точно това исках да чуя!

Приблжих се до видеокасетофона. Той като че ли не ме забеляза. Беше разсеян, мислите му бяха далеч. Все още бе завладян от съдържанието на филма. Намираше се в състояние на върховно блаженство.

— Щастлив съм, че проявявате разбиране — каза най-сетне.

— Да, разбирам.

— Свидетел сте.

Това му беше необходимо. Свидетел, който да направи филма достоверен.

— Това е свято — допълни.

Свято, а? Ако това беше свято, тогава кое беше порочно?

— Да, свято е — потвърдих.

Придвижвах се сантиметър по сантиметър към видеокасетофона.

— Кажете ми, била ли е някога с вас такава? — попита той.

Да, беше. О, да!

— Не — отвърнах. — Никога.

Е, угодих му.

— Сигурен ли сте?

Искаше доказателства. Може би запис. За него беше важно — да знае, че й е дал наслада, каквато нито аз, нито някой друг мъж й е давал.

— Да, сигурен съм.

— Добре — успокои се той. — Знаете ли, предложих й да остане с мен.

— О?

Разбира се, страхувах се от това — че може да остане с него. Смятах го за най-лошия вариант. За запис не бях и помислял, не бях подготвен за такава неприятна изненада. Всъщност тя беше *останала* с него.

— Тя отказа — продължи Ибрахим. — Но все пак аз притежавам филма.

— Да, филмът.

— Той е всичко. Но само вие можете да го разберете. Разбирате ли?

— Да, разбирам.

— Този запис е паметник. Не, не мога да правя копия. Трябва да има само един.

— Естествено — отбелязах. — Нали е паметник.

— Да, трябва да има само един филм.

Намирах се на една ръка разстояние от касетата, от паметника, единствения. Пуснах ръка колкото да проверя разстоянието. Щом настъпи моментът, ще мога да я грабна с едно движение. Едно-единствено безпогрешно движение. Ако се мотая, той ще се нахвърли върху мен.

— Джоан не знае нищо за това — подчерта Ибрахим.

— Казахте ми вече.

— Намирате ли, че съм жесток?

Беше повече от жестоко. Беше извратено.

— Не — отвърнах.

— Да, всичко е така, както трябва да бъде. Всичко е точно.

Той се обърна към прозореца, с гръб към мен.

Помислих дали да се хвърля към касетата, но той се намираше между мен и балкона. Щеше да успее да ме спре. Щяхме да се сбием. Можеше да го надвия, но можеше и да загубя. А може би щяхме да завършим наравно. Положението не ми допадаше, особено когато пазачите бяха пред вратата, готови да се нахвърлят върху мен.

Реших да действам бързо и внезапно, когато настъпи идеалният момент.

Трябваше да го направя, докато той беше в състояние на меланхолия.

— Само една жена — продължи Ибрахим — може да причини това на един мъж.

Сега пък обърна другата страница — ненавистта.

— Да направи какво?

„Карай го да говори. Карай го да говори“.

— Да има такава власт над него!

Той седна и запали цигара; не пура, а цигара. За пръв път не позираше. Чувствата му бяха избили и мистиката изчезна. Принцът стана обикновен човек.

— Вижте какво е направила с вас — продължи той.

Той искаше *болката* ми! Искаше да я види. За свое удовлетворение. За да съм истински свидетел, трябваше да се радвам заради него, а аз самият да бъда отчаян.

„Действай хитро — казах си — и му го кажи. Той и без това е в ръцете ти. Изцяло“.

— Да — отговорих. — Вижте какво направи с мен.

А аз какво бях направил с нея?!

— Благословение и проклетие за мъжа, това са те — добави Ибрахим.

„Също като парите“, мина ми през ума.

— По вие бяхте благословен — отбелязах.

— Да, Джоан е една-единствена.

И записът бе един-единствен. Издърпах го от видеокасетофона — протегнах ръка и елегантно си го присвоих. Притиснах го до корема си, после го мушнах в страничния си джоб.

Ибрахим се хвърли, сякаш бранеше живота си.

— Какво!

— Време е! — казах.

Залогът му беше добре известен — всичко. На мен също. Но ми липсваше инстинктът да убивам. Дори сега. По дяволите състраданието, толкова характерно за *евреите*. Израелците до известна степен бяха разрешили този проблем, като непрестанно показваха и напомняха на децата какво са причинили християните на своите предшественици през вековете. След като в продължение на две хиляди години евреите бяха обръщали другата буза, сега се учеха на нещо ново — само дето онова, което научаваш, никога не се покрива с действителността. Но истина бе също така, че щом веднъж се заемеха

с нещо, те освирепяваха. Менахем Бегин^[1] беше прав, като казваше: „Искат свещена война ли? Ще им дадем една свещена война“.

Помислих го, когато Ибрахим скочи да ме ритне. Претърколих се назад и се изправих до стената. Вдигнах крак и го ритнах силно в слабините. Заболя го, падна по гръб, но бързо се съвзе и зае нападателна позиция.

Не исках да атакувам. Предпочитах да се възползвам от грешките му. Той започна отново да размахва юмруци от разстояние, сякаш се боксираше с въображаем противник. Беше комично.

— Ела — предизвикваше ме той. — Ела.

„Никога не се присмивай на силен мъж“, помислих си.

— Ела — продължаваше той. — Дай ми да разбера.

Стрелнах се към него с отсечен страничен ритник, който той блокира. Врътнах се и вдигнах крак назад, и като се престорих, че посягам по-ниско, стигнах с петата си до брадичката му. Той предприе серия боксови комбинации — два прави леви и къс удар със сгънат лакът, последван от два прави десни и отново шест къси удара със сгънат лакът. Броих ги. Нито един не попадна в целта, но бяха добре замислени.

Чудесна форма. Чудесен стил. На седмия удар се развихрих, вдигнах високо двете си ръце — с лявата блокирах късия удар отдясно, а с дясната го праснах с все сила по носа. Добре. Точно като по учебник. Той обаче също владееше учебния материал. Инерцията ме отнесе прекалено далеч и той ме цапардоса отзад по главата с хоризонтален лакътен удар. Сега вече боят стана сериозен. Да оставим джудото и каратето — той знаеше Крав Мага.

Забеляза, че от носа му тече кръв, и започна да атакува озверено. Отстъпих встрани като бикоборец. Той атакува отново със серия безразборни камшични удари. Блокирах ги, като използвах защита на триста и шестдесет градуса — всички, освен един. От последния удар се превих на две. Той ме прасна в брадата отдолу и аз полетях през стаята.

Заподскачах близо до стената, така че той да е в центъра и да го виждам — само дето го нямаше там. Нямаше го, гадния педераст. Беше изчезнал. Чудех се какво става с мен. Може би последица от миналото?

Чувствах се сравнително добре. След такъв удар виенето на свят беше нещо естествено, както и гаденето, и замъгляването на погледа.

После обаче усетих ритници и удари по главата, слабините и гръдния кош, а последният ми изкара въздуха и аз се сгромолясах на пода.

Дойдох на себе си вероятно от усещането, че ей сега ще ме убие. Той продължи да ме рита, докато лежах.

Очевидно състраданието не фигурираше сред недостатъците му. „Той е сирийски бедуин. Не забравяй“, помислих си.

Изправих се с мъка и успях да го ударя с глава в корема. Той изви врата ми и това май щеше да ми бъде краят. Яките му ръце стискаха ли, стискаха, докато почувствах как очите ми потъват в мозъка. По дяволите, отбраната срещу ключ на главата никога не ми се беше удавала и всъщност заради това не успях да получа черен пояс. Опитах се да си я припомня.

Специфичният ход срещу ключ на главата — как, по дяволите, беше, да му се не види? Аври ми беше показвал тази хватка стотици пъти. Беше настоявал: „Трябва да я научиш!“. Това дори не бе хватка за кафяв или за черен пояс; изучаваше се още в началото, за бял пояс. Вероятно там беше проблемът — че я бях учил отдавна. Никога не я бях възприемал сериозно, защото се използва в уличните боеве; не я смятах за смъртоносна.

Оставих мозъка си да превърта лентата назад и стигнах до Парде Чана, като си представих, че не Ибрахим, а Аври ме е стиснал така. „Направи бързо крачка под влияние на инерцията на противника — казваше Аври. — Голяма крачка.“

Настъпи моментът. Направих голяма крачка, като го увлякох с мен. Наведох се и го ударих с дланта на дясната си ръка в слабините. Той охлаби хватката, аз моментално се изправих и с лявата си ръка дръпнах главата му назад.

Това го откри. Ударих го по врата, завъртях се, хванах с две ръце ръката му, и започнах да я извивам. Той се смъкна на колене и потното му чело се сгърчи от ужасната болка.

Добрият стар „кавалер“.

— Добре ли го правя? — попитах отмъстително.

Каква жалка картинка — този бог на колене пред мен, изцяло в моя власт. В главата ми крещяха два гласа — единият казваше „състрадание“, а другият — „убий го“. Ритник в гърлото — и край.

„Спомни си кой е той. Ти знаеш кой е той. Той е от настоящето и от миналото, той е от тук, той е отвсякъде.“

— Добре ли го правя? — повторих и продължих да извивам.

Нека онова, което младежките ви очи са видели и на което древната ви дуга е станала свидетел, да проблесне пред вас.

Извих още.

Той тупна с крак. Тупна отново и отново. Болката го караше да пъшка и да отваря уста като риба, за да си поеме дъх.

А после беше твърде късно. И двамата чухме изщракването. Китката му увисна.

Страховит вик се извиси от дълбините на гърлото му.

Но аз нямах време. Пазачите също бяха чули вика. Втурнах се към балкона. Дръжката не помръдваше. Отстъпих и отворих вратата с ритник. Вече бяха в стаята. А там, долу, се разбиваха огромните океански вълни. Събрах сили и запокитих касетата, като изревах: „Але, хоп!“. Цоп! Уцелих първата вълна.

Пазачите ме бяха обградили. Ибрахим ги възпря.

— Не него. Не него. Касетата! Касетата!

Те хукнаха към асансьора.

Аз също реших, че е време да си тръгвам.

[1] Министър-председател на Израел от 1977 до 1983 г. — Б.ред.

↑

22.

Оставаше Сай Родриго. Беше ми длъжник. Качих се с асансьора, в който бях заседнал. *Скапаният* асансьор. Но сега май не беше толкова скапан. Секретарката на Сай каза, че говорел по телефона. Трябвало да изчакам.

— Тази сутрин е много зает — допълни жената.

— Необходима ми е само минута.

Тя влезе в кабинета му. Когато се върна, каза:

— Ще ви приеме.

Сай се държеше особено. Изведнъж беше станал много официален.

— Тежка сутрин — каза. — Но ти знаеш как е.

— Да, и за мен тази сутрин е тежка, Сай. Знаеш как е.

— Чух, че си бил в медицинския ни пункт. Виж, нямам нищо против пак да ти осигуря безплатна стая. Но съм любопитен. Искам да кажа, че си добре дошъл и тъй нататък, но *защо* си тук? Джоан с теб ли е?

— Джоан вече е във Филаделфия, Сай. И за нея сутринта беше тежка.

— Тежка за всички, а?

— Имаш ли нещо против да седна?

— Мога да ти отделя само минута, Джош. Трябва да подготвям реч.

— Тогава ще стоя прав. Имаш ли нещо против да стоя прав?

— Няма защо да ми говориш с такъв тон, Джош. Какво се е случило?

— За кого е речта?

— О, за Ставрос, президента ни. Ще говори пред група служители от пътническите бюра. Обичайната реч.

— Ти ли я пишеш?

— Бих желал да я напишеш ти. Ти си специалист.

— Много съм добър в писането на речи.

— Току-що го казах.

— Да, бих желал да напиша тази реч вместо теб, Сай.

— Благодаря, но проблемът си е мой. И без това не знаеш какво да напишеш.

— О, знам. Например истината. За разнообразие.

— Каква истина, Джош? Спомни си, че разговаряш с мен. Твоят приятел Сай. Аз знам всички истини. Както знам всички лъжи.

— Правиш ли разлика?

— Не искам да те слушам повече, Джош. Моля те, напусни.

— Правиш ли разлика?

— Може би не. А може би вече няма разлика.

— Тук съм, за да ти кажа, че има.

— Браво. А сега, моля те, тръгвай. Нека запазим приятелството си.

— Може да си изгубя привилегиите, така ли?

— Да, може. Защо се държиш така?

— Вече нищо не е безплатно, а?

— Хайде, Джош. Какво е станало?

— Стана нещо, Сай.

— Очевидно.

— Стана нещо много лошо. Осакатени са хора.

— Злополука?

— Не, нарочно.

— Е, не идвай тук да ме обвиняваш. Нищо не съм направил.

— Не съм казал, че си направил нещо, и не съм дошъл да те обвинявам.

— Тогава какво искаш?

— Сега съм от онези, които залагат много пари, Сай.

— Поздравления. Да не си ударил голямата печалба?

— Може би дори знаеш как.

— Не, не знам.

— Точно това имам предвид, като казвам, че не правиш разлика между истината и лъжата.

— Ние търгуваме с лъжи, Джош. Това ми е работата.

— Като говорим за работа, ето какво възнамерявам да направя. Мисля да внеса един милион във вашата банка, точно тук, в „Галакси“. Може да не ги заложа, а може и да ги заложа всичките. И в двата

случая ще бъда един от онези, които са залагали най-много тук, говоря потенциално.

— Да, ще бъдеш.

— Имам предвид онези, които залагат големи суми — за това става дума.

— Правилно. За това става дума.

— С кого трябва да уредя внасянето на парите?

— С мен.

— Не изглеждаш изненадан, че съм забогатял.

— Ти казваш, че имаш парите, Джош. Това ми е достатъчно.

Впрочем нищо не ме изненадва.

— Да предположим, че отида направо при Ставрос.

— Това е твое право.

— Какво би направил той, за да оплете в мрежата си високопоставен играч като мен?

— Всичко.

— Значи, най-после говорим за цена, Сай. Ти и аз. Един милион долара. Това ли би била неговата цена?

— На Ставрос?

— Да.

— Един милион долара? Да. Бих казал, че това е цената.

— Ще направи ли всичко за тези пари?

— Всичко.

— Би ли предал някой приятел?

— За един милион долара, да. Всеки би го направил.

— А ти приятел ли си му?

— Близки сме.

— Ами това е цената, Сай. Това е размяната.

— Каква размяна?

— Ти, Сай. Срещу един милион долара.

— Аз? Искаш да ме уволни?

— Безусловно.

Ужасът изкриви лицето му. От устата му потече лига. Стана му ясно колко е неустойчив — той, подобно на всички нас, останалите.

Сега го държах в ръцете си — човека, който беше продал мен и съпругата ми, за да купи Ибрахим. Беше ми в ръцете и аз можех да го

купувам и продавам. Това е била молитвата на цар Давид: „Направи ме по-умен от враговете ми“. Е, аз не бях по-умен. Само извадих късмет.

Ибрахим ми го беше казал. Късметът е всичко.

За Сай това би бил краят.

След безброй почтени и непочтени ходове беше стигнал до този пост. Завеждащ връзките с обществеността в хотел казино в Атлантик Сити — удовлетворителен връх на една шахматна кариера. Вече не се налагаше да преследва водещите на рубрики във вестниците. Те идваха при него. Дори имаше право да дава стаи безплатно. Имаше власт.

Сега тази власт се обръщаше срещу него.

— Признавам, че имаш възможност да ме съсипеш, и съм сигурен, че имаш причини. Но това ще те направи ли щастлив, Джош? Ще бъдеш ли щастлив, като ме съсипеш?

Преди миг, да, бих бил щастлив. Толкова бях уверен. Сега обаче мислех, че нито едно отмъщение няма да е достатъчно голямо. „Пожали го и му дай да разбере, че парите *не* са най-важното. Важно е друго. Друго.“

23.

Когато се прибрах у дома, тя се намираше в любимото си помещение — под душа.

— Ти ли си?

— Да — отвърнах. — А това ти ли си?

— Хитро.

— Пада ли мръсотията? — попитах.

— Не чух?

Тя излезе — мокра, блестяща, гола и щастлива, и докато се обличаше, попита:

— Къде беше?

— По работа.

— Хмм...

— Това какво значи?

— Каквото ти искаш.

— Когато кажеш „хмм“, това означава нещо.

— Разбира се, че означава, глупчо. Но няма да ти кажа какво.

— Много си секси като казваш „хмм“.

— Хмм.

— Какво се случи? — попитах.

— С мен ли?

— Да, с теб.

— Ха!

— Какво се случи? — повторих.

— Голяма работа си.

— Искам да знам какво се случи.

— Разбира се, че искаш.

— И така?

— Нищо. Нищо не се случи.

— Нищо?

— Казах ти вече. Нищо не се случи.

— Но аз знам, че не е така.

- О, ти знаеш всичко!
- Само някои неща.
- Предполагам, че той ти е казал.
- Не бе необходимо да ми казва.
- Вярваш ли на онова, което казва? Той е лъжец. Те всички са лъжци. Впрочем какво си правил там? Погледни се! Били сте се, нали? Защо мъжете са такива хлапета? Наби ли го? *Добре* ли го наби?
- Счупих му китката.
- Браво!
- Направих го.
- И стана шампион?
- Ти си кучка за един милион долара.
- Аха.
- Кажу „хмм“.
- Иди да се измиеш. Ще приготвя вечеря.
- Вечеря!
- Вземи си душ.
- Ще седим тук и ще вечеряме?!
- Да — отговори тя. — Като обикновени хора.
- Все едно нищо не е станало?
- Нищо не е станало.
- Гледах записа.
- Какъв запис? — попита тя.
- Той е заснел вашето нощно приключение.
- Дрън-дрън.
- Заснел го е. Видях всичко.
- Не си. Нищо не си видял.
- Всичко.
- Добре де — отстъпи тя. — Аз изпълних своето задължение по сделката. Така ли е?
- Така.
- Направих онова, за което ми *платиха*. Нали?
- Да.
- Къде е записът? Искам да го видя.
- Унищожих го — заявих.
- Как?
- Просто го унищожих.

— Блъфираш. Не умееш да блъфираш. Не е имало никакъв запис.

— Добре. Нямах запис.

— Но ти ме мразиш — констатира тя.

— Не знам.

— А, не знаеш! Прекрасно.

— Прекалено рано е — казах.

— Предполагам. И за мен е прекалено рано.

— Ще отнеме време.

— Обзалагам се — потвърди Джоан. — Но не се бави твърде дълго.

— Това заплаха ли е? За развод ли говорим?

— Мисля, че си обещахме никога да не употребяваме тази дума — каза тя. — Спомняш ли си? Разбрахме се, че има някои думи, които никога не трябва да се употребяват, защото ако го направиш, стават истина.

— Значи е истина? — запитах.

— Не съм споменавала развод.

— Добре де. Аз споменах за развод.

— Ами парите, с които изведнъж се сдобихме — ще си ги делим поравно ли?

— Ако се стигне дотам, разбира се. Парите...

— Не искам да чувам за парите.

— На теб ги дължим — казах.

— А на теб дължим развода.

— Има ли някакво значение? — попитах. — Нали сме богати...

— Не трябва ли да сме щастливи, щом сме богати? — запита тя.

— О, да. Не мога да опиша колко съм щастлив. — От гласа ми струеше жлъч.

— По гласа ти разбирам колко си щастлив — не ми остана дължна тя.

— Това е, защото съм много щастлив.

— Аз също. Толкова съм щастлива!...

Замълчахме.

— Джоан, не знам какво ще правим отсега нататък — казах след малко.

— Какво ще кажеш за самоубийство?

- Ето, това е дума, която никога не трябва да употребяваш.
- Значи, не знаеш какво ще правим по-нататък! — възкликна тя.
- И какво ще правим?
- Каквото правят всички.
- Какво е то?
- Не знам. Просто продължават. Хората просто продължават нататък.
- Как? Искам да знам как!
- Ти си луд.
- Кажи как, Джоан?
- Няма друг изход, Джош. Просто трябва да продължиш.
- Разбирам.
- Разбираш ли? — попита тя.
- Не, всъщност пак не разбирам.
- Просто да се преструваме, че нищо не е станало.
- Да се преструваме?
- Хората се преструват. Така оцеляват.
- И за кое по-точно да се преструваме?
- Че нищо не се е случило. Както оцелелите след гоненията на нацистите евреи.
- Това не са гонения на евреи, Джоан. Не го удостоявай с такава чест.
- Добре де, беше като малко гонение. Лично наше.
- Не можеш да живееш с лъжа — отбелязах.
- Защо не?
- Не знам. Така казват.
- Понякога лъжата е благородна. Понякога лъжата е по-добра от истината, ако се казва от състрадание. Точно сега, Джош, нямаме нужда от истина между нас. Можем да се възползваме от състраданието. А сега аз твоята *shiksa* ли съм, или какво?
- „Скапаняк, кажи й, че е.“
- Питаш прекалено рано — отвърнах.
- Ти си *schmuck* — каза тя.

24.

През следващите дни непрекъснато ме разпитваше за филма и аз я увещавах, че съм блъфирал, че няма запис, но тя не ми вярваше. Толкова съжалявах, че ѝ го казах заради непреодолимото желание да си разчистя сметките. Когато яростта ми се поуталожил, реших, че всъщност съм си разчистил сметките и че освен това отмъщението, което търсех, няма нито лице, нито форма, нито име.

Но настроението ми беше отвратително и мразех живота. Опитах се да слушам музика, но нищо не излезе — дори Бетовен ме разпалваше срещу германците. Опитах се да чета и попаднах на следното от сина на Давид: „Аз, Соломон, бях цар на Израил в Йерусалим. Използвах ума си, за да търся и проникна с мъдрост във всичко, дето става под небето — трудна задача, която Господ предостави на синовете на човека. Видях всички дела под слънцето и станах свидетел на всичко безполезно и на душевни терзания. Изкривеното не може да се изправи и онова, което не е налице, не може да се преброи“.

Казах си: „Ето, придобих голяма мъдрост, по-голяма от тази на моите деди в Йерусалим, и умът ми много се обогати с мъдрост и опит. Използвах ума си, за да опозная мъдростта, лудостта и глупостта. Осъзнах, че те също са душевни терзания. Защото с голямата мъдрост идва голямото страдание и онзи, който увеличава познанията си, увеличава болката“.

Джоан ме обвини, че се самосъжалявам, и аз се съгласих, като казах, че това е хубаво нещо. Това е осъзнаване на пълната истина — ти срещу целия свят. „Но — добавих — аз съжалявам всички хора.“

— Включително и мен? — попита тя.

— Разбира се.

— А това означава ли, че ми прощаваш?

— С течение на времето.

— А аз ти прощавам, Джош. Не изпитвам лоши чувства.

В това се състоеше разликата помежду ни. Аз съжалявах всички. Тя прощаваше на всички.

Нещо ми нашепваше, че ако продължавам да бъда груб, тя също ще стане груба — а когато жените станат груби, свършено е.

Джоан трябваше да се върне на работа. Вместо това седеше вкъщи. Смени тапетите. Готвеше ястия, които ѝ отнемаха по три часа. Не разговаряхме много. Тя продължаваше да ме гледа изпитателно.

По радиото пуснаха „Неделя с Франк“ — песен за онова, което е умряло, онова мъничко нещо, наречено любов — и тя скочи да го изключи. Зае се отново да чисти къщата и аз се сетих за телевизионната компания, в която работех по-рано и която стоеше все на последно място в класациите; и как непрекъснато променяха интериора в помещението за новините.

Бях изненадан. Искам да кажа, че никога не е била Мисис Домакия, а сега всичкото това готвене, печене, чистене, пазаруване... Тя — дамата, която желаше да опита от всичко само по веднъж — сега казваше, че в живота има граници, кръг, отвъд който е опасно да пристъпиш. А нейният кръг непрестанно се стесняваше.

Отхвърли поканата за ежегодната Бурна Нощ на Момичетата. Всяка година по това време те прекарваха по една нощ и един ден в „Пиер“, което означаваше, че приятелките ѝ от Мейн Лайн — Дъфи, Бъфи, Бутси и Кътси, са там, за да се измъкнат от съпрузите и децата си, да се отпуснат на свобода, да се напият и развеселят и да опитат Нещо Ново.

Обземаха ме мрачни мисли по повод на ежегодното Ново Нещо. Според Бъфи тази година щяло да бъде по-готино от всякога. Джоан категорично отказа. Опитах се да я убедя да отиде, но не успях. Тя показва някаква необичайна страна от характера си, като настояваше да знае защо не искам да е у дома, очаквал ли съм някого.

Говореше, че трябва да оградим брака си с плет.

— Стига толкова плетове, кръгове и граници — казах ѝ. — Отиди. Вдъхни малко чист въздух. Какво стана с жената на осемдесетте години, за която се ожених? — попитах, за да я поразвеселя.

— Остаря. Точно както и осемдесетте.

Започнах да прекарвам дните си в библиотеката срещу търговския център. Седях на маса с изглед към изкуственото езеро и четях същите книги, които бях чел като дете — за Бейби Рут, Лу Гериг, Тай Коб, Роджърс Хорнсби, Джо Димаджио, Тед Уилямс. Спомнях си как понякога, след като им се наситех, се разхождах из магазините — вечно празни — а в ушите ми бучеше ревът на тълпата, докато настъпвах педала и играех по седем игри „Световна серия“ на автомата — девет до долу, три надолу, основата претоварена. Карай плътно вляво...

Една вечер, когато се прибрах, у дома беше тъмно и чух Нат Кинг Кол по стереото. Джоан беше запалила свещи и тамян и се беше свила на кушетката, облечена с розов пенъоар, а ягодовочервените ѝ зърна надничаха изпод прозрачната материя. Дясната ѝ ръка бе повесена между бедрата — спомен от ексцентрично минало.

— Това пък какво е? — попитах.

— Прелъстяване, тъпчо.

— Аха.

— Навит ли си?

— Има ли някакъв специален повод?

— Жените понякога изпитват сексуални желания — отвърна тя.

— Добра вест — казах.

— Трябва ли да има повод? Надървена съм. Ясно ли е?

— Знаеш, че не харесвам думата „надървена“.

— Имам нужда от теб. Така добре ли е?

— Това е нещо ново.

— Хайде да се преструваме, че не сме женени. Спомняш ли си как беше? Какви неща правехме?

— Забравил съм.

— Не, не си.

— Мислиш, че сексът ще върне нещо ли?

— Ами, сексът беше причината за всичко — каза тя, като престана да се лигави.

— Сексът и всичко останало — отговорих. После запалих лампите и духнах свещите.

— Джош, трябва да възвърнем всичко.

— Знам.

— Иначе... иначе, ще бъде ужасно поражение.

- Съгласен съм.
- Имам предвид, би означавало, че между нас вече няма нищо.
- И аз чувствам същото.
- Чувстваш, че няма нищо — повтори тя.
- Точно така. Нищо.
- Ясно. Не че не съм го забелязала. Очевидно е, че ме мразиш.
- Не те мразя. Просто не изпитвам нищо.
- Още по-зле.
- А как можеш ти да чувстваш нещо? — попитах.
- Може би и аз не чувствам нищо. Но се опитвам, Джош.

Опитвам се.

- Ако искаш вярвай, ако искаш недей, но и аз се опитвам.

— *Започни отново да ме обичаш, дявол да го вземе!* — избухна яростно тя.

- Никога не съм преставал.

— Затова ли не се доближаваш до мен? Не си ме докосвал, откакто...

- Да, оттогава.

- Добре де, да не съм омърсена?!

- Не, не си.

- Аз съм си същата.

Не отговорих.

- Аз съм същата. Джошуа, аз съм същата. Честно, същата съм!

25.

Открих разрешение. Сън. Отдадох се на сън. Спях навсякъде. В магазините, на бръснарския стол, в ресторантите, в кината, в метрото, на кухненската маса, на кушетката; седнал, дори прав. Постоянно и безразборно. Можех да спя по всяко време, навсякъде, във всякакво положение.

Онова, което най-много ме изморяваше, бе съзнанието, че притежавам всичко — един милион долара и най-великолепната руса *shiksa* на света за съпруга. „Няма какво повече да желая — мислех си. — Това е всичко! Американската голяма печалба! Бинго!“

— Отиди на лекар — съветваше ме Джоан.

— Не съм болен.

— Знаеш ли по колко часа на ден спиш?

— Наваксам си — прекарах трудно детство.

— Не е смешно.

Да, не беше смешно.

В известен смисъл се чувствах по-добре от всякога. Ревността се беше изпарила. По-рано кипвах, когато забележех, че я заглеждат. А сега — нищо. Впрочем вероятността да ми изневери беше равна на нула. В това отношение тя бе напълно излекувана. Дори желанието ѝ да се забавлява бе изчезнало.

Но това, общо взето, не беше нещо фатално, тъй като желанието ѝ да се забавлява я характеризираше единствено като американка. Развлечението в края на краищата е американската религия. Отнеми им развлеченията и американците по нищо няма да се различават от руснаците. (Разговаряй с някой руснак по въпроса за *развлеченията*.)

И така, край на развлеченията. Тя дори се отказа от тениса.

— Знам какво замисляш — каза веднъж.

— О?

— Мислиш да отидеш в Израел.

— Това винаги е било част от плановете ни.

— Не, ти смяташ да отидеш сам, да се върнеш в армията.

— Шансът да ме вземат е минимален.

— Ами, ще те вземат, и още как. Ти искаш да направиш така, че да те убият.

— Честно казано, на света има хиляди места, където е много по-лесно да те убият. Не е необходимо да ходя до Израел. Всъщност мога да си остана и тук. Опитай да се повозиш в метрото. Ще имаш същия резултат.

— Да, но ти искаш да загинеш като герой. Мисля, че вече прояви героизма си през шестдесет и седма година.

— Героизъм ли?

— Знаеш какво искам да кажа.

— Ти не разбираш.

— Разбирам, естествено.

— Не, не разбираш. Никога не си го разбирала. И никога няма да го разбереш.

— Защото съм *shiksa* ли?

— Това няма нищо общо.

— Защото съм жена ли? Защото съм курва? Хайде. Кажи си го!

— Изобщо нямам представа за какво говориш, по дяволите.

— Ти мразиш жените. Значи, не си по стока от Ибрахим!

— Трябваше ли да споменаваш това име?

— Всички сте еднакви.

— Между мен и него има цяла вселена разлика.

— Не и по въпроса за жените.

Започнахме да вкусваме от отровата на огорчението всеки ден. Непрекъснато избухваха грозни кавги и тя взе да линее. Отслабна. Получаваше пристъпи на мигрена. Ръцете ѝ трепереха. Имаше тикове около очите и над устната.

Мислех, че хората не умират от липса на обич. Само кучетата. Опитах се да симулирам, но тя не беше глупава. Умееше да различава съжалението от любовта.

И все пак проявяваше смелост. Беше решила. Беше *решила*, че всичко ще бъде както преди, когато съвместният ни живот бе чист, изпълнен с наслада и чувства. Ето това! Нищо друго. Нищо по-малко.

Може и да не я обичах вече, но започнах адски да я уважавам. И едно нещо наистина ме трогна: когато си купих билет за Израел, тя го скъса.

— Оставаш тук — каза ми и ме бутна на един стол. — Тук!

Би трябвало да съм бесен, но не бях. Всъщност ми хареса.

Един ден настоя да си направим среща. Успях да купя билети за ложата на Стадиона на ветераните и там, на ярката светлина, се обърнах да ѝ кажа нещо банално, но останах със зинала уста. *Красотата и беше повехнала*. Това ме смая — колко безлична беше! Най-забележителното у нея — в този неприятен момент — бе мъхът над горната ѝ устна. Имаше го и преди, но при естествено русата ѝ коса винаги е бил толкова малко... Дори и сега не беше повече от нормалното, обаче изглеждаше отвратително.

— Какво има? — попита тя.

— Нищо.

Седяхме на най-хубавите места до парапета. Една след друга погрешно отправени топки профучаваха над главите ни и тя каза, че винаги ѝ се е искало да улови някоя. И ето че играчът от противниковия отбор Андре Доусън се отзова на желанието ѝ, само дето топката не беше погрешно отправена.

Топката прелетя над предната линия и изсвистя към нас, ниско, готова да рикошира в ръкавицата на филаделфийския играч. Джоан протегна ръка и я грабна. Изключително улавяне... ако бе реализирано на терена. В резултат на бегача присъдиха втора база вместо да го изхвърлят. Реферът отсъди зрителска намеса.

Тълпата — около тридесет и шест хиляди — обезумя. Джоан засия в усмивка и вдигна високо топката като трофей. Тя мислеше, че я поздравяват.

— Джоан, те те освиркват — казах ѝ.

Повярва, когато опаковки от хотдог и бирени кутии се посипаха като дъжд и разгневените лица се обърнаха към нас. Възмутените викове ставаха все по-силни и по-силни. Тълпата се разяри. Тропаха по седалките. Мъже по фланелки вдигаха юмруци по посока на Джоан и ревяха: „Курва! Кучка!“. Все едно целият свят гърмеше.

Охранителите на стадиона се втурнаха към нас. При вида им тълпата направо се взриви.

— Изчезвайте — нареди един от тях.

— Какво? — попита Джоан.

Той я сграбчи за ръката.

— Пусни жена ми — намесих се.

— И вие, господине. Изчезвайте и двамата. Много поздрави от управата.

— Добре, но я пусни!

— Просто ме последвайте — каза охранителят. — Тръгвайте!

— Не!

— Да!

Станахме и тълпата нададе радостни викове.

— Но хората го правят на всеки мач — каза Джоан, докато охраната ни съпровождаше към изхода.

— Топката летеше в правилна посока — поясних.

— Откъде знаеш, че е летяла в правилна посока?

— Да вървим — обади се оня от охраната. — Загубеняци.

— Добре — повторих аз. — Само не пипайте жена ми.

— Загубеняци — повтори той.

Тълпата продължаваше да вика одобрително, докато приближавахме изхода. Дълъг път беше.

— Не знаех, че топката лети в правилна посока — каза Джоан.

— Нека само се измъкнем оттук живи — отвърнах.

— Това ли е великата стара игра на бейзбол? — попита тя.

В колата, на път за вкъщи, беше съвсем зашеметена.

— Не сме загубеняци — обади се тя.

— Точно така.

— Те са загубеняци...

— Точно така.

„Изумително — мислех си аз, — как се променят хората.“ Щом изчезне магията — край. Сякаш ти е била предопределена прекалено голяма милост (поне доскоро Джоан не бе познавала и миг без небесната благословия), но предадеш ли се, нищо не остава!

Тази дама, която за всички винаги е била Мис Привлекателност, току-що бе освиркана от тридесет и шест хиляди души.

Но тя не се предаваше.

— Техният отбор е на шесто място, нали?

— Точно така.

— Загубили са само осем пъти.

- Девет, ако броим и днес.
- Не загубиха заради нас.
- Може би не.
- Ние сме от печелившите, нали Джош?
- Така мисля.

Харесваше ми фактът, че тя се отбранява и не се предава. Това беше предишната Джоан. Но настоятелността в гласа ѝ, граничеща с паника, говореше друго. Държеше се напълно самодоволно, което обикновено означаваше, че е изцяло беззащитна.

- Никога не сме губили осем пъти поред — продължи тя.
- Девет.
- Ние сме от печелившите.

26.

Бейзболната случка стана тема на разговор в продължение на седмици. Джоан говореше за нея с чувство на задоволство. Толкова се гордеела със себе си. Трябвало да я запишат в отбора. Можела да играе по-добре от участниците. „Нали видях как улових онази топка?“, питаше тя.

Отговарях: „Да. Всички видяха“.

„С голи ръце. А на тях са им нужни ръкавици“, добавяше тя. И самодоволно продължаваше: „Правилно била насочена, как ли пък не! Топката не беше насочена правилно. Тези рефери са загубеняци. Онези филаделфийци са загубеняци. Всички са загубеняци. Целият гаден смърдящ свят. Голяма работа! Какво им пука на хората за някаква си скапана, смърдяща бейзболна игра впрочем? Това не е реалният живот. Защо на хората *изобщо* им пука? Едно и също е. Всичко е едно и също. Накрая всички ще умрем.“

Друг път се възмущаваше: „По начина, по който се държаха, човек ще си помисли, че действително е сторил нещо лошо“.

„А къде остана перспективността?“, питаше в заключение.

Същевременно се осланяше на онова, което четеше тайно в книги със заглавия като „Как да спечелим отново любовта“. Бяха пълни с разумни съвети.

По-рано се шегувахме за всички онези безсмислени книги, които излизаха. Само кажи нещо, и ето ти книга по въпроса. Биографията на Хулио Иглесиас заемаше първото място в нашия списък от ненужна литература, докато не видях едно заглавие на витрина на Самсон Стрийт — „История на устните звуци“.

Книгата, която тя четеше в банята обаче, беше съвсем друго нещо — „Как да сложим край, когато всичко е свършено“.

— Книга за самоубийство, а? — предизвиках я.

— Мога да чета, каквото си искам. Живеем в свободна страна.

Накъсах книгата, страница по страница.

— Мислех, че времето, когато са изгаряли книгите на клада, е отминало — рече тя.

— Това не е книга.

— Нямах да предприемам нищо.

— Тогава защо я четеш?

— Обичам да чета.

— Това четиво ли е?

— Ако исках да направя нещо, просто щях да го направя, и толкова.

— Защо изобщо си мислиш за такива неща? Мислех, че си доволна от себе си.

— Доволна съм. — После добави: — Видя ли как онези хора ме освиркаха? Мен!

— Това свърши.

— И аз искам да им отвърна със същото.

— Престани, Джоан. Мислех, че сме от печелившите.

— И аз мислех така.

— Е, и?

— Всички губим, Джош. Не го ли знаеш? Никой не печели.

Капката, от която чашата преля, беше онова петънце, цъфнало на лицето ѝ край лявата ноздра — съвсем дребно, нищо работа.

Убеждавах я, че почти не се вижда, тази пъпчица.

— Не казвай „пъпка“ — каза тя. — Мразя тази дума.

Нищо чудно. Никога не бе имала пъпки, дори през пубертета. Не бе свикнала с този недостатък. Това според нея беше зла прокоба.

— Нямам представа защо ми излиза точно сега — оплака се тя.

— Пъпката не „излиза“.

— Не казвай „пъпка“!

Непрекъснато се занимаваше с тази пъпка.

— Знам, че я зяпаш — обвиняваше ме Джоан.

Мислеше, че целият свят я зяпа. Пък и пъпката растеше от ден на ден. „Скоро, мислех си, ще бъде готова за изцеждане.“

— Отвратително — повтаряше тя.

Веднъж обмисляхме да излезем на вечеря и тя предложи:

— Да отидем в „Антонио“.

— Много е скъпо.

— И какво от това?

Когато влязохме, разбрах защо беше предпочела това заведение — осветлението беше слабо.

— Отново я зяпаш — каза тя.

— Стига, Джоан. Тук човек направо се нуждае от меню за слепи.

— Престани да я зяпаш, моля те!

— Кое?

— Престани!

— Пъпката ли?

— Престани!

Седяхме там, поръчахме, ядохме и мълчахме. Наблюдавах двойката в съседното сепаре — начумерен мъж на средна възраст и жена му. Не си размениха нито дума: двадесетгодишният им брак ги беше обучил на изтънченото изкуство на отчуждението. И преди бях виждал такива двойки и тръпнех радостно, като си мислех, че такова нещо никога няма да се случи с нас — а ето че се случи. И ние станахме такава двойка.

— Ти ще ме зарежеш заради това — каза тя най-сетне.

— Заради една пъпка.

— Не ставай смешна.

— Вече не ме намираш за привлекателна. Видях те как ме гледаше на стадиона.

— Нищо не си видяла.

— Вече няма да посещаваме силно осветени места.

— Стига де.

— А сега и това. Пъпка. Шибана пъпка.

— Никога не съм те чувал да употребяваш тази дума.

— „Пъпка“ или „шибана“?

— Не си същата, Джоан.

— Прав си. Има възмездие. Връща си го, този твой Господ.

— Ставаш религиозна?

— Не бих го нарекла точно така.

Джоан отиде на лекар, който разряза глупавата пъпка и тя изчезна. Но не и в мислите ѝ. В мислите ѝ пъпката все още си стоеше, придобила размерите на планина. Джоан слагаше разни помади на мястото — на мястото, където вече нямаше нищо, криеше тази страна

на лицето си, като заставаше в профил. Повечето сутрини не искаше да става от леглото. Страхуваше се да излиза от къщи, за да не я гледат.

Опитах се да я вразумя, но постепенно разбрах, че няма да успея. Нещо се беше случило.

Джоан си бе внушила, че е настъпил краят на света.

Някога ѝ бях обяснявал за мистицизма на равновесието: светът е разделен по равно на добро и зло. Следователно всеки индивид има абсолютна власт. Като постъпва по един или друг начин, отделният човек може да наклони земните везни в една или друга посока.

И не, не заради онова, което направихме в Атлантик Сити. Заради това, което направихме във Филадельфия — престанахме да се обичаме. Това за нея представляваше унищожаване на вселената. Бяхме унищожили не само самите себе си, но и целия свят.

Един ден Джоан се събуди в страхотно настроение. Направо беше в екстаз.

— Знам! — възкликна тя. — Знам какво да направим: ще отидем в Ню Йорк, в Емпайър Стейт Билдинг, и ще се срещнем отново. О, Боже, колко прекрасен беше този първи миг! Хайде да го направим, Джош! Моля те, да оставим практичността и негативността. Хайде да го направим, Джош. Да започнем всичко отначало! В коя стая беше онова тъпо съвещание? О, толкова много си паднах по теб. Какво изпитах! Трябва да го направим, Джош. Същата стая. Дори *същата стая*. Какъв номер беше стаята? На кой етаж бяхме?

— Не си спомням. Но можем да разберем.

— Ще си кажем същите неща, нали?

— Не съм сигурен обаче дали ще можем да осигурим същите общинарчета.

— Забавен си — каза тя. — Казвала ли съм ти някога, че си забавен? Страхотно, нали?

— Да.

— Ще се качим на покрива, разбира се, и ще прекосим Ню Йорк, и ще отидем в „Алгонкин“. Помниш ли? Помниш ли как ме качи в стаята? Нямах намерение — ами всъщност се съпротивлявах. Но как само ме ласкаеше. О, такъв ласкател си. Каза: „За толкова пари можеше да включат и стая“. Беше ли го планирал, господин Ласкател?

— Не, така се случи. — Погледнах я и се опитах да поохладя ентузиазма ѝ. — Виж, Джоан, този опит може да се превърне в проблем.

— Няма да има проблеми. Няма, ако не искаме. Нали? Моля те!

— Добре — съгласих се.

— Спомняш ли си какво ми каза там, горе?

— Къде там горе?

— На покрива. Каза: „Чувал съм, че при ясно време можеш да видиш Камден, Ню Джърси“. Толкова хубаво беше, Джош! Така добре

го каза. Как е могло всичко да бъде толкова съвършено? Всичко беше съвършено.

Джоан отново сияеше. Каква забележителна промяна! Отиде на фризьор, овърша магазините, шегуваше се и флиртуваше.

— Какво си купи? — попитах след поредния ѝ шопингтур.

— Дрехи, глупчо.

— Може ли да ги видя?

— Не може. Те са за Ню Йорк.

Всъщност всичко беше за Ню Йорк.

Открих лесно стаята в Емпайър Стейт Билдинг и като доказателство, че нещата отново се оправят, стаята се оказа свободна и аз я наех за един час две седмици предварително, като знаех, че дотогава ни очакват прекрасни дни.

Отначало участвах неохотно в този план. В ума ми бяха заседнали всеизвестните истини: счупеното не може да се залепи; миналото не може да се върне; угасналата любов не може да пламне отново. Постепенно обаче ентузиазмът на Джоан ме зарази. Кой, по дяволите, определяше тези истини? Защо да важат и за нас? В тях не фигурираше Емпайър Стейт Билдинг. Нека другите си живеят със своите истини, а ние ще си живеем живота, както намерим за добре.

Решихме да поддържаме минимален контакт помежду си, за да не развалим работата в Ню Йорк.

Не трябваше да си разменяме лоши думи, никакъв сарказъм, никакви оплаквания, дори и от времето.

— Не ядеш — отбелязах веднъж.

— Трябва да бъде съвършена, когато стане време за Ню Йорк.

Съобщавах с гордост колко килограма е свалила.

— Ще вляза във форма като за стриптийз — сияеше в усмивка тя.

Да, спомних си стриптийза от първия ден. Фигурата ѝ си беше все така великолепна и това ми навя забравени усещания. Дори изпитах известна похот, както в миналото. Започнах да очаквам с нетърпение Ню Йорк.

Припомних си любовните експерименти, които бяхме правили — този пръв ден в леглото и извън него — и как тя бе попитала,

срамежливо, но с желание: „Хареса ли ти?“. Започнах да сънувам еротични сънища с нея. Представях си какви още неща бихме могли да правим и как тя пита: „Хареса ли ти?“.

Фантазиите на Джоан — поне тези, за които признаваше — бяха свързани с началната сцена в залата за конференции в Емпайър Стейт Билдинг. Как седим край масата заедно с другите и флиртуваме с погледи. Как, прочела мислите ми, си придърпва полата, за да покрие коленете си. Как се озоваваме на едно и също място по време на почивката. Как повежда разговора, като казва: „Зная за какво мислите“, и как после се забавляваме, като се подиграваме на общинарите.

Това (а може би и сексът, както тя свенливо призна) бяха нейните фантазии. Предупреди ме, че всичко трябва да бъде точно, макар и без репетиция. Трябвало да е спонтанно.

И забавно, и романтично, и непринудено и най-важното да е *същото*.

Мислех да я предупредя, че може да се окаже много трудно да направим всичко по същия начин, но раз мислих. Нали вече бях решил да пратя по дяволите разните му там истини? Може пък, да му се не види, всичко да стане по същия начин.

В края на краищата познавах в Нетания един, чиято къща бе поразявана от гръм два пъти. А пък веднъж спечелих на конни състезания, като залагах на едни и същи числа — девет — две.

Отново играехме хазарт. Съществуваше обаче огромен риск. Ако не успеехме в Ню Йорк, ако не се получеше нищо, това щеше да е последната загуба, а може би и не единствената. В нейната бликаща енергия, суетенето, старанието и безумно веселото настроение имаше нещо величаво — като в раждането на нов ден.

И двамата знаехме какъв риск поемаме, но не говорехме за това, защото си бяхме обещали, че няма да си разменяме лоши думи.

Както преценявах възможностите, аз също можеше да се окажа фактор в щастливата поредица. Късметът — когато получаващ само аса и валета — можеше и да ми се усмихне, особено на играч като мен, на когото му върви игра след игра. Изкарахме една много добра поредица от игри, после една много лоша и сега може би бе време отново за добра.

Нравеше ми се да си мисля така през тези две седмици преди отиването в Ню Йорк. И все пак оставаше да направим още нещо.

Знаех, че към него трябва да се подходи с хирургическа точност.

— Отивам до Атлантик Сити — казах. — Да изтегля парите. Имаш ли някакви възражения?

— Не — отвърна тя и това беше цялото обсъждане на въпроса. И двамата разбрахме, че никога вече не трябва да споменаваме за парите.

28.

Станах рано сутринта. Джоан все още спеше, когато се качих в колата и потеглих. Когато излязох на магистралата за Атлантик Сити, взе да ми се повдига и гади. Не се почувствах по-добре и когато спрях пред казиното. Паркираха ми бричката. Вътре тълпите прииждаха на вълни от четирите посоки.

Отидох право на касата.

— Дошъл съм да получа един чек — заявих.

Дадох името си и документите си за самоличност.

Служителката се казваше Дорис Уитингам — приятна лелка. Тя пусна информацията в компютъра и отиде някъде. Зачаках. Не ми беше минавало през ума, че нещо може да не е в ред.

Докато чаках, в главата ми премина един кошмар от миналото...

Пребродили планини и океани, ето ни сега тук. Не знам къде се намираме, но над главите ни в чакалнята виси огромно американско знаме. Сестра ми седи тихо и кротко и държи кукла с лицето на Шърли Темпъл. Мама и татко изглеждат изтощени, дори и след като сме прекарвали няколко години в Монреал. Мъже и жени — американци! — крачат напред-назад, добре облечени, непринудени, високи.

А ние сме толкова *ниски*. Чакаме за *документи*. Преди години, отвъд планините и океаните, ги наричаха „*папирен*“. А сега — *документи*. Седим, значи, и чакаме ли, чакаме. Хората отварят и затварят врати, влизат и излизат от разни кабинети. Родителите ми чакат един човек. Къде е той? Защо се бави толкова? Какво означава това?

Какво означава това?

Най-после той се появява и тръгва с големи крачки към нас. Мама посяга към татковата ръка. Той не забелязва. Твърде зает е да гледа как мъжът се приближава все повече и повече. Най-сетне идва, но не се усмихва. Какво означава това?

— Господин Кейн? — пита той.

Баща ми става.

— Ще ни бъде приятно да ви дадем постоянна виза — казва човекът, — но синът ви има неравномерен пулс. Това показва медицинският преглед.

Баща ми знае достатъчно английски, за да разбере думите, но не и какво всъщност означават.

— Момчето е здраво — казва татко. — Това момче е качвало и слизало планини. Не е ли достатъчно здраво?

— Боледувал ли е синът ви от скарлатина?

Мама и татко разменят няколко думи на иврит.

— Не — отговаря баща ми.

— Моля, изчакайте — казва човекът и се отдалечава, а ние отново чакаме.

— Няма ли да ни пуснат? — пита мама.

А в Канада — дали ще ни приемат обратно? Поради някаква грешка канадците вече бяха скъсали документите ни за гражданство.

— Шшт — изшътка татко.

— Няма ли да ни пуснат?

— Шшт.

— Трябва ли да се връщаме?

— Шшт.

— Къде ще отидем?

Ето го — мъжът идва отново и се усмихва. Казва:

— Вероятно е било от вълнението.

А после:

— Добре дошли в Съединените щати.

„Какво означава това?“ Задавах си този въпрос, след като тази Дорис ме остави да чакам.

„Не може да бъде — мислех си. — Не, не може да бъде.“

Какъв мръсен, гаден номер. Така ми се падаше. Но после си помислих — защо? Защо така да ми се пада? Какво бях сторил? Доста неща. Добре, това беше факт. Бях направил такива и такива прегрешения. Но толкова ли ужасно нещо бях поискал — един подобър живот? Сай имаше право в това отношение, нали? Това е

слабото място на всеки човек. Това е *темата* на всеки живот. Всяко живо същество преследва тази цел.

Постигнеш ли я — в рая си. Това също е част от живота.

Сетих се за романиста М. Кайн. Според него всичките му книги били за хора, чиито мечти се сбъдват.

И всичките му книги са трагедии.

— Господин Кейн — каза Дорис, — ще трябва да подпишете и на двамата със съпругата ви.

— Искате да кажете, че парите са тук.

— О, да. Един милион долара, нали така?

— Точно така. Един милион долара.

— Тука са и ще ви ги дадем, но съпругата ви също трябва да подпише.

— Тя не е тук.

— А не може ли да дойде?

— Не. Това е невъзможно. Няма начин.

— Ще трябва да разговарям с шефа си. Не знам как се постъпва в такива случаи. Болна ли е?

— Да.

— Не можете ли да почакате, докато оздравее?

— Не.

— Парите ще си стоят тук.

— Вижте, не мога ли аз да се подпиша вместо нея?

— Това противоречи на правилника.

— Аз съм ѝ съпруг.

Адско усложнение. Знаех, че Джоан никога няма да се съгласи да дойде тук, дори за един милион долара. Особено за един милион долара.

— Тя е много болна — поясних.

— Разбирам...

— Боя се, че не разбирате. Тя е много, *много* болна.

— О! — Поколеба се за миг, после ми подаде документите и каза: — Подпишете ги.

След четиридесет минути ми връчи чека.

— Надявам се, че всичко е наред — каза.

— Да. Бихте ли ми дали един плик?

— Разбира се.

Мушнах чека в плика, пъгнах плика в портфейла си и натиках портфейла в десния джоб на джинсите си. На излизане държах дясната си ръка в джоба.

Изчаках за колата и когато я докараха, чух някой да ме вика по име.

Нямах намерение да рискувам обаче и потеглих, без да се обърна.

Когато се прибрах у дома, Джоан лежеше на кушетката и четеше последната книга на Белоу.

— Защо всичките му герои се оказват застаряващи инатливи коцкари? — попитах аз.

— Чиито герои?

— На Белоу.

— Белоу? — повтори тя. — А, аз всъщност не четях.

— О!

— Седях и се притеснявах.

— За какво?

— За теб.

— Казах ти къде отивам.

— Знам.

— И ти си седяла тук цял ден и си се притеснявала?

— Да.

— Защо?

— Не знам. Че нещо може да се случи.

— Какво би могло да се случи?

— Не знам. Нещо.

— Какво например?

— По магистралите стрелят.

— Това е в Калифорния — посочих.

— Тези хора са навсякъде.

— Добре де, всичко е наред.

— Не искам да се случи нещо.

— Страхуваш се, че нещо може да се случи?

— Не знам. Не знам...

— Страхуваш се, че нещо може да се случи преди Ню Йорк?

- Може би.
- Суеверна? Моята Джоан?
- Не е суеверие. Може би... може би е предчувствие.
- Суеверие е.
- Мислиш ли, че всичко ще е наред?
- Разбира се. Отиваме в Ню Йорк, нали?
- Не достатъчно скоро.
- Дъра-бъра! — казах аз и измъкнах стария си бастун.
- О, Боже! Забравих! — възкликна Джоан. — Как можах да забравя? Бастунът! Разбира се! Бастунът!

29.

Не си казахме нито дума в деня преди заминаването за Ню Йорк. Така го бяхме запланували, поне тя. Трябваше да се държим като непознати. Всичко трябваше да се стаи в очакване на утрешната експлозия.

Срещата беше определена за единадесет часа. Щяхме да сме само двамата, естествено, тъй като нямахме намерение да наемаме състава от общинари за фон. Нямах представа как тя ще отиде до Ню Йорк — това също беше запланувано, нали бяхме непознати.

Предположих обаче, че ще вземе автобуса от Муърстаун, и затова реших да се кача на влака.

Когато станах в шест, тя вече беше на долния етаж. Взех си душ, облякох се бързо и излетях навън. Хванах автобуса до Холмсбърг, после взех влака до гарата на Тридесета улица; там се качих на метрото и за по-малко от два часа пристигнах в Емпайър Стейт Билдинг — за мен символа на Америка.

Отключих вратата със секретния ключ, който ми бяха изпратили, и видях, че всичко е както преди — голямата маса, столовете с дебела кожена тапицерия. Споменът за нея, седнала там първия път — така руса, така красива — проблесна в паметта ми. Изведнъж я пожелах отново. Не бях пламенен поддръжник на този план, но сега го исках, защото всеки момент тя щеше да влезе и всичко щеше да е както преди.

Само дето ролите бяха разменени. Тя трябваше да пристигне първа тук. А пък се появих аз.

Но единадесет едва минаваше — не можеше да се каже, че закъснява.

Излязох от стаята и закрачих по коридора, като оглеждах асансьорите. Точно както Земята се състои предимно от океани, така и животът се състои предимно от очакване. Само два-три пъти в живота става това, което искаме. Останалото е очакване.

После се върнах в стаята и започнах да се ослушвам за стъпки.

Колко странно се чувстваш, докато чакаш. Редуват се най-различни емоции.

Чудех се дали помни етажа, стаята? Помни ли *сградата*? Дали не е в месечния си период? Вдигнах слушалката на телефона и се обадох у дома, но никой не отговори.

Радост. Тръгнала е. На път е. Всеки момент ще пристигне. Сигурно автобусът се е забавил в улично задръстване.

Не ремонтираха ли пътя край бариерата за събиране на такси?

Сигурно автобусът е закъснял и тя е в такси на път за насам или пък точно сега плаща на шофьора.

Погледнах си часовника — единадесет и двадесет и пет.

Сигурно таксито е попаднало в улично задръстване. *Ню Йорк*.

„Боже мой! — Помислих си. — Ню Йорк! Тя може да е къде ли не. Как започваш да търсиш някого в Ню Йорк? Изобщо не се опитваш. Седиш си. Ей така. Ей така. Отпусни се. Ще дойде. Трябва да дойде. Няма къде другаде да отиде.“

Само че стаята взе да ми изглежда много пуста. Започнах да се тревожа.

Ненаправно казват, че мъж без жена е наполовина мъж. Всички ние сме Адам и Ева. Хермафродити. При раждането се разделяме на две — на мъже и жени, и после тръгваме да търсим половинката си. Понякога — но много рядко — имаме късмет да я намерим. Трагедията е да я намерим, но да не я познаем, и това наричаме копнеж.

„Дали не е излязла и не е направила някоя глупост със себе си — помислих си. — Не, не и сега, след като вече сме толкова близко. Не и сега, когато всичко е организирано за идеалното завръщане. Замислихме го като начало, а не като край.“

Спомних си какво бе казала онзи ден, когато ходих за парите. Беше се притеснявала, че нещо може да се случи. Това изобщо не ѝ бе присъщо. А сега, след Атлантик Сити, тя бе започнала да се страхува. Привиждаха ѝ се знаци и предзнаменования. Най-неочаквано взе да вярва в ръката на възмездието — онази, която вечно виси над главата ти и се присмива на мечтите ти.

Сега вече чух стъпки, но прекалено много. Цяла армия общинари нахлу в стаята.

— По програма трябва да сме тук по обяд — каза ми един от тях.

— Точно навреме сте — измърморих аз, тъй като вече беше обяд.

Джоан беше в леглото, а завесите бяха дръпнати.
— Здравсти — рекох.
Очите ѝ бяха втренчени някъде над главата ми.
— Здравсти — отвърна тя.
— Цял ден ли беше тук?
— А къде да бъда? — попита.
— В Ню Йорк, евентуално.
— О!
— Аз бях там.
— Браво.
— Нещо лошо ли направих, Джоан?
— Въобще не. Ти си едно много добро момче.
— Защо, тогава, не дойде в Ню Йорк?
— Аз ли?
— Джоан, хайде сега!
— Какво хайде?
— Защо не беше там?
— Защото бях тук.
— Виждам. Но не разбирам.
— О, Джош, какъв е смисълът? Няма никакъв смисъл.
— Толкова се вълнуваше...
— Така ли?
— Не се ли вълнуваше?
— Предполагам, че да.
— Какво се случи?
— Станах тази сутрин. Това се случи.
— Стана...?
— Да — отвърна тя. — Ужасен начин да започнеш деня.
— Да ми беше казала, че няма да дойдеш. — Опитвах се да запазя спокойствие.
— Не знаех, че няма да дойда.
— Какво промени решението ти?
— Това!
— Кое?
— Ето това!

Не издържах и креснах:

— Кое това?

— Пъпката! Пъпката! Пъпката!

Изведнъж ядът ми мина. Седнах на леглото. Тя извърна лице.

— Не виждам никаква пъпка, Джоан. Няма никаква пъпка.

— Ами, значи си сляп. Голяма е като Еверест. Грозна е. Всичко е грозно.

— Всичко ли?

— Когато си грозен, всичко ти изглежда грозно.

— Ти не си грозна, Джоан.

— Много си любезен. Никога няма да изляза от тази къща.

— Ами ако избухне пожар?

— Опитах се да я прикрия. — Тя се разплака. — Но нищо не излезе. Нищо не излезе, Джош.

И хукна към банята. Седя прекалено дълго там. Повиках я, но не ми отговори. Почуках на вратата. После я отворих с ритник. Тя седеше, превита на две, на тоалетната чиния. Стискаше тубички с фон дьо тен. Цялото ѝ лице беше омазано в жълто и оранжево, особено покрай носа.

Седнах на ръба на ваната срещу нея и измъкнах тубичките от леденостудените ѝ ръце. Разтрих ги, а тя се тресеше от ридания. Придърпа ме надолу и аз коленичих, като зарових глава в скута ѝ, а тя галеше косата ми като обезумяла.

— Какво си причинихме? — повтаряше Джоан. — Какво си причинихме?

Опитах се да я успокоя, но и по моите бузи се стичаха горещи сълзи.

30.

И така, там, в Хайфа, от време на време мислех за нея. Бях се записал като доброволец в Израелския флот веднага след като документите за развод сложиха край на отношенията ни. Само че не беше като във Френския чуждестранен легион, където можеш да забравиш всичко. А може пък и да беше...

Обикалях из Средиземно море на борда на „Сатил“ — бойните кораби, които Америка беше използвала във Виетнам — и влизах в сражения със „Зодиак“ — надуваеми гумени лодки. На иврит няма дума за флот, затова го наричат Морска армия, и аз обикалях из Средиземно море с тази армия, състояща се от осемнадесетгодишни момчета, ако не броим офицерите, които бяха на различна възраст. Отново бях в униформа и казвах на баща ми: „Виж ме“.

И все пак беше странно, защото за израелците армията е задължение, а не място, където можеш да намериш себе си и да се самоизолираш. По-скоро прилича на домакинска шетня, прозаична работа, която ограбва от младежите трите най-хубави години от живота. Славата — тя е за американците.

Но що се отнася до тази конкретна американка — не мислех вече за нея. Всичко свърши. В началото, да, не ми излизаше от главата. Легнал в каютата си, толкова близо до морето, че чувах вълните, аз мислено ѝ пишех. Толкова много имах да ѝ разказвам. Когато пристигаше пощата, аз си въобразявах, че получавам писма от нея, макар че не ѝ бях казал къде съм. Но това беше в началото. Вече не.

Както и да е, минаха петнадесет месеца откакто решихме, че всичко е свършено. И нищо чудно. Джоан бе започнала да чезне. Самата искра на живота напускаше душата ѝ. Тя изпадаше в ужасни пристъпи на депресия, които се проявяваха в мигрена и безсъние нощем, а денем се разхождаше коравосърдечна и студена, и дори веднъж подскочи, когато се опитах да я докосна. Думите не я утешаваха и тя не вярваше на нищо, което чуваше или четеше. Тя — Джоан! — стана цинична, дори отмъстителна. Повръщаше ѝ се от

думите „Обичам те“. Романтичните двойки я изпълваха с презрение. И тъй като повечето от книгите и филмите разказваха за влюбени, тя нямаше какво да чете и да гледа.

Все още проявяваше дарбата да се изразява абсолютно точно, само че вече в отрицателен смисъл. Казваше: „Никога няма да има друг. Особено ти“.

Стана съвършено различна. Живееше като в сън. Не пускаше музика или телевизора, дори покри огледалата и домът ни потъна в траур. Не излизаше от къщи, седеше с часове в банята. Опита се да си пререже вените. Веднъж. И тогава решихме...

Що се отнася до мен, аз изгубих всякакви чувства към нея. Само киснех у дома. Нищо от нея вече не беше мое. Дори да беше останала същата... но как би могла да остане същата?

Не, беше безсмислено и ужасно. Макар че се *опитам* — понякога дори я закачах и се шегувах както по-рано, само и само да разбудя за миг предишната Джоан, само за да я зърна поне за малко. Но напразно. Нищо не бе останало. Всичко беше изчезнало.

И затова живеех тук, в Северен Израел, в Хайфа — красив и спокоен град, с изглед към планината Кармел, със златистия купол на Бахайската градина, който блестеше на слънцето, дори с гледка към пещерата на пророк Илия, близо до която се съревновавал с четиристотин и петдесет лъжепророци на семитския бог Ваал. Живеех тук в една военна база.

От едната страна на базата се намираше Средиземно море, а от другата — улица „Алия“. По програма една седмица обикалях с кораба и една седмица почивах, като през свободното си време можех да разглеждам толкова много неща и да посетя толкова много стари приятели. Но не правех нищо, само стоях пред базата и гледах как играят децата в съседния училищен двор.

Този училищен двор олицетворяваше Израел. Възрастните хора, преминали през Аушвиц, също гледаха тези деца — толкова буйни и безгрижни, а в гласчетата им сякаш звучеше песен, посветена на мъчениците.

Искаше ми се и тя да е тук, за да стане свидетел на тази невероятна гледка. Първо бих я завел в мемориала „Яд Вашем“, за да чуе имената на еврейските деца, изгорени в пещите на нацистите, а

после щях да я доведа тук, край този училищен двор. И тогава щеше да разбере всичко, което не бях успял да ѝ обясня.

Спомних си как ми каза, че дори и да се скараме сериозно, дори и да се разделим, при всички случаи да ѝ съобщя къде съм. И тя щяла да дойде да ме намери. Но кой тогава е очаквал нещо подобно?

Търсех я сред хората, които гледаха децата в училищния двор, вирах се в лицата им. Лесно щях да я забележа, защото в Израел няма русокоси жени.

Но това беше в началото, а сега вече не мислех за нея.

Една нощ излязохме в морето с осемнадесет „Зодиака“ и там, на брега на Ливан, тихо им изпуснахме въздуха и ги заровихме; после отидохме да отмъстим за осемте студенти по медицина от Йерусалим, завлечени в храстите и заклани един по един от арабски бойци.

При престрелката отново си получих куршума — в същото коляно. Държах се, докато всичко свърши, и дори помагах при изравнянето и надуването на лодките, но после, във водите на Средиземно море, разбрах какво е болка.

Откараха ме в болницата „Рамбам“ и лекарят ми каза, че коляното ще ми създава главоболия. Останах повече отколкото би трябвало, защото той се съмняваше дали ми е останала воля за живот. „Дошъл си тук да умреш ли?“ — гълчеше ме доктор Аври бен Тов. — „Дошъл си, за да живееш!“

Имаше нещо странно у тези израелци. Ненавиждаха героите, дори мъчениците. Издигаха им паметници, пееха песни за тях, дори им съчиняваха легенди, но същевременно ги ненавиждаха — вероятно защото тяхното наследство и култура бяха завещани на живота, а не на смъртта, и вероятно защото имаха достатъчно герои, достатъчно мъченици и беше време за нещо друго.

В базата имаше хора, които бяха побеждавали много египтяни в Синай и сирийци в Голан, но те се разхождаха непризнати, като дори не им отдаваха чест, макар че всъщност тук никой никому не отдаваше чест и нямаше удряне на токове.

След пет седмици излязох от болницата и се върнах в базата. Накуцвах и ми дадоха отпуск по болест. Лежах си в леглото или седях на скалите, а морето се вълнуваше под краката ми и слънцето нежно галеше кожата ми.

След време с помощта на бастун можех да изминавам по-дълги разстояния и ходех до края на базата, а после и до улица „Алия“, за да стоя пред училищния двор и да гледам как играят децата.

Русокосата жена отзад... тя би могла да мине за Джоан. Не бях се сещал за нея, откак ме раниха. Изобщо. Пък и много блондинки приличаха на Джоан в гръб, но не и когато се обърнеха.

Малко след раздялата се бях опитал да пресъздам, дори да създам една Джоан, моя собствена Джоан. Хайде да си направим Джоан. Някои от блондинките, които разпалваха въображението ми, бяха почти като Джоан и си мислех, че биха могли да са Джоан... но доста трябваше да се напъна.

Сега обаче обстоятелствата бяха изключително благоприятни. Тук, в Израел. Русокоса.

Един комарджия би се обзаложил, че това е Джоан.

Такава рядкост — руса жена тук — че понечих да се приближа, но се отказах. Не още. Нека да трае по-дълго — вероятността. Докато беше с гръб към мен, можех да се надявам. Нямаше нужда да избързвам и да разбивам надеждите си. Положението беше деликатно. Представях си как се обръща и най-сетне... най-сетне Джоан! Онази усмивка...

Чудех се доколко тази жена прилича на Джоан. Дали е почти като нея? Кента флош? Кента роял? *Голямата печалба!* Спомних си как преди повече от година по същото време в Атлантик Сити тя направи флош роял и не спечели почти нищо, защото пускаше само по четвърт долар... а колко беше доволна само! Каква вълнуваща и вдъхновяваща мисъл — в положителен, не в отрицателен смисъл. А преди това, в трамвая — как махаше с ръка на хората по „Бордуок“, като превръщаше едно обикновено пътуване с трамвай във вълшебно приключение.

Сетих се, че в офицерския стол говореха за някаква блондинка. Няколко кадети бяха забелязали това явление и бяха изпратили разузнавачи да шпионират. Но аз не бях направил връзката или може би просто го смятах за невероятно.

Всичко беше приключило така *категорично*...

И така, тази русокоска беше от няколко дни тук и сега стоеше пред вратата на училищния двор, а аз гледах само нея. Приличаше абсолютно на Джоан — поне в гръб. Оставаше само да се обърне.

Типично за нея, ако действително беше Джоан — да знае, че си прекарвам свободното време да гледам тези деца.

Естествено, тя би могла просто да отиде при постовия и да попита за мен. Затова все пак може би не беше тя.

Две от момчетата в училищния двор се сборичкаха. Леката размяна на юмручни удари се разгоря в яростно сбиване и стана ясно, че отдавна си имат зъб.

Едрият повали по-дребния на земята, затисна го и взе да го души. Доста тъжна гледка, като се има предвид, че по-дребното хлапе беснееше и се бяхтеше безпомощно.

„Хайде, хлапе, пъхни палците си навътре в ноздрите му! Това е родината на Крав Мага. Би трябвало да го знаеш!“

Тогавя блондинката се обърна, погледна ме в очите и каза:

— Направи нещо!

Хукнах и ги разтървах. После излязох от училищния двор и тръгнах към жената. Тя се усмихваше, а долната ѝ устна трепереше. Аз пък треперех целият.

„Лудост“, помислих си. Не се боях дори от най-ожесточения ръкопашен бой. А сега тя се приближаваше и коленете ми омекваха.

Беше невероятно красива. Бях виждал подобно нещо само веднъж.

— Не е зле за човек с бастун — отбеляза тя.

— Да, имах малка неприятност.

— В морето ли?

— Да.

— Все още ли ти си на една страна, а светът — на друга? — Очите ѝ се зачервиха и започнаха да подпухват. — Така ли е?

Не исках да ѝ казвам, че вече с нищо не се надпреварвам. Светът беше отишъл доста напред.

— Мразя, когато лошите побеждават — отвърнах.

— Много добре знам какво имаш предвид. Затова човек трябва да продължава да се бори. Особено за нещо толкова рядко и ценно.

— Да — отвърнах. — Трябва да продължава да се бори.

— А ние продължаваме да се борим — допълни тя. — Предполагам, че затова съм тук, Джош.

Издание:

Автор: Джак Енгелхард

Заглавие: Неприлично предложение

Преводач: Юлия Чернева

Година на превод: 1992

Език, от който е преведено: английски

Издател: ИК „Бард“ ООД

Град на издателя: София

Година на издаване: 2015

Тип: роман

Националност: американска

Печатница: „Полиграфюг“ АД, Хасково

Излязла от печат: 26.10.2015

Редактор: Екатерина Иванова

ISBN: 978-954-655-630-1

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/7892>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.